

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜ. ΓΙΟΤΑΜΠΑΛΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1118

21/10

Η εργασία αυτή έχει ως σκοπό να δώσει την εικόνα της οικονομίας της Ελλάδος αναλύοντας τη δομή της, το πως μεταβάλλονται οι ρυθμοί ανάπτυξης της και γιατί, το κατά πόσο υγιής είναι, γενικά δηλαδή το πως διαμορφώνεται και αναπτύσσεται διαμέσου όμως της τραπεζικής χρηματοδότησης.

Οι πηγές χρηματοδότησης μιας Οικονομίας γενικά και της Ελληνικής ειδικότερα, είναι πολλές. Συγκεκριμένα σαν τέτοιες μπορούμε να αναφέρουμε την κυβέρνηση της χώρας, τους διεθνείς οργανισμούς, τα ξένα κράτη και την ιδιωτική επένδυση εγχώρια και ξένη. Τα τραπεζικά ιδρύματα οστόσο ως πηγή χρηματοδότησης αποτελούν την καρδιά του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας. Με τις λειτουργίες τους διευκολύνουν τη ροή των αγαθών και υπηρεσιών απ τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες της κυβέρνησης και κατά συνέπεια επιδρούν στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας. Η χρηματοδότηση βέβαια των τραπεζών κατευθύνεται κυρίως προς τις ιδιωτικές επιχειρηματικές μονάδες που αποτελούν άλλωστε τους κύριους διαμορφωτές της πορείας της οικονομίας.

Η κάλυψη της χρηματοδότησης αυτής που γίνεται παρακάτω έχει χωριστεί σε πέντε μέρη έτσι ώστε να ομαδοποιηθούν οι περιγραφές, οι αναλύσεις και τα σχόλια προκειμένου να διευκολυνθούν οι συγκρίσεις. Συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος εξετάζεται η θέση των τραπεζών στο χρηματοδοτικό σύστημα της χώρας και την Οικονομία όπως αυτή διαμορφώνεται απ τις δραστηριότητες των τραπεζών αυτών μόνο ως χρηματοδοτών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται λεπτομερώς η διαδικασία μιας χρηματοδότησης, δηλαδή τα στοιχεία που συνεπλέκονται σ αυτή, το πως σχεδιάζεται και απο ποιούς, οι μηχανισμοί και τα στάδια καθώς και η αντιμετώπιση των παραπάνω απο όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

Στο τρίτο μέρος αναλύεται πλήρως η χρηματοδότηση προς τον δευτερογενή τομέα δηλαδή την βιοτεχνία και βιομηχανία. Οποσδήποτε ο τομέας αυτός είναι εξίσου αξιόλογος με τους υπολοίπους χρηματοδοτούμενους τομείς της Οικονομίας. Οστόσο η επιλογή του συγκεκριμένου αυτού τομέα και των όσων διαδραματίζονται σ αυτόν, ως πηγή πληροφοριών για την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής κρίνεται αναγκαία, εφόσον οι γύρω απ' αυτόν δραστηριότητες ανεξάρτητα της φύσεως τους, είναι οι σπουδέστερες και αντιπροσωπευτικότερες όσο αφορά την Ελληνική Οικονομία. Ο κλάδος αυτός καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του όγκου των χρηματοδοτήσεων και η πορεία του επηρεάζει κατά μεγάλη αναλογία και την πορεία της Οικονομίας της χώρας. Άλλωστε όπως θα φανεί και παρακάτω η χρηματοδότηση των υπολοίπων τομέων κινείται μέσα σε σχετικώς

αυστηρά διαδικαστικά πλαίσια ενώ στον συγκεκριμένο, μεγάλη είναι τα περιθώρια ελλειγμών και εφαρμογής προσωπικής πρωτοβουλίας από όλα τα μέρη, στοιχεία δηλαδή που αξίζει να μελετηθούν ξεχωριστά.

Το τέταρτο μέρος περιλαμβάνει εκτίμησεις και σχόλια συγκεκριμένων θεμάτων που αναφέρθηκαν σε προηγούμενα μέρη, των οποίων όμως η ύπαρξη ή διάφορα χαρακτηριστικά τους είναι είτε μεγάλης για το θέμα μας σπουδαιότητας, είτε διφορούμενης σημασίας.

Τέλος στο πέμπτο μέρος δίνονται οικονομικά μεγέθη της πραγματικότητας από φορείς όμως ανεξάρτητους των πηγών απ τις οποίες αντλήθηκαν στοιχεία για τα υπόλοιπα μέρη, προκειμένου να επιβεβαιωθούν τα όποια συμπεράσματα στηρίχτηκαν σε αυτά τα στοιχεία.

Η διαμόρφωση της εργασίας στηρίχτηκε στην ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στις επιχειρηματικές μοναδές που αποτελούν την τρίτη κατηγορία της χρηματοδοτικής δομής μιας χώρας, δηλαδή τους δέκτες των χορηγήσεων. Οι δυο πρώτες α) η κυβερνητική πολιτική και β) οι τραπεζικές και παρατραπεζικές πολιτικές που αποτελούν τους ενδιάμεσους, καθορίζουν πλαίσια που για πολλούς λόγους είτε μένουν στο στάδιο των σχεδίων είτε διαφοροποιούνται στη πορεία τους. Οι επιχειρηματικές όμως μονάδες μέσα απ' τις δραστηριότητες τους είναι αυτές που δίνουν την εικόνα της πορείας της Οικονομίας εφόσον αποτελούν και το τελικό πεδίο εφαρμογής οποιονδήποτε μοντέλων και φυσικά εξαγωγής συμπερασμάτων. Για αυτούς τους λόγους και ιδιαίτερο βάρος δίνεται όχι μόνο στο τι προβλέπεται αλλά και στο τι εφαρμόζεται.

Στοιχεία που συνθέτουν την εργασία ή πληροφορίες, εκτός από τις συγγραφικές εργασίες πολλών ειδικών που ασχολήθηκαν με αυτό η παρεμφερές θέμα, προήλθαν και από συνεντεύξεις με τραπεζικά στελέχη. Συγκεκριμένα πληροφορίες, διευκρινήσεις αλλά και προσωπικές θέσεις και απόψεις σε όποιο σημείο ήταν αναγκαίες, ετέθησαν στη διάθεσή μας απ τους κ.κ. :

- Γ. Στριμένο : Προϊστάμενο λογιστηρίου της διοίκησης της Γενικής Τράπεζας της Ελλάδος
- Β. Μίχα : Υποδιευθυντή γενικού λογιστηρίου της Γενικής Τράπεζας της Ελλάδος
- Δ. Μπούσαλη : Υποδιευθυντή και αρμόδιου τμήματος χρημ/σεων υποκαταστήματος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι πολλά από τα σχόλια και τα συμπεράσματά μας υπήρξαν προϊόν και προσωπικής μας εμπειρίας που αποκτήθηκε από την εργασία μας για πολλούς μήνες στον τραπεζικό χώρο και την παρατήρηση πάρα πολλών τραπεζικών εργασιών καθώς και ειδικά χρηματοδοτικών διακανονισμών σε μερικούς από τους οποίους συμβάλλαμε και εμείς ως υπάλληλοι.

Η παράθεση μεριών από τα συμπεράσματά μας γίνεται με επιφύλαξη ειδικά σε σημεία που βασίζονται σε πραγματικές υποθέσεις. Αυτό δικαιολογείται εφόσον α) μερικά μέρη των συνεντεύξεων που περιήχαν πληροφορίες πραγματικών υποθέσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και που έγιναν σε προσωπικό επίπεδο και εκτός τραπεζικού ωραρίου, β) όλα τα στοιχεία που συλλέξαμε με την προσωπική μας μαρτυρία και γ) τα έγγραφα που με οποιοδήποτε τρόπο περιήλθαν στην κατοχή μας, καλύπτονται από το τραπεζικό απόρρητο

Πληροφορίες για συγκεκριμένους διακανονισμούς ή λεπτομέρειές τους που εμπίπτουν στις παραπάνω τρεις κατηγορίες, δεν αναφέρονται στην εργασία. Κατά συνέπεια οποιαδήποτε ομοιότητα είναι συμπτωματική.

ΜΕΡΟΣ Α. Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
 - α) ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
 - β) ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
3. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
4. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
 - α) ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΩΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ
 - β) ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΩΣ ΔΕΚΤΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ
 - γ) ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
5. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
6. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
7. Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ
8. ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

ΜΕΡΟΣ Β. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
2. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
3. ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
4. ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
5. ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ
6. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
7. ΤΟΜΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
 - α) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
 - β) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 - γ) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 - δ) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 - ε) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 - στ) ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Γ. Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

1. ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
2. ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
4. Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΕΡΟΣ Δ. ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΡΗΤΡΑΣ
3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΥΟΚΙΩΝ
4. ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
5. ΑΠΟΨΕΙΣ Σ.Ε.Β.

ΜΕΡΟΣ Ε. ΠΙΝΑΚΕΣ-ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

1. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ
2. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
3. ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
4. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
5. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
6. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ
7. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
8. ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
9. ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

ΑΙ.

ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στην Ελληνική πραγματικότητα η χρηματοδότηση της οικονομίας γίνεται σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό από το τραπεζικό σύστημα της χώρας ενώ η κεφαλαιαγορά είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Έτσι η ανάγκη για οικονομική ενίσχυση των επιχειρήσεων καλύπτεται σχεδόν αποκλειστικά από τις τράπεζες. Βασικοί λόγοι που ωθούν σ' αυτό είναι:

- α) Το μικρό μέγεθος και ο προσωπικός ή οικογενειακός χαρακτήρας της συντριπτικής πλειοψηφίας των Ελληνικών επιχειρήσεων δυσκολεύουν την είσοδό τους στο χρηματιστήριο.
- β) Η ανυπαρξία - πέρα ορισμένων περιπτώσεων - σοβαρού ελέγχου των Ελληνικών επιχειρήσεων, που οφείλεται τόσο στον ισχύοντα εμπορικό νόμο όσο και στην έλλειψη ενιαίου λογιστικού σχεδίου, πράγμα που μειώνει την εμπιστοσύνη πιθανών αγοραστών τίτλων.
- γ) Η σχετικά μικρή απόδοση που συνεπάγεται η τοποθέτηση διαφόρων ποσών σε τίτλους επιχειρήσεων.
- δ) Στην πράξη είναι πιο εύκολη η αναζήτηση και εξεύρεση μακροπρόθεσμων δανείων δια μέσω του τραπεζικού συστήματος.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση της ζήτησης για παροχή εξειδικευμένων και μη τραπεζικών εργασιών σαν αποτέλεσμα της επιχειρούμενης οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Ειδικότερα ο όγκος των εργασιών που διεκπεραιώνεται από το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα προβλέπεται να αυξάνει με επιταχυνόμενο ρυθμό μετά τη πλήρη ένταξη της χώρας μας με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ο.Κ. Ωστόσο το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει ένα σοβαρό σε σχέση με τις απαιτήσεις μιας ενοποιημένης Ευρώπης πρόβλημα. Αυτό έγκειται στην ολιγοπωλιακή διάρθρωσή του. Οι διαστάσεις του προβλήματος αυτού καθώς και οποιαδήποτε πιθανή διευθέτησή του αναλύονται στο πέμπτο (5) κεφάλαιο.

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί το κυριότερο παράγοντα που καθορίζει τη πορεία της Ελληνικής οικονομίας, τις κατευθύνσεις της και τους ρυθμούς ανάπτυξής της. Σε σχέση με τη γενική κατάσταση της Ελληνικής οικονομίας η διάρθρωση και οι δραστηριότητες του, το καθιστούν ανεπτυγμένο σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η παρέμβασή του στην εξέλιξη της οικονομίας γίνεται μέσα από ένα δύκτιο εμπορικών και αναπτυξιακών τραπεζών. Οι τράπεζες αυτές μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

- α) Εκφοτικές
- β) Εμπορικές
- γ) Τράπεζες που χρηματοδοτούν τους λοιπούς κλάδους της οικονομίας.

Αναλυτικότερα το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδος περιλαμβάνει:

- Την τράπεζα της Ελλάδος: Αυτή είναι η κεντρική τράπεζα της Ελλάδος που έχει το εκδοτικό προνόμιο στη χώρα μας κατά αποκλειστικότητα. Έχει, ακόμη, την αρμοδιότητα να ασκεί τη νομισματική πολιτική. Ελέγχει επίσης, την ποσότητα του χρήματος για το κράτος περισσότερο ενώ οι εμπορικές τράπεζες, που θα αναφέρουμε πιο κάτω, δέχονται καταθέσεις και χορηγούν πιστώσεις. Η τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τους συναρμόδιους υπουργούς αποτελούν τις νομισματικές αρχές της χώρας που καθορίζουν τα πλαίσια που μπορούν να κινηθούν οι εμπορικές τράπεζες. Η παρέμβαση στις τραπεζικές λειτουργίες γίνεται με νομοθετήματα, εγκυκλίους, κίνητρα και αναπτυξιακούς νόμους.

- Δεκατέσσερις (14) εμπορικές τράπεζες: Οι λειτουργίες των οποίων συνίστανται στην αποδοχή καταθέσεων, στο δανεισμό και την είσπραξη λογαριασμών τρίτων, έηληδη, άλλες τραπεζικές εργασίες απ' όπου εισπράττουν προμήθειες, εγγυητικές επιστολές, κ.λ.π.

Ο ρόλος τους, βασικά, κυμαίνεται ανάμεσα στην αποδοχή καταθέσεων και την ειοχέτευσή τους σε βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δανειοδοτήσεις. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις πέντε κυριότερες εμπορικές τράπεζες:

α) Εθνική τράπεζα της Ελλάδος, β) Εμπορική τράπεζα της Ελλάδος, γ) Τράπεζα Πίστωσης, δ) Γενική Τράπεζα της Ελλάδος και ε) Τράπεζα Κρήτης.

Αυτές οι τράπεζες είτε είναι ιδιωτικές είτε διοικούνται από το δημόσιο του οποίου αποτελούν ιδιοκτησία σε διαφορετικό βαθμό κατά περίπτωση. Πρέπει να αναφέρουμε, ακόμα, ότι οι εμπορικές τράπεζες στις οποίες το δημόσιο διαθέτει μεγάλο μέρος του μετοχικού κεφαλαίου τους, αποτελούν πεδίο άμεσης εφαρμογής της κυβερνητικής πολιτικής και των αποφάσεων της νομισματικής επιτροπής.

- Εικοσι ένα (21) υποκαταστήματα τραπεζών του εξωτερικού: Μετοχές από τα μετοχικά κεφάλαια μερικών τραπεζών του εξωτερικού που λειτουργούν στην Ελλάδα έχουν περιέλθει στα χέρια Ελλήνων ενισχύονται έτσι την ελληνικότητα έχουν κατά ένα μεγάλο βαθμό. Όπως όμως, έχει διαπιστωθεί από την πρακτική αυτό δεν επηρεάζει την πολιτική τους, που είναι μέσα φυσικά στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας, αλλά διακατέχεται από μία έντονη μεγιστοποίηση του κέρδους τους και του συμφέροντος μέσω από τις τραπεζικές εργασίες που πραγματοποιούν. Η επιλογή της πελατείας στις τράπεζες αυτές γίνεται χωρίς καμία παρέμβαση του κράτους, και είναι κάτι που χαρακτηρίζει τον απόλυτα ιδιωτικό τρόπο με τον οποίο λειτουργούν αυτές οι τράπεζες.

- Τρεις (3) τράπεζες επενδύσεων: Αυτές οι τράπεζες χορηγούν μεσοπρόθεσμα δάνεια για την ανάπτυξη βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων και είναι: α) Τράπεζα επενδύσεων της εμπορικής τράπεζας, β) Εθνική τράπεζα επενδύσεων βιομηχανικής ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.Β.Α.), γ) Ελληνική τράπεζα βιομηχανικής ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.).

Επίσης έχουμε και διάφορες ειδικές τράπεζες οι οποίες χορηγούν πιστώσεις συγκεκριμένης μορφής (Κτηματική, Αγροτική) καθώς και διάφορους πιστωτικούς οργανισμούς (Ταχυδρομικό ταμιευτήριο, Τομείο Παρακαταθηκών και δανείων).

A2.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι τράπεζες αποτελούν την καρδιά του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας. Η βασική τους λειτουργία είναι να δέχονται χρήματα από διάφορες μονάδες του κοινωνικού περιβάλλοντος - νοικοκυριά, επιχειρήσεις - και να τα διαθέτουν πάλι με κάποιο ποσοστό κέρους. Το γεγονός αυτό κάνει αναγκαία την καλή διαχείριση των τραπεζών εφόσον ένα ισχυρό και φερέγγυο τραπεζικό σύστημα βοηθά τόσο την ανάπτυξη της χώρας όσο και ικανοποιεί τις οποίες άλλες απαιτήσεις που μπορεί να δημιουργούνται.

Γενικά ο ρόλος των τραπεζών πραγματώνεται μέσα απ' τις λειτουργίες της κάθε τράπεζας, δηλαδή τις τραπεζικές εργασίες και ειδικότερο όπως θα φανεί παρακάτω τα πεδία προσανατολισμού των χρηματοδοτήσεων που δεν ταυτίζονται από τράπεζα σε τράπεζα. Αυτή η διαφοροποίηση των πολιτικών των τραπεζών σ' αυτόν τον τομέα καθιστά αναγκαία την διάκριση τους σε δύο ομάδες. Τις εμπορικές τράπεζες και τις αναπτυξιακές. Οι πολιτικές τους ως προς ότι αφορά την χρηματοδότηση της Ελληνικής οικονομίας διαφέρουν για πολλούς λόγους μέσα στους οποίους βρίσκονται η ίδια η οργανωτική τους δομή, ο αρχικός σκοπός ύψωσης τους και οι στόχοι τους. Οι διαφορές αυτές επιδρούν τόσο στις επιλογές τους όσο και στην μετά την χρηματοδότηση στάση τους (που στις αναπτυξιακές τράπεζες είναι περισσότερο υποστηρικτική) πράγμα που κάνει αναγκαία την ξεχωριστή ανάλυση και παρουσίασή τους.

Ι. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι εμπορικές τράπεζες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομία εφόσον έχουν την ικανότητα να μετοβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας και έτσι να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη του κοινού. Με την αποδοχή καταθέσεων και την αξιοποίησή τους κάνουν δυνατή την πλήρη χρήση των πόρων της χώρας. Πάντως οι εμπορικές τράπεζες περιορίζονται κατά πολύ στις επιλογές τους - πάντα όσο αφορά την χρηματοδότηση - απ' τους κανονισμούς που επιβάλλουν οι αρχές στην προσπάθειά τους να μην επιδιώκεται μια χορήγηση με μόνο γνώμονα την απόδοσή της για την τράπεζα αλλά και μια γενικότερη ανάπτυξη της κοινότητας μέσα στην οποία λειτουργεί και η ίδια η Τράπεζα.

Δύο χαρακτηριστικά των τραπεζών αυτού του είδους κάνουν αναγκαία την επέμβαση αυτή. Το πρώτο αναφέρεται στην ικανότητά τους να επηρεάζουν την ανάπτυξη του σημαντικότερου ουσιαστικού μέρους της προσφοράς χρήματος: τις κατευθύνσεις. Το δεύτερο σχετίζεται με τον στρατηγικό τους ρόλο στην χρηματοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης ιδιαίτερα για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σε οικονομίες τέτοιου είδους όπως και η ελληνική με διάφορους κανονισμούς επιδιώκεται απ' τις αρχές να εξασφαλιστεί τόσο ο επιθυμητός ρυθμός ανάπτυξης της προσφοράς χρήματος όσο και η διοχέτευση των αποταμιευτικών πόρων σε έραστηριότητες που προσέχουν την οικονομική ανάπτυξη. Διαφορετικά οι εμπορικές τράπεζες θα μπορούσαν στην πρώτη περίπτωση να επεκτείνουν τις πιστώσεις τους σε επίπεδα που θα δημιουργούσαν σημαντικές πληθωριστικές πιέσεις ενώ στη δεύτερη να χρηματοδοτήσουν έραστηριότητες οι οποίες ενώ τους αποφέρουν υψηλές αποδόσεις δεν συνεισφέρουν στον επιθυμητό βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Γενικά η αποτελεσματικότητα των μέτρων που επιβάλλονται στις τράπεζες ποικίλει και πολλές φορές δεν οδηγεί πάντα στην ορθή κατανομή των αποταμιευτικών πόρων. Αυτό συμβαίνει διότι συχνά οι εμπορικές τράπεζες ωθούνται στην ζήτηση εξασφαλίσεων και συστηρών εγγυήσεων απ' τον πελάτη επειδή δεν μπορούν να αυξήσουν την

τιμή των χορηγήσεων τους ενώ υπάρχει η τάση να προωθούνται οι βραχυπρόθεσμες πιστώσεις.

Τέλος πρέπει να αναφερθεί προσπάθεια αποφυγής τραπεζικών αποτυχιών. Αφού οι εμπορικές τράπεζες διαδραματίζουν τόσο σημαντικό ρόλο στον χρηματοδοτικό μηχανισμό υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον απ' τις αρχές για αποφυγή ειασπραχών στον μηχανισμό αυτό. Υπάρχουν παραδείγματα όπου τράπεζες λόγω είτε κακής διαχείρισης είτε κακής μεταφοράς των κεφαλαίων τους μεταξύ ιδιωτών είτε χρήσης τους για ιδιωτικά συμφέροντα και στόχους αποκόλυψαν την εξόρτηση των τραπεζών μεταξύ τους τις ισχυρές ειασραπεζικές σχέσεις και την αδύνατη νομοθεσία να προβλέψει όλες τις δυνατές εκβάσεις. Αυτός λοιπόν ο ομογενής χαρακτήρας του τραπεζικού συστήματος καθιστά σίγουρο το ότι αν μια τράπεζα αποτύχει μπορεί να συμπαρασύρει και άλλες. Αυτή η ομηρωχία υπάρχει τόσο στις αρχές όσο και στο κοινό και έχει οδηγήσει τις πρώτες προς την ολοκλήρωση κανονισμών με στόχο την ασφάλεια του τραπεζικού συστήματος.

II. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Σαν αναπτυξιακή τράπεζα μπορούμε να ορίζουμε το ίδρυμα που προωθεί και χρηματοδοτεί επιχειρήσεις στον ιδιωτικό τομέα, χωρίς μόνο την δανειοδότηση απλών αναπτυξιακών προγραμμάτων αλλά και την υποστήριξή τους. Ο λόγος ύπαρξής τους είναι αύξηση της ταχύτητας και διευκόλυνσης στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης. Στοχεύει να κίνητοποιήσει τους αναγκαίους παράγοντες για την ανάπτυξη που είναι το κεφάλαιο, η επιχειρηματικότητα, οι τεχνολογικές ικανότητες, η διαθεσιμότητα συναλλάγματος κ.α. Η τράπεζα μπορεί να προωθήσει χειροπιαστούς παράγοντες όπως η επένδυση και η παραγωγή αλλά και άλλους ποιοτικούς όπως η ορθή πρακτική της διαχείρισης και η ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίου.

Μια αναπτυξιακή τράπεζα προσπαθεί να διοχετεύει τους πόρους της σ' εκείνα τα προγράμματα που αναμένεται να έχουν μεγαλύτερη επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη.

Τα προγράμματα αυτά εξετάζονται με βάση αναπτυξιακά κριτήρια τα οποία παρόλο που ποικίλουν από τράπεζα σε τράπεζα και διαχρονικά, αντιπροσωπευτικά περιλαμβάνουν την προτεραιότητα του βιομηχανικού τομέα, το κόστος του απαραίτητου συναλλάγματος απ' τις εισαγωγές κ.λ.π., τον αριθμό θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν, τα φορολογικά έσοδα του κράτους, τις επιπτώσεις σε άλλους κλάδους, και άλλα.

Πάντως πρέπει να τονισθεί ότι πολλά επενδυτικά προγράμματα που στηρίζονται στα πιο πάνω κριτήρια παρόλο που αναμένεται να οδηγήσουν σε υψηλό κοινωνικό όφελος αποφέρουν πολύ μικρή χρηματική απόδοση στο κεφάλαιο που επενδύεται ενώ μερικές φορές δεν αποφέρουν και καθόλου απόδοση. Έτσι η αναπτυξιακή τράπεζα βρίσκεται σε μία κατάσταση συνεχούς σύγκρουσης στόχων. Ο στόχος της για την κινητοποίηση και ενδόμηση της οικονομικής ανάπτυξης έρχεται σε άμεση σύγκρουση με την λειτουργία της σαν τράπεζα.

Γενικά η μεταβολή στη στρατηγική μιας αναπτυξιακής τράπεζας είτε απ' τον αρχικό καθορισμό των στόχων είτε κατά την εξέλιξη, είναι γεγονός και οφείλεται σε πολλούς λόγους όπως:

- στη μεταβολή της κυβερνητικής πολιτικής σχετικά με την χρηματοδότηση ορισμένων κλάδων.
- Δημιουργία νέων ανταγωνιστικών κέντρων.
- στην οικονομική επέκταση που οδηγεί σε μεταβολές στην βιομηχανική διάρθρωση.
- Στο γεγονός ότι καθώς η αναπτυξιακή τράπεζα εξελίσσεται, θέτει νέες προτεραιότητες.

Α3.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Σ' αυτό το μέρος της μελέτης παρουσιάζεται ο ρόλος της χρηματοδότησης εισρέσου των τραπεζών στην οικονομία εφόσον οι τράπεζες είναι και η σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης. Αναλύεται έλλαδή σαν τραπεζική λειτουργία που έχει ως αποτέλεσμα την ειοχέτευση χρήματος στην οικονομία, το οποίο είτε θα παρέμενε αδιόθετο είτε θα προωθείτο με ιδιωτική πρωτοβουλία και μέριμνα σε ανεπιτυχείς ή παρακινδυνευμένες επενδύσεις.

Η χρηματοδοτική αυτή λειτουργία διεκπεραιώνεται απ' το τμήμα χορηγήσεων της Τράπεζας που είναι ένα από τα βασικότερα της πορείας της εφόσον απ' αυτό γίνεται η αξιοποίηση των πόρων που προέρχονται απ' το τμήμα των κοιθεσεων. Το τραπεζικό ίδρυμα με αυτή την λειτουργία έχει τη δυνατότητα αρχικά να δέχεται χρήματα που ανείκουν σε νοικοκυριά και στη συνέχεια να μεταφέρει αυτή την αγοραστική δύναμη στον επιχειρηματικό τομέα ο οποίος έχει τώρα την δυνατότητα να χρηματοδοτήσει τις κεφαλαιουχικές δαπάνες που επιθυμεί. Οστόσο όμως πέρα απ' αυτό υπάρχει το τμήμα των εργασιών εξωτερικού το οποίο έχει συμβάλλει σε συνδιασμό με άλλες τραπεζικές εργασίες στο να μειώσει την σπουδαιότητα του τμήματος χορηγήσεων. Αυτό συμβαίνει διότι όπως θα αναφερθεί και παρακάτω οι γενικές τραπεζικές προμήθειες απ' αυτές τις υπηρεσίες έχουν φτάσει να ξεπερνούν το κέρδος που προέρχεται απ' την ανταπόδοση των τοποθετημένων σε επενδύσεις χρημάτων.

Το κάθε υποκατάστημα μιας Τράπεζας θεωρείται ως ξεχωριστή τραπεζική μονάδα και ως τέτοια θα αναφέρεται και στο εξής. Αυτό γίνεται διότι στην πρακτική, και πάντα μόνο όσο αφορά την χρηματοδότηση που θα διαπραγματευτούμε, πολλές μεταβλητές όλου του κύκλου μιας χορήγησης παραμένουν αμφοδιότητα του ίδιου του υποκαταστήματος. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να αναφερθεί εφόσον μπορεί μεν να μην υπάρχει παρέκλιση απ' την κεντρική ειοίτηση της Τράπεζας, οστόσο το θεωρούμε ως

ανεξάρτητο για να τονίσουμε τον ρόλο των στελεχών που κινούνται σ' αυτό και το αποτελούν σε τελευταία ανάλυση, τα οποία επεμβαίνουν σε σημεία της διαδικασίας αυτοβούλως, αξιοποιώντας στο έπαρκο τα περιθώρια που είναι η νομοθεσία στην Τράπεζα και η Τράπεζα στα στελέχη της να κινηθούν.

Ο ρόλος της χρηματοδότησης στην οικονομία θα φανεί μετά την ανάλυση της σχέσης τραπεζικής χορήγησης και πελάτη -

Πρέπει εδώ να ορίσουμε την χρηματοδότηση έννοια με την οποία εννοούμε την οικονομική υποστήριξη απ' την τράπεζα μιας επιχείρησης όταν δεν μπορεί η τελευταία να καλύψει τις ανάγκες της απ' τα ίδια εισοδήματα. Αυτή η ενίσχυση καλείται επίσης χορήγηση, δάνειο ή πιστοδότηση και μπορεί να αφορά είτε το κεφάλαιο κίνησης είτε τα πάγια δηλαδή μηχανήματα ή εγκαταστάσεις.

Για να κινηθεί η διαδικασία της χρηματοδότησης πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται απ' την νομοθεσία με την μορφή αναπτυξιακών νόμων, υπουργικών αποφάσεων κ.λ.π. αφού το τραπεζικό σύστημα δεν είναι απελευθερωμένο στον τομέα αυτό.

Α4.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ο ρόλος της χρηματοδότησης απ' τις τράπεζες είναι γενικό εφόρο. Απ' την πλευρά των Τραπεζών υπάρχουν απόψεις που υποστηρίζουν την μικρή ωφέλεια απ' τις ανταπώσεις των δανείων σε σχέση με τις άλλες τραπεζικές εργασίες. Απ' την πλευρά της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα στην οποία ενσωμακώνεται η οικονομική ανάπτυξη είναι ευρεία πιστευτό ότι τα χρησιμοποιούμενα δάνεια χωρίς να αναλύουμε αν προέρχονται από ιδιωτικές τράπεζες ή τράπεζες εφαρμογής κυβερνητικών προγραμμάτων σπάνια επιτυγχάνουν τον σκοπό τους διότι για εφόρους λόγους η προώθηση τους στους σωστούς τομείς και η επιτυχείς διεκπεραίωση τους είναι αναποτελεσματική. Οσοίσο η ύπαρξη των εξειδικωσιών της χρηματοδότησης παίζει σπουδαίο ρόλο στην κινητικότητα μιας οικονομίας για πολλούς λόγους εκτός της αναπτυξιακής της δυνατότητας. Αυτοί οι λόγοι, οι παράγοντες που την εξομορφώνουν και τα αποτελέσματά της θα γίνουν σαφή αν αναλύσουμε τον ρόλο της χρηματοδότησης απ' την πλευρά των τραπεζών, των επιχειρήσεων και του κοινωνικού συνόλου ξεχωριστά.

Ι. ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΩΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Η όλη πολιτική που ακολουθούν οι τράπεζες στηρίζεται, όπως έγινε σαφές από προσωπική μας πείρα, στην αποζημίωση τους απ' τους κινδύνους που σχετίζονται με τα δάνεια. Καθοριστική εδώ είναι η άποψη ότι η καθαρή ανταπόδοση κάποιου δανείου είναι ελάχιστη, άποψη που δημιουργείται φυσικά απ' το γεγονός του μη απελευθερομένου τραπεζικού συστήματος, εφόσον σε ένα καθοριστό ελεύθερων επιλογών και πολιτικών μπορούσε να μετοτραπεί σε μονοδικής σπουδαιότητας υπηρεσία. Άλλωστε ο δανεισμός αποτελεί και την σημαντικότερη λειτουργία ενός τραπεζικού ιδρύματος. Μια καλά σχεδιασμένη πολιτική δανεισμού θα εξασφάλιζε υψηλή απόδοση, ελάχι-

στοποίηση των κινδύνων και γενικά επιτυχή εκτέλεση της πιστωτικής πολιτικής της. Αυτό αν υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερου σχεδιασμού της πολιτικής. Οστόσο σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς έχουμε μερικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να αναφερθούν.

Το τραπεζικό δάνειο είναι σημαντικό για έλκυση καταθέσεων και πελατών για άλλες τραπεζικές εργασίες. Η απόδοση ρυθμίζεται έτσι ώστε να αποζημιώνεται η τράπεζα για το κόστος των διαδικασιών. Επειδή ακριβώς αυτό είναι μεγάλο και δεν μπορεί να καλυφθεί πάντα από ενός επιτόκιο δανείου όπως το διαμορφώνουν οι νομοματικές αρχές, η τράπεζα προβαίνει στη γνωστή πολιτική της επιλογής της πελατείας της. Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα που θα σχολιαστεί εκτενέστερα στο 5ο κεφάλαιο. Άλλο χαρακτηριστικό της δανειοδότησης είναι ότι οι τραπεζικοί διαχειριστές στοχεύουν στο να περιορίσουν τα δάνεια στο είδος που θεωρούν κατάλληλο και όχι στον κλάδο βιομηχανικό, εμπορικό κ.α. Φυσικά αυτό επηρεάζεται και απ' την ζήτηση του κοινού που καθορίζει η περιοχή ανάλογα με το αν είναι αστική, αγροτική ή βιομηχανική.

Τέλος μερικά ακόμα χαρακτηριστικά είναι η προσπάθεια μονιμότερης συνεργασίας με ορισμένους πελάτες, οι οποίεςδήποτε επιτεύξεις υποσχέσεων για συνεργασία και σ' άλλους τομείς με τις επιχειρήσεις και άλλα που θα αναλύσουμε αμέσως παρακάτω αφού σχετίζονται με τις επιχειρήσεις.

II. ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΩΣ ΔΕΚΤΕΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Όσο αφορά τις επιχειρήσεις δεν έχουν πολλά περιθώρια διαμόρφωσης των αποτελεσμάτων της χρηματοδότησης στη οικονομία. Περιορίζονται τόσο απ' την νομοθεσία όσο και απ' την διαμόρφωση της αγοράς που είναι σε θέση να επιτύχουν οι τράπεζες. Ακόμα και η διαμόρφωση της ζήτησης στην οποία θα μπορούσαν να προβούν ως καταναλωτές των δανείων είναι τυχαία και περιστασιακή και διέπεται από διάφορους λόγους χαρακτηριστικούς της ελλη-

νικής πραγματικότητας που δεν αξίζει οσόσο να αναλυθούν εδώ. Πάντως δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο της χρήσης των χρημάτων των δανείων απ' τις επιχειρήσεις για αγορά κατοικιακών οχημάτων προσωπικής και όχι επενδυτικής χρήσης.

Γενικά πάντως για τις υγιείς επιχειρήσεις η σημασία της χρηματοδότησης όπως δείχνει και η ζήτηση είναι μεγάλη.

Καταρχήν έχουν μια σίγουρη πηγή χρήματος της οποίας η σταθερότητα δεν συγκρίνεται με αυτή άλλων πηγών. Επίσης ένα σταθερό επιτόκιο πράγμα που συμφέρει στις μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Οι υποχρεώσεις τους χρηματικές ή άλλες είναι δεδομένες σύμφωνα με τους όρους και το χρονοδιάγραμμα που προβλέπει η αρχική συμφωνία. Εξασφαλίζουν γενικά ευνοϊκότερους όρους απ' τις τράπεζες απ' ότι απ' την υπόλοιπη αγορά και ειδικότερα αν συνεργασθούν με τράπεζα που ευνοεί τον κλάδο ή το είδος που ανείκουν. Υπάρχουν τα κίνητρα που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις αναπτυξιακού νόμου κ.λ.π. Τέλος μπορούν να χρηματοδοτηθούν και από τράπεζες του εξωτερικού με πολύ χαμηλότερο επιτόκιο, λεπτομέρεια που δεν αξιοποιήται ιδιαίτερα απ' τους Έλληνες επιχειρηματίες κυρίως λόγω της άγνοιας και της έλλειψης εμπιστοσύνης. Ένα κίνητρο ακόμη ιδιαίτερα σοβαρό για μία επιχείρηση προκειμένου να προσημίσει την τραπεζική χρηματοδότηση εκτός απ' την εγγύηση που έχει για την συμπεριφορά της τράπεζας, αποτελεί και το γεγονός της παρεκκλούθησης και συμβολής αυτής στην πορεία των εργασιών. Είναι δεδομένο ότι οποιαδήποτε προβλήματα παρουσιαστούν στην επιχείρηση αφού έχει δεχτεί το δάνειο θα επισημανθούν απ' την τράπεζα θα εντοπισθούν οι αιτίες και θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την αντιμετώπισή τους.

Η τράπεζα θα παίζει τον ρόλο του συμβούλου της επιχείρησης εφόσον η υγιής λειτουργία της επιχείρησης εξασφαλίζει στην τράπεζα την επιστροφή των χρημάτων της. Η επιχειρηματίας θα έχει δε πάντα στην διάθεσή του ένα εξεικευμένο συνεργείο της αρμόδιας υπηρεσίας της τράπεζας που θα παρεκκλουθεί την πορεία των εργασιών σε συνεργασία με τους αναλυτές της τράπεζας.

Το τελευταίο συμβαίνει περισσότερο στις μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις όπου και η παροχή του δανείου γίνεται τμηματικά ανάλογα με τα πορίσματα των ειδικών.

ΙΙΙ. ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Σύμφωνα με το υφιστάμενο σύστημα χρηματοδοτήσεων απ' τον Τραπεζικό τομέο το κράτος επεμβαίνει στις έιαδικο-σίες με σκοπό την προστασία του κοινωνικού συνόλου και τον καθορισμό πλαισίων και κατευθύνσεων προς την ανάπτυξη οικονομική και όχι μόνο. Οι τράπεζες στην παροχή κεφαλαίων αντιμετωπίζουν εξωγενείς περιορισμούς στην κατεύθυνση και στο πόσο των πιστώσεων. Στα πλαίσια της κρατικής πολιτικής επιτάσσονται τα κοινωνικά κριτήρια έτσι ώστε η χορήγηση δανείων ή άλλων πιστοδοτήσεων να συμβάλλει στην εφαρμογή της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής και ειδικά της προώθησης των επιθυμητών κλάδων. Οι τράπεζες δεσμεύονται να κατευθύνουν τις πιστώσεις προς ορισμένες έρροστηρίότητες εξυπηρετώντας και άλλους στόχους όπως τον εισοδηματικό, την απασχόληση, τον συναλλογματικό και άλλους. Μ' αυτό τον τρόπο η χρηματοδότηση αποτελεί ένα μέσο και παράγοντα ανάπτυξης. Χωρίς χρηματοδότηση οι επενδύσεις θα ήταν αδύνατες για το ευρύ έσοδα των επιχειρήσεων φαινόμενο που υπάρχει και σήμερα. Διάφορες παραγωγικές μονάδες που είναι επιτυχείς στο εμπόριο και την γεωργία έχοντας εξασφαλίσει ένα είδος παραγωγής και ένα ικανοποιητικό επίπεδο κέρδους έιν επιδιώκουν τη μεταφορά κεφαλαίου στον υψηλότερου κινδύνου βιομηχανικό τομέο. Σ' αυτό το σημείο οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Προωθούνται οι συνεργασίες με επιχειρηματίες, βρίσκονται βιώσιμα προγράμματα και επιτοχύνεται καλή οργάνωση στις πρώτες φάσεις.

Έτσι υπάρχει η τάση να δημιουργούνται όλο και περισσότερα επενδυτικά προγράμματα απ' τις βιομηχανίες με συνέπεια η οικονομία να αρχίσει να κινείται σε πιο προωθημένες φάσεις επιτοχυνόμενης εκβιομηχάνησης.

Βατόσο όμως γενικό τόσο τα συστήματα ελέγχου των τραπεζικών τοποθετήσεων του κράτους όσο και οι δυνατότητες των τραπεζών να ποίζουν καθοριστικό ρόλο οδηγούν στα

αντίθετα απ' το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Κότι τέτοιο μπορεί να οφείλεται στον συνδυασμό των κρατικών στόχων και των τραπεζικών στόχων δηλαδή της μεγιστοποίησης του εισοδήματος των.

Το κόστος ευκαιρίας ίσως να ελαχιστοποιηθεί πάρα πολύ με τον κρατικό παρεμβατισμό οστόσο ο τελευταίος δεν είναι αποτελεσματικός λόγω άλλων παραγόντων. Τέτοιοι είναι τα πολιτικά κριτήρια με τα οποία γίνονται χρηματοδοτήσεις, ή έέσμευση των κρατικών τραπεζών σε προβληματικές χωρίς προοπτικές αναδιοργανώσεως επιχειρήσεις κ.λ.π.

Σημαντικό παράλληλα πρόβλημα είναι η διαφορετικού βαθμού παρέμβαση του κράτους εφόσον μερικές ιδιωτικές τράπεζες έχουν περισσότερες δυνατότητες ελευθέρων επιλογών και πολιτικών ενώ άλλες δεσμεύονται με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα να διαμορφωθεί μια υγιής ανταγωνιστική οικονομία. Γι' αυτό τον λόγο είναι σωστές οι απόψεις που υποστηρίζουν την πλήρη απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος.

A5.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η συμβολή των τραπεζών στην ανάπτυξη νοείται ως οι λειτουργίες εκείνες οι οποίες με την ενίσχυση κλόδων της οικονομίας και γενικά την διακίνηση του χρήματος ενισχύουν την ανάπτυξη.

Βέβαια μπορεί να υποστηρίξει κάποιος ότι οι αποφάσεις και γενικά οι στόχοι αυτών που σχεδιάζουν την πορεία της ελληνικής οικονομίας ορίζουν πλαίσια και κατευθύνσεις και σε καμία περίπτωση δεν βοηθούν στην πραγματοποίησή τους ειδικά τις ιδιωτικές τράπεζες. Υπάρχουν φυσικά κίνητρα ή επιδοτήσεις και κάποιες εξασφαλίσεις σε περιπτώσεις κινδύνων όμως αυτά αποτελούν ημίμετρα τα οποία δεν λύνουν βασικά προβλήματα των ιδιωτικών κυρίως τραπεζών όπως είναι η ικανή ανέβρεση πόρων που θα χρησιμοποιηθούν για δάνεια, και η δυνατότητα πρόσβασης σ' όλες τις πηγές κεφαλαίου.

Οι πηγές αυτές είναι συγκεκριμένα η κυβέρνηση της χώρας, τα ξένα κράτη, οι διεθνείς οργανισμοί, η ξένη ιδιωτική επένδυση και η εγχώρια ιδιωτική επένδυση, πηγές στις οποίες μιά δημόσια τράπεζα μπορεί και έχει πρόσβαση και κατά 100% .

Φυσικά σε καμία περίπτωση δεν υποστηρίζουμε ότι η υφιστάμενη απ' το κράτος υποστήριξη των τραπεζών δεν εκπληρεί τον σκοπό της όσο αφορά το κοινωνικό σύνολο. Τα παραπάνω αποτελούν προβλήματα απλώς των ιδιωτικών τραπεζών ως οικονομικών μονάδων.

Πάντως έχοντας κάνει διάκριση ανάμεσα στις ιδιωτικές και δημόσιες τράπεζες είναι αναγκαίο να κάνουμε καλύτερη τοποθέτηση πάνω σ' αυτά τα δύο είδη όσο αφορά και την συμβολή τους στην ανάπτυξη. Το ένα είδος δεν είναι οπωσδήποτε προτιμότερο απ' το άλλο. Η ιδιωτική τράπεζα μπορεί να ελκύσει ιδιωτικά χρηματικά διαθέσιμα στην αναπτυξιακή διαδικασία τα οποία διαφορετικά θα κατέληγαν σε επενδύσεις χαμηλότερης προτεραιότητας ή ίσως δεν επενδύονταν στην ντόπια οικονομία. Ακόμα λόγω της έμφασης που δίνει στο

στο υψηλότερο κέρδος η ιδιωτική τράπεζα θα μπορούσε να προωθήσει αποτελεσματικότερα διάφορα προγράμματα. Απ' την άλλη πλευρά μερικές κυβερνήσεις έχουν μεγαλύτερη επιθυμία να κατονεύουν κεφάλαια στις δημόσιες σε σχέση με τις ιδιωτικές τράπεζες.

Η παρουσία και των δύο ειδών τραπεζών επιταχύνει αναμφίβολα την οικονομική ανάπτυξη. Ορισμένες επιχειρήσεις μπορεί να είναι πιο κερδοφόρες και να έχουν ικανότητα ανάπτυξης ενώ άλλες να απαιτούν υποστήριξη για κάποια χρονική περίοδο. Έτσι ενώ οι ιδιωτικές τράπεζες αποβλέπουν στην πρώτη ομάδα, η δεύτερη μπορεί να υποστηριχτεί από δημόσιες τράπεζες των οποίων τα κεφάλαια περιέχουν υψηλότερες επιδοτήσεις.

Αν και η αναπτυξιακή πολιτική μπορεί να θέτει σχετικά μεγαλύτερη έμφαση προς τις δημόσιες ή ιδιωτικές τράπεζες κατά περιόδους, υποστηρίζεται ότι η ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί με την ενθάρμυνση και των δύο ειδών τραπεζών.

Πιο πάνω εξετάσαμε ξεχωριστά τις εμπορικές και αναπτυξιακές τράπεζες οι οποίες με διαφορετικό τρόπο επεμβαίνουν στην ειακίνηση των χρηματικών πόρων και την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίησή τους. Οστόσο η περαιτέρω ανάλυση της χρηματοδότησης της οικονομίας καθιστά επιτακτική την ανάγκη αντιμετώπισης των τραπεζικών ιδρυμάτων ως σύνολο. Αντικείμενο άλλωστε της μελέτης αυτής δεν είναι οι τράπεζες αλλά το αποτέλεσμα της χρηματοδοτικής τους λειτουργίας στην οικονομία, αποτέλεσμα στο οποίο ο τρόπος συμμετοχής των τραπεζών μπορεί να θεωρηθεί όμοιος. Κάτι τέτοιο δεν είναι αντίθετο με την πραγματικότητα εφόσον τα τραπεζικά ιδρύματα είτε με την μορφή ιδιωτικών επιχειρήσεων είτε με την μορφή δημόσιων αναπτυξιακών ιδρυμάτων κινούνται γενικά στα ίδια πλαίσια. Αυτά τα πλαίσια καθοδηγούν, αν όχι καθορίζουν, τις πολιτικές των τραπεζών στην προώθηση των οποίων αναπτυξιακών ή επενδυτικών προγραμμάτων και χερσόνονται απ' τις έκδοστε νομοθετικές αρχές. Εδώ μπορούμε να προσθέσουμε και την παρατήρηση ότι οι οποιαδήποτε διαφορές των

δύο ειδών τραπεζών επεμβαίνουν στην χάραξη της γενικής μόνο πολιτικής τους για την προώθηση των πόρων τους. Όσο όμως αφορά την χρηματοδότηση ως λειτουργία δηλ. τις τακτικές, τις διαδικασίες, κ.λ.π. η αντιμετώπιση απ' το κράτος είναι κοινή είτε στα σημεία που παρεμβαίνει είτε στα σημεία που αφήνει περιθώρια κινήσεων.

Α6.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Πιο πάνω εξηγήθηκε ότι οι τράπεζες δεν παρέχουν μόνο χρηματοδότηση αλλά εισερεματίζουν ένα καταλυτικό-αναπτυξιακό-ρόλο, θέτοντας σε κίνηση μία βιώσιμη διεδικασία βιομηχανικής και άλλης ανάπτυξης. Παρόσο η εμπειρία δείχνει ότι οι τράπεζες συχνά λειτουργούν σαν συντηρητικές επιχειρήσεις υποστηρίζοντας χρηματοδοτικά τις γνωστές καλά εγκαταστημένες επιχειρήσεις.

Ενώ δεν αρνείται κανείς ότι έχουν αποκτήσει επιδεξιότητες και τεχνικές στον τομέα της εκτίμησης και επιλογής επενδύσεων, ακόμα και στον τομέα αυτό η εκλογή των επενδύσεων στηρίζεται περισσότερο σε συμβατικό τραπεζικό κριτήριο- χρηματική κατάσταση, ικανότητα για αποπληρωμές.

Η κοινωνική λειτουργία των τραπεζών εξαρτάται απ' το στάδιο ανάπτυξης της χώρας, την αναπτυξιακή στρατηγική που έχει επιλεχθεί απ' τους ιδύνοντες, τη σύνθεση των πόρων που υπάρχει, το εργατικό δυναμικό και άλλους παράγοντες.

Αν υποθεθεί ότι μια τράπεζα δημιουργείται σε μια αναπτυσόμενη χώρα με στόχο την παροχή χρηματοδοτικής βοήθειας στα βιώσιμα βιομηχανικά προγράμματα το ερώτημα είναι αν θα ασχοληθεί μόνο με την χρηματοδοτική βιωσιμότητα του προγράμματος και την ικανότητα του να αποπληρώσει τη βοήθεια ή αν θα εκτιμήσει το πρόγραμμα και απ' την πλευρά της συνεισφοράς του στην αναπτυξιακή στρατηγική που ακολουθείται από μια χώρα. Εηλοδή απ' την πλευρά του κοινωνικού και εθνικού συμφέροντος. Βέβαια μια αναπτυξιακή τράπεζα λογικά δεν έχει λόγο ύπαρξης αν δεν φροντίζει για τον στόχο αυτό, αφού η λειτουργία της δεν είναι απλά τραπεζική. Παρόσο και οι εμπορικές και οι αναπτυξιακές τράπεζες όπως φαίνεται απ' την πραγματικότητα πολύ απέχουν από τέτοιους στόχους. Ή με οποιοδήποτε τρόπο, κρατικού εξαναγκασμού ή άλλου, εφαρμογή κοινωνικών κριτηρίων δεν μπορεί να είναι μια μηχανική διεδικασία, αφού τα κριτήρια μπορεί τελικά να μην είναι τα κατάλληλα ή ένα πρόγραμμα να μην αντανακλάται-εκφράζεται- στον βαθμό που πρέπει στα κριτήρια αυτά. Τα κριτήρια εκτί-

μησης είναι ορθά, ίσως δεν είναι τόσο σημαντικά για την επιλογή της τεχνολογίας αφού τα περισσότερα προγράμματα σχεδιάζονται από ξένους συμβούλους με την τεχνολογία που χρησιμοποιείται στις προηγμένες χώρες. Δεύτερον τα προγράμματα που εξίζουν δεν αναλαμβάνονται λόγω έλλειψης επιχειρηματικότητας τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Τρίτο πολλοί επιχειρηματίες απογοητεύονται αφού δεν αποκτούν την απαιτούμενη βοήθεια για να συγκεκριμενοποιήσουν τις επενδυτικές τους ιδέες. Τέταρτο τα προγράμματα συγκεντρώνονται σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή ορισμένους κλάδους υπάρχουσας υποδομής όσο και της τραπεζικής βοήθειας δεν κατανέμονται εξίσου σ' όλη τη χώρα ή τους κλάδους.

Σε τελική ανάλυση μια άλλη διάσταση που πρέπει να αναφερθεί είναι το ότι μια τράπεζα δεν μπορεί να επιτελέσει το όποιο έργο της κοινωνικής προέκτασης αν δεν είναι χρηματοδοτικά βιώσιμη η ίδια. Δεν μπορεί να αποδώσει στο κοινωνικό της έργο, έσχατα αν αποτελεί σκοπό της ή όχι, αν Ιον δεν αποσύρει πόρους από δραστηριότητες στις οποίες δεν εξειδικεύεται, δεύτερον δεν δημιουργεί αρκετή ευκαμψία στους όρους και τις συνθήκες παροχής βοήθειας, τρίτον δεν ελκύει νέους πόρους είτε από άλλα αποταμιευτικά ιδρύματα ή από κρατικούς οργανισμούς, και τέλος αν δεν ελκύει πόρους από άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

A7.

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Η νομισματική επιτροπή είναι το κύριο όργανο άσκησης της νομισματικής, πιστωτικής, και συναλλαγματικής πολιτικής καθώς επίσης και όργανο ελέγχου, παρακολούθησης και εμποταίως των τραπεζών. Η νομισματική επιτροπή επορτίζεται:

- α. Από τον υπουργό Εθνικής οικονομίας
- β. Από τον υπουργό Οικονομικών
- γ. Από τον υπουργό Γεωργίας
- δ. Από τον υπουργό Βιομηχανίας και Ενέργειας
- ε. Από τον υπουργό Εμπορίου
- στ. Ενός από τους υπουργούς εθνικής οικονομίας οριζόμενος από το αρμόδιο υπουργείο
- ζ. Του Διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδος

Με αποφάσεις της νομισματικής επιτροπής, που δημοσιεύονται απαραίτητα, στην "εφημερίδα της κυβερνήσεως" μπορεί να συνιστώ εϊσφορες υποεπιτροπές ουτής, εκ των μελών της Διοίκησης της Τράπεζας της Ελλάδος ή ανώτατων υπαλλήλων της τράπεζας της Ελλάδος και ανώτατων υπαλλήλων του εημοσίου ή κάποιων από τις πιο πάνω κατηγορίες μόνο με σκοπό να αναθέσει ο' ουτές τις υποεπιτροπές την άσκηση μέρους των αρμοδιωτήτων ουής. Έτσι έχουμε υποεπιτροπή πιστώσεων, δανείων και συναλλάγματος, ελέγχου συναλλάγματος, ελέγχου ποροφόσεως πιστωτικών κονόνων, βιοτεχνικών πιστώσεων, χορηγήσεως συναλλάγματος.

Ο ρόλος της νομισματικής επιτροπής και των υποεπιτροπών της είναι καθοριστικός για τη λάρεξη της πορείας της ελληνικής οικονομίας του εκόστου οικονομικού έτους. Επίσης καθοριστικός είναι ο ρόλος της πάνω στη χρηματοδότηση της οικονομίας γενικά και ειδικότερα των επιχειρήσεων. Αυτό γιατί καθορίζουν τις κατευθυντήριες γραμμές και τις προτεραιότητες σε εϊσφορους κλόδους της οικονομίας που πρέπει να χρηματοδοτηθούν με τους εκόστου όρους και εϊευκολύνσεις. Επίσης παρακολουθεί η επιτροπή το πρόγραμμα χρηματοδότησης της οικονομίας από τις τράπεζες μέσω της γενικής επιθεώρησης τραπεζών που είναι όργανο της νομισματικής επιτροπής.

Τα μέλη που απαρτίζουν την νομισματική επιτροπή έχουν διαφοροποιηθεί σήμερα και ο υπουργός συντονισμού ως πρόεδρος δεν υφίσταται. Γενικά μετά το Ν. 1266/82 περί οργάνων ασκήσεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής οι τράπεζες αναφέρονται σ' αυτήν με τον όρο νομισματικές αρχές. Πάντως ως όργανο παραμένει όπως και οι αρμοδιότητές της.

Γενικό η νομισματική πολιτική που καθορίζει η παραπάνω επιτροπή αποτελεί μέρος της ευρύτερης οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης και η εφαρμογή της εκτός από την νομοθεσία γίνεται διαμέσου της κεντρικής τράπεζας. Η τράπεζα της Ελλάδος ελέγχει το ύψος της νομισματικής κυκλοφορίας ενώ το υπόλοιπο τμήμα της προσφοράς χρήματος καθορίζεται απ' τις εμπορικές τράπεζες. Η νομισματική πολιτική ασκείται με δύο τρόπους.

- α) με τον υποχρεωτικό ελάχιστο λόγο ρευστών διαθέσιμων προς το σύνολο των καταθέσεων. Αύξηση του λόγου αυτού περιορίζει την δανειοδοτική ικανότητα των τραπεζών.
- β) με την αγορά κρατικών χρεωγράφων διοχετεύοντας χρήματα στις εμπορικές τράπεζες και αυξάνοντας έτσι την δυνατότητα χορηγήσεων τους.

Παράλληλα με τα παραπάνω υπάρχει και η πιστωτική πολιτική που ασκείται με διάφορους τρόπους απ' τους οποίους οι κυριώτεροι είναι οι εξής:

- α) καθορισμός συγκεκριμένων επιτοκίων για χορηγήσεις προς κάθε κλάδο. Κριτήριο εδώ αποτελεί η οικονομική ανάπτυξη που επιτυγχάνεται με αύξηση των επιτοκίων στις χορηγήσεις που προορίζονται για κλάδους που δεν συμβάλλουν αποτελεσματικά σ' αυτήν και μείωση αυτών των άλλων κλάδων. Εδώ εντάσσεται και η διαφοροποίηση προεξοφλητικών επιτοκίων ανάλογα με τον τελικό σκοπό που εξυπηρετούν οι πιστώσεις.
- β) Τα δεσμευμένα κεφάλαια που διατηρεί η κάθε τράπεζα στην κεντρική τα οποία εξαρτώνται απ' το είδος του δανείου και τον κλάδο. Κλάδοι που δεν ευνοούνται απ' την πιστωτική πολιτική μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο απ' τα διαθέσιμα των τραπεζών ενώ για άλλους τα χορηγούμενα κεφάλαια αποδεσμεύονται απ' αυτά της κεντρικής τράπεζας.

- γ) η εγκρίση δανείων που προβλέπουν ποσό ορισμένου ελάχιστου ύψους και που εσσκοπεύ στον έλεγχο των μακροπρόθεσμων επενδύσεων.
- δ) Παροχή ελευθερίας κινήσεων σε έσοκονομικούς που θα γίνονται σε ορισμένες κατηγορίες πιστώσεων.

Η Τράπεζα της Ελλάδας επεμβαίνει στις διαδικασίες χορήγησης σε πολλά σημεία οστόσο απαραίτητη είναι η θετική και ικανή ταυτόχρονα ανταπόκριση του υπόλοιπου τραπεζικού συστήματος εφόσον ειδικά σήμερα το πλαίσιο ιεωτικής πρωτοβουλίας στην κάθε τράπεζα είναι ιδιαίτερα ευρεία.

ΑΒ.

ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Έναν παράγοντα που εξασφαλίζει την χρήση του δανείου για αναπτυξιακούς σκοπούς και γενικά την προώθηση του σε κατευθύνσεις που προβλέπονται από την κρατική πολιτική, αποτελεί η ποινική ρήτρα. Για κάθε χρηματοδότηση που συμφωνείται, ανάμεσα στις χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις και τις τράπεζες, υπάρχει αυτή η ρήτρα υπέρ του δημοσίου, υψίστοτατη δε για κάθε παράβαση των παρακάτω όρων των χρηματοδοτήσεων:

- 1) Χρησιμοποίηση της πίστωσης που έλαβε η επιχείρηση για έσσοροτικό σκοπό, απ' αυτόν που είχε εκδηλωθεί.
- 2) Παροχή εμπορικών πιστώσεων καθ' υπέρβαση των ανωτάτων ορίων που ισχύουν.
- 3) Όταν έχουμε την υποβολή από πλευράς της επιχορηγούμενης επιχείρησης ελλειπών και ανακριβών δικαιολογητικών και δηλώσεων, πάνω στα οποία στηρίζεται και η απόφαση για να δοθεί η χορήγηση.
- 4) Όταν έχουμε την μη επίδειξη στα όργανα της Γενικής Επιθεώρησης των τραπεζών των λογιστικών βιβλίων και κάθε στοιχείο της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης.
- 5) Η μη εκπλήρωση κάθε υποχρέωσης που αναλαμβάνεται από τον οφειλέτη (επιχείρηση) και έχει σχέση με την χρηματοδοτική υποχρέωση, επισύρει ποινική ρήτρα.
- 6) Ποινική ρήτρα έχουμε, ακόμα, όταν έχουμε υπέρβαση των καθοριζομένων ορίων, όταν έχουμε δανειοδότηση από πολλές τράπεζες ή πολλά υποκαταστήματα μιας τράπεζας.
- 7) Τέλος, όταν δε τηρεί η επιχείρηση το προβλεπόμενο βιβλίο ταμείου επισύρεται ποινική ρήτρα.
- 8) Μη έγκαιρη υποβολή των στοιχείων που καθορίζονται με αποφάσεις της νομισματικής επιτροπής ή υποεπιτροπών αυτής.

Η συνομολογούμενη ποινική ρήτρα, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, περιλαμβάνει την υποχρέωση των χρηματοδοτούμενων να κάττωβάνουν, σε περίπτωση κατάρτησης της ποινικής ρήτρας, ένα ποσό υπέρ του Ελληνικού δημοσίου. Το ποσό αυτό είναι ίσο προς ορισμένο ποσοστό επί του ποσού των τρα-

πεζικών πιστώσεων που αναλήφθηκαν από τον χρηματοδοτούμενο.

Η βεβαίωση της συνέρομής των προϋποθέσεων και του ποσού της καταβλητέας ποινικής ρήτρας, καθώς ακόμη και η επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων (κήρυξη υποχρεωτικής ληξιπροθέσμου και απαιτητής της κατά παράβαση χρηματοδότησης, έιακοπή χρηματοδοτήσεως κ.λ.π.), γίνεται από την υπεπιτροπή ελέγχου των παραβάσεων πιστωτικών κανόνων.

Η ποινική ρήτρα, αφορά έμμεσα και τα τρία συμβαλλόμενα μέρη σε μια τραπεζική χρηματοδότηση, τα τραπεζικό ίδρύματα, τους πιστοδοτούμενους και το κοινωνικό σύνολο μέσω του Ελληνικού δημοσίου υπέρ του οποίου είναι η ρήτρα. Ωστόσο η σημασία της για το καθένα μέρος, διαφέρει και ακόμη οι ίδιοι λόγοι ύπαρξής της είναι έιφορούμενοι. Τα παραπάνω θα αναλυθούν εκτενέστερα στο 5ο κεφάλαιο της μελέτης αυτής.

ΒΙ.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η τράπεζα της Ελλάδος και οι εμπορικές τράπεζες μπορούν να χρηματοδοτούν το εμπόριο, τη μεταποίηση, διάφορους επαγγελματίες και άλλους κλάδους και μπορούν να εκδίδουν εγγυητικές επιστολές σύμφωνα με τις αποφάσεις της νομισματικής επιτροπής και των αρμοδίων υποεπιτροπών της καθορίζοντας γενικά και ειδικά κανόνες κατά κατηγορία επιχείρησης. Κάθε χρηματοδότηση που γίνεται, και σε οποιαδήποτε μορφή παρέχεται, ανεξάρτητα δε από την πηγή προέλευσης των κεφαλαίων πρέπει αρχικά να έχει ένα και μοναδικό στόχο. Την κάλυψη των πραγματικών αναγκών της παραγωγικής διαδικασίας, της εμπορικής διακίνησης των προϊόντων ή της επενδυτικής δραστηριότητας της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης. Οι τράπεζες προσπαθούν να είναι ακριβής η στάθμιση των αναγκών σε κεφάλαια με τις αιτούμενες δραστηριότητες έτσι ώστε να αποφεύγονται πιστώσεις προς μη επιθυμητούς σκοπούς ή υπέρ του δέοντος πιστωτική επέκταση. Με εγκυκλίους των νομισματικών αρχών έχει πολλές φορές επισημανθεί στις τράπεζες να προβαίνουν σε προσεκτικό έλεγχο και αυστηρή επιλογή των χρηματοδοτούμενων σκοπών και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η παραγωγικότητα.

Οι τράπεζες πρέπει να εφαρμόζουν τους πιο κάτω κανόνες κατά τη χορήγηση ή την ανανέωση των πιστώσεων σε διάφορες επιχειρήσεις:

- α) Η ποσοστιαία αύξηση του μέσου όρου των πιστώσεων προς μια επιχείρηση για κεφάλαια κίνησης, δεν επιτρέπεται να υπερβεί την ποσοστιαία άνοδο του κύκλου εργασιών της.
- β) Η επιχείρηση που θέλει να χρηματοδοτηθεί, θα πρέπει να έχει για τις ίδιες της, τις ανάγκες τη δυνατότητα να ρευστοποιήσει από τα ίδια της κέρδη ή από άλλες πηγές.
- γ) Δεν επιτρέπεται από τη χρηματοδοτούμενη επιχείρηση, να δημιουργήσει αποθέματα εμπορευμάτων, πρώτων υλών, κ.λ.π. πέρα από ένα εύλογο όριο που τίθεται από τη τράπεζα.
- δ) Δεν χορηγείται δάνειο προς τις επιχειρήσεις για κεφάλαια κίνησης, αν αυτές έχουν ήδη ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τρίτους και μη τακτοποιημένες οφειλές.
- ε) Οι εγκρινόμενες πιστώσεις από τις τράπεζες πρέπει να

εκαλουθούν πιστό τις σχετικές δαπάνες που έχει ή που θα έχει η επιχείρηση.

Η χρηματοδότηση των επενδύσεων και ιδιαίτερα οι δυνατότητες χρηρηγήσεων απ' τις τράπεζες τεθεί κάτω από γενικούς ρυθμιστικούς κανόνες με την Απόφαση Ι509/Ι4-9-1968 της πρώην Νομισματικής Επιτροπής.

Με την παραπάνω απόφαση καθορίστηκαν για πρώτη φορά οι γενικές αρχές και τα κριτήρια άσκησης της τραπεζικής πίστης, τέθηκαν ακόμη διάφορες πτωτικές ρήτρες για τους τυχόν παραβάτες των παραπάνω γενικών αρχών και καθιερώθηκε ο έλεγχος των τραπεζών αλλά και των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων σε σχέση με την τήρηση των αρχών της χρηματοδότησης που είχαν τεθεί.

Παράλληλα, με τα παραπάνω, καθορίστηκαν οι όροι χρηματοδότησης κατό κατηγορίες επενδύσεων (βιομηχανία, βιοτεχνία, ναυτιλία, μεταλλεία, τουρισμός, εξαγωγές, κ.λ.π.). Ακόμη, έχουμε τον ορισμό των ορίων για τα επιτόκια κατό κατηγορίες, όπως και για τις προμήθειες από τις χρηματοδοτήσεις. Τέλος, καθορίστηκε η δημιουργία ειδικών αποθεμάτων, όπως οι υποχρεωτικές καταθέσεις των διαφόρων τραπεζών στη Τράπεζα της Ελλάδος, διάθεση ποσοστού για τη βιοτεχνία, επενδύσεις σε ομολογιακούς τίτλους, κ.ό.

Σήμερα η χρηματοδότηση των επενδύσεων καθορίζεται νομοθετικά από τους Ν. Ι262/Ι982 " περί κινήτρων " και Ν. Ι266 " για τα όργανα άσκησης της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής " και υλοποιείται αυτή η χρηματοδότηση, στο πλαίσιο της Τράπεζας της Ελλάδος από την " επιτροπή νομισματικών και πιστωτικών θεμάτων " στην οποία επιτροπή έχουν διοριστεί οι αρμοδιότητες της " νομισματικής επιτροπής " η οποία καταργήθηκε με το Ν.Ι266.

Η χρηματοδότηση των επενδύσεων μπορεί να διακριθεί ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο προορίζεται σε:

α. Χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων (πόγιων εγκαταστάσεων)

β. Χρηματοδότηση του κεφαλαίου κινήσεως (που είναι κεφάλαιο για τη δημιουργία μόνιμων αποθεμάτων πρώτων υλών και ετοίμων προϊόντων).

γ. Χρηματοδότηση κεφαλαίου εκκινήσεως (που συμπεριλαμβάνει τα έξοδα λειτουργίας για μια μεταβατική περίοδο εκκίνησης της επιχειρήσεως.)

Σχετικά με την χρέωση δανείου προς επιχειρήσεις για απόκτηση παγίων εγκαταστάσεων παρατείνεται η 776 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με το 1ο άρθρο του Ν. 1266 περί των αρμοδιοτήτων της νομοματικής επιτροπής.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘΜ. 776/22.5.86

(Άρθρο Ι του Ν. 1266/82)

Θέμα: Διόρκεια και τρόπος εξόφλησης δανείων για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ αφού έλαβε υπόψη:

- 1) Το άρθρο Ι του Ν. 1266/82 "όργανα ασκήσεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις",
- 2) Τις σχετικές διατάξεις της απόφ. ΝΕ 1509/Ι/14.9.68 (όπως ισχύει) και των ειδικών αποφάσεων με τις οποίες καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και επαγγελματιών για απόκτηση παγίων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού,
- 3) Την ΠΛ/ΤΕ 655/30.12.85 που καθορίζει πλαίσιο για ρυθμίσεις οφειλών από τραπεζικό δανεισμό βιώσιμων μεταποιητικών, μεταλλευτικών, εξορυκτικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων,
- 4) Την σκοπιμότητα παροχής στα πιστωτικά ιδρύματα ευχέρειας να καθορίζουν την διάρκεια και τον τρόπο εξόφλησης των χρηματοδοτήσεων για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό σύμφωνα με τα πραγματικά οικονομικά δεδομένα της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης,

§ Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ Ε

Ι. Επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα να καθορίζουν τη χρονική διάρκεια και τον τρόπο εξόφλησης (ύψος και χρονική κατανομή χρεωλυτικών δόσεων και διάρκεια περιόδου χάριτος) των χρηματοδοτήσεών τους προς επιχειρήσεις και επαγγελματίες για την απόκτηση, στις περιπτώσεις που αυτή προβλέπεται από τους πιστωτικούς κανόνες που ισχύουν, παγίων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1) Τα δάνεια συνάπτονται μετά την ισχύ της παρούσας Πράξης και βαρύνονται με επιτόκιο τουλάχιστον ίσο με αυτό που ισχύει στη χρηματοδότηση της βιομηχανίας για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό (τώρα 18,5% το χρόνο περιλαμβανομένης προμήθειας). Σε όσες περιπτώσεις τα πιστωτικά ιδρύματα αποφασίζουν την κεφαλαιοποίηση μέρους ή του συνόλου των τόκων της περιόδου χάριτος, το ποσό του δανείου προσυζητημένο με τους τόκους που κεφαλαιοποιούνται δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ισχύοντα ανώτατα όρια χρηματοδότησης της επένδυσης (περιλαμβανομένων τόκων κατασκευαστικής περιόδου).

2) Τα πιστωτικά ιδρύματα για το καθορισμό της διάρκειας και του τρόπου εξόφλησης λαμβάνουν απαραίτητα υπόψη τους:

α) Τα χρονικά όρια μέσα στα οποία προβλέπεται να ολοκληρωθεί η τεχνική και οικονομική απαξίωση των παγίων εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού που χρηματοδοτούνται.

β) Την προέλευση και τη χρονική διάρκεια των κεφαλαίων που εισπράττονται για τη χρηματοδότηση των παραπάνω χορηγήσεων.

γ) Το ταμιακό πρόγραμμα της δανειοδοτούμενης επιχείρησης ώστε ο χρόνος εξόφλησης του δανείου να βρίσκεται μέσα στις οικονομικές δυνατότητές της.

Τα αναγκαία στοιχεία και πληροφορίες με βάση τα οποία, σύμφωνα με τα παραπάνω, καθορίζεται η διάρκεια και ο τρόπος εξόφλησης του κάθε συγκεκριμένου δανείου τηρούνται στο φάκελλο της δανειοδοτούμενης επιχείρησης.

Διευκρινίζεται ότι ως προς τους λοιπούς όρους των δανείων και τις προϋποθέσεις για την χορήγησή τους, εξακολουθούν να ισχύουν όλες οι σχετικές διατάξεις των αντιστοίχων αποφάσεων.

II. Οφειλές (ληξιπρόθεσμες και άληκτες) από μεσοπρόθεσμα δάνεια σε δραχμές για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που ρυθμίζονται με βάση τις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 655/30.12.85 διέπονται, ειδικά ως προς την διάρκεια και τον τρόπο εξόφλησης, από τις διατάξεις της παρούσας Πράξης, εφόσον

31

βαρύνονται, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, με επιτόκιο τουλάχιστο ίσο με αυτό που ισχύει για τη χρηματοδότηση της βιομηχανίας για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό. Οι ρυθμιζόμενες οφειλές επιτρέπεται να ενοποιούνται με τυχόν συμπληρωματική χρηματοδότηση για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που χορηγείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 1 ανωτέρω.

Η ΠΔ/ΤΕ 655/30.12.85, όπως τροποποιείται με βάση τα παραπάνω, επεκτείνεται και καλύπτει όλα τα δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που συνάπτονται από την ισχύ της παρούσας Πράξης.

Η Πράξη αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

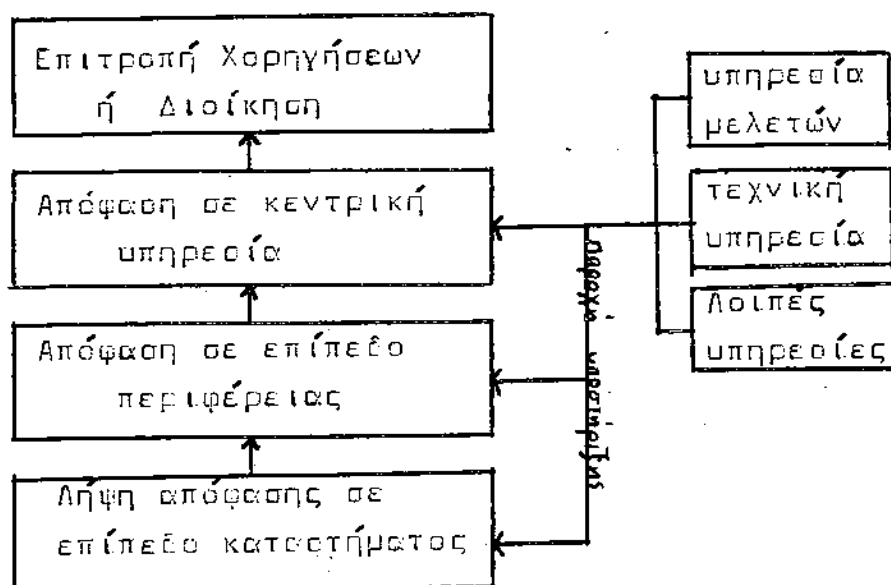
B2.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Η απόφαση για την χορήγηση ενός δανείου απ' την πλευρά της εκάστοτε τράπεζας ουσιαστικά βαρύνει την ηγεσία του υποκαταστήματος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση για την χορήγηση του δανείου. Το υποκατάστημα λαμβάνει ουσιαστικά την απόφαση της χορήγησης ή μη των χρημάτων. Το αρμόδιο τμήμα του είναι αυτό που θα έρθει σε επαφή με τον πελάτη, θα εκτιμήσει τις ανάγκες που έχει, τον κίνδυνο που διατρέχει αυτή η χρηματοδότηση και την αποδοτικότητα της. Αφού κοιτάξει όλα αυτά θα εισηγηθεί την χορήγηση ή μη του δανείου. Επίσης το υποκατάστημα είναι αυτό που θα έχει την ευθύνη για την επανείσπραξη του ποσού που χορηγείται στην εκάστοτε επιχείρηση - πελάτη. Οι προϊστάμενες υπηρεσίες απλά ελέγχουν και εγκρίνουν ή απορρίπτουν την απόφαση του εκάστοτε καταστήματος, αφού συγκριθούν και ληφθούν υπόψη και άλλα στοιχεία τα οποία δεν είναι γνωστά στο υποκατάστημα όπως η ρευστότητα της τράπεζας κ.λ.π. Το υποκατάστημα μπορεί να αποφασίζει ελεύθερα για χορηγήσεις μέχρι δύο εκατομμύρια. Η διοίκηση μιάς περιφέρειας υποκαταστημάτων έως 5 εκατ. Από εκεί και πάνω η κάθε χορήγηση πρέπει να έχει την έγκριση απ' την αρμόδια επιτροπή των χορηγήσεων ή και την ίδια την διοίκηση.

Η λήψη απόφασης στηρίζεται σ' ένα σύστημα κριτηρίων. Ένα σύστημα κριτηρίων που επιβάλλεται με νόμους του κράτους και έχει γενική ισχύ. Τα κριτήρια αυτά αλλάζουν ανάλογα με το είδος των επιχειρήσεων και των τραπεζών. Η γνωστοποίηση των κριτηρίων γίνεται με την μορφή εγκυκλίων από τις κεντρικές υπηρεσίες, προς τα καταστήματα. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο σαφή και όχι περιοριστικά διατυπωμένα για να έχουμε μια ορθή και γρήγορη λήψη μιας απόφασης.

Η γενική διάρθρωση του μηχανισμού της λήψης αποφάσεων για τις χορηγήσεις δίνεται από το παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Στο μηχανισμό αυτό κύριο ρόλο παίζει η επιτροπή χορηγήσεων.

Συνήθως η επιτροπή χορηγήσεων λειτουργεί στο επίπεδο του καταστήματος. Η επιτροπή αυτή μελετά την αίτηση για χορήγηση δανείων, και αποφασίζει για την χορήγηση ή μη του αιτούμενου δανείου. Η επιτροπή αυτή, απαρτίζεται από το έιευθυντή του καταστήματος, τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο χορηγήσεων.

Από το 1981 οι "μεγάλες" εμπορικές τράπεζες που ελέγχονται από το Κράτος έκαναν μια προσπάθεια περιφεριοποίησης. Έτσι έχουμε περιφεριακές διευθύνσεις σε διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Κατ' αυτό τον τρόπο, για τη λήψη αποφάσεων για χορηγήσεις λειτουργούν οι επιτροπές:

- επιτροπή σε επίπεδο καταστήματος
- επιτροπή σε επίπεδο περιφερειακής διεύθυνσης
- επιτροπή σε επίπεδο κεντρικής διεύθυνσης και διοίκησης

B3

ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Η διαδικασία που ακολουθείται για να χορηγηθεί ένα δάνειο είναι η εξής:

I. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ

Ο πελάτης (επιχείρηση) υποβάλλει σχετική αίτηση για χορήγηση σ' ένα απ' τα υπόκαταστήματα της τράπεζας με την οποία θα συνεργαστεί. Κάθε τέτοια επιχείρηση που καταφεύγει στον τραπεζικό δανεισμό έχει να ικανοποιήσει ορισμένες ανάγκες τις οποίες θα εκθέσει στην τράπεζα. Εκτός απ' αυτό πρέπει να περιγράφεται στην αίτηση με κάθε δυνατή λεπτομέρεια το ύψος του ποσού που ζητάται, η διάρκεια του δανείου καθώς και ο τρόπος αποπληρωμής που επιθυμεί ο ίδιος.

Όλα τα παραπάνω πρέπει να διατυπώνονται εγγράφως με σαφήνεια έτσι ώστε όταν το αρμόδιο στέλεχος εξετάσει το αίτημα του πελάτη να μην οδηγηθεί σε παρεξηγημένη ερμηνεία των αιτημάτων.

Ανάλογα με το είδος του δανείου που ζητά η επιχείρηση ο αρμόδιος λειτουργός της τράπεζας μπορεί να ζητήσει και συμπληρωματικά στοιχεία από αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Συγκεκριμένα το κατάστημα που δέχεται το αίτημα θα εξετάσει καταρχήν αν αυτό έχει την δυνατότητα υπαγωγής του σε μορφή χρηματοδότησης που θα επιτρέπεται. Εφόσον κριθεί ότι το αίτημα μπορεί να εξεταστεί, το κατάστημα προχωρεί σε μια εκ πρώτης όψως διάγνωση της ανάγκης που επικαλείται ο πελάτης απ' τον οποίο ζητείται να υποβάλλει όλα τα στοιχεία που θα βοηθήσουν στην λεπτομερή εξέταση του αιτήματος του.

II. Η εξέταση του αιτήματος διαφοροποιείται ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησής και με το αν πρόκειται περί νέου ή παλαιού πελάτη.

α) ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ

- στην μικρομεσαία επιχείρηση τα στοιχεία που μπορούμε να έχουμε στην διάθεσή μας είναι το Δ.Π. άλλα στοιχεία που μας δίνει ο ενδιαφερόμενος, οι πληροφορίες που θα αντλήσουμε απ' την έρευνα της τοπικής αγοράς καθώς και αυτά που θα προκύψουν απ' την συζήτηση με τον πελάτη.
- Στις μεγάλες μονάδες εκτός του Δ.Π. έχουμε τη δυνατότητα να διερευνήσουμε την οικονομική τους κατάσταση από τα επίσημα λογιστικά στοιχεία που μας παρέχονται (ισολογισμός, ισοζύγιο, λοιπά λογιστικά στοιχεία). Λόγω της ιδιομορφίας των συνθηκών που επικρατούν όπως έλλειψη ενιαίου λογιστικού σχεδίου και πολλές φορές απροθυμία των επιχειρήσεων για παροχή περισσότερων διευκρινήσεων, σε όρισμένες περιπτώσεις κρίνεται απαραίτητη η σύνταξη εμπειροπαιτωμένης οικονομικοτεχνικής μελέτης απ' την αρμόδια υπηρεσία της Τράπεζας.

Όσο αφορά τα βήματα που ακολουθούνται σ' αυτή την περίπτωση αυτά αναλύονται εκτενώς στο 4ο κεφάλαιο όπου καλύπτεται οτιδήποτε αφορά την συνεργασία της Τράπεζας με τις βιοτεχνικές και βιομηχανικές μονάδες.

- β) Στον νέο πελάτη κατά ανάγκη στηριζόμαστε αποκλειστικά στα παραπάνω στοιχεία, ενώ στον παλιό τα στοιχεία αυτά συμπληρώνονται και απ' την εκμέρους μας εκτίμηση της προηγούμενης συνεργασίας μας με τον πελάτη.

Γενικά όλα τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της τράπεζας αξιολογούνται με σκοπό

- Να διαγνωσθεί η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.
- Να προσδιορισθούν οι πραγματικές ανάγκες της.
- Να διαπιστωθούν (εφόσον υπάρχουν) τα κριτήρια χρηματοδότησης, όπως είναι η βιωσιμότητα, η παραγωγικότητα και αποδοτικότητα της επιχείρησης καθώς και η ρευστοποίηση της χρηματοδότησης και οι εξασφαλίσεις που θα ληφθούν.

ΓΙΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ

Μετά την υποβολή του αιτήματος για χρηματοδότηση και την εξέταση του απ' το κατάστημα πριν το τελευταίο οδηγηθεί στην λήψη της απόφασης κρίνεται σκόπιμο ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που δεν συμφωνούμε με την επιλογή του τρόπου χρηματοδότησης που έκανε ο πελάτης ή τις εξασφαλίσεις που μας προσφέρονται να μεσολαβεί συζήτηση με τον φορέα ή με υπεύθυνο στέλεχος της επιχείρησης. Κατά την επαφή αυτή δίνεται η ευκαιρία στην τράπεζα να αναπτύξει στον πελάτη τις θέσεις της και αν κρίνεται σκόπιμο να προανατολίσει την επιχείρηση σε άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Εξυπακούεται ότι θα δοθεί η δέουσα σημασία στο θέμα της λήψης ή μη του ύψους και της μορφής των προσφερόμενων εξασφαλίσεων. Κατά την επιλογή της ασφάλειας και σύμφωνα με το νέο πνεύμα που διέπει τέτοιους διακανονισμούς, δεν θα επιδιώκεται σε πρώτη φάση η τυπική εξασφάλιση (έγγραφης υποθήκης) αλλά η ουσιαστική, αυτή δηλαδή που εκφράζει την πρόθεση του πελάτη να συμμετάσχει σε κινδύνους της τράπεζας. Όταν δηλαδή προσφέρει πρώτες ύλες που θα χρειαστεί να αποσύρει τμηματικά για τις ανάγκες της παραγωγής αυτό σημαίνει ότι ο πιστούχος συμμετέχει στην επιχείρησή του.

Τις περιπτώσεις επιφυλακτικότητας ορισμένων πελατών που προσπαθούν να αποφύγουν την παροχή ασφαλειών ή να περιόρισουν κατά το δυνατό την έκταση τους, ώστε να ζημιώσουν στο ελάχιστο σε περίπτωση αποτυχίας πρέπει να ερευνηθούν έγκαιρα και οπωσδήποτε πριν την χορήγηση του δανείου.

Αφού συγκεντρωθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ο προϊστάμενος του τμήματος συντάσσει σχετικό εισηγητικό έγγραφο με το οποίο προτείνει ή απορρίπτει τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση με την σχετική βέβαια αιτιολόγησή της.

Όσο αφορά τα απαραίτητα δικαιολογητικά πρέπει να αναφέρουμε ότι αυτά ποικίλουν ανάλογα με το είδος χρηματοδότησης και θα αναφερθούν αναλυτικά στην διάκριση των δύο ειδών που γίνεται αμέσως μετά.

B4.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝα1. Δάνεια για Πάγια

Στη χρηματοδότηση για δάνεια στα πάγια μιας επιχείρησης χρειάζεται μια πλήρη οικονομικοτεχνική μελέτη. Η μελέτη αυτή, πρέπει να απαντά καίρια και όσο το δυνατό με περισσότερη σαφήνεια στα παρακάτω βασικά ερωτήματα:

- Ποιά είναι η επιχειρηματική μονάδα.
- Ποιά είναι η διοίκηση και οι φορείς της.
- Ποιά είναι το αντικείμενο απασχόλησης της επιχείρησης.
- Περιγραφή των παραγωγικών εγκαταστάσεων και της απόδοσής τους.
- Η σημερινή δραστηριότητα της επιχείρησης.
- Τα οικονομικά της στοιχεία.
- Στοιχεία για τη νέα επένδυση που προτίθεται να κάνει.
- Ποιές είναι οι γενικές συνθήκες της αγοράς.
- Τέλος, ποιά τα αναμενόμενα αποτελέσματα - δυνατότητα εξυπηρέτησης του δανείου.

α2. Δάνεια για κεφάλαια κίνησης

Η χρηματοδότηση με τη μορφή δανείου που παίρνουν οι επιχειρήσεις για τα κεφάλαια κινήσεων των, έχουν την μορφή " ανοικτού λογαριασμού " ή της " προεξόφλησης γραμματίων " ή για " εκτέλεση παραγγελιών εξωτερικού " .

Συμπληρωματικά στοιχεία που ζητούνται για χορήγηση δανείου στο κεφάλαιο κίνησης είναι:

- Σημείωμα από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση, με πληροφοριακά στοιχεία για όλα την επιχείρηση, τους φορείς της, τις παραγωγικές εγκαταστάσεις και για όλα γενικά τα στοιχεία, τα οποία αναφέρθηκαν πιο πάνω, για τα δάνεια σε πάγια.
- Πλήρη οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης για τα τρία τελευταία χρόνια " της ζωής της " .
- Αναλυτικό ταμειακό πρόγραμμα της επιχείρησης. Αυτό το ταμειακό πρόγραμμα είναι για τον τελευταίο χρόνο της επιχείρησης και περιλαμβάνει:

- το πρόγραμμα παραγωγής (ποσοτικό, εφοδιασμού, δαπανών),
- το πρόγραμμα δαπανών λειτουργείας,
- το πρόγραμμα πωλήσεων και το
- χρηματοοικονομικό πρόγραμμα.

Από το ταμειακό αυτό πρόγραμμα της επιχείρησης, του ενός έτους, το οποίο θα αποδιαιρεθεί σε μικρότερα χρονικά διαστήματα (συνήθως μηνιαία), θα προκύπτουν οι ανάγκες σε κεφάλαιο κίνησης που έχει η επιχείρηση, καθώς και η δυνατότητα που έχει αυτή, για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων της.

Επίσης, προκειμένου για την εκτέλεση παραγγελιών του εξωτερικού οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, θα πρέπει να προσκομίσουν στις τράπεζες, τα απαραίτητα συμφωνητικά που έχουν συνάψει.

85.

ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Οι βασικές κατηγορίες επιτοκίων χορηγήσεων του τραπεζικού συστήματος είναι:

I) Γενικό επιτόκιο: αυτό είναι το γενικώς ισχύον επιτόκιο στο οποίο υπάγονται όλες οι κατηγορίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στις παρακάτω ειδικές κλίμακες επιτοκίων χρηματοδότησης.

II) Επιτόκιο χορηγήσεων για πάγιες παραγωγικές επενδύσεις: σε αυτό υπάγονται οι ακόλουθες κατηγορίες χορηγήσεων:

-- Χορηγήσεις για επενδύσεις στη βιομηχανία, βιοτεχνία, μεταλλεία και εμπόριο (εσωτερικό, εξωτερικό, καπνεμπόριο).

-- Χορηγήσεις σε έραχμές προς τη ναυτιλία για ναυπηγήσεις, μετασκευές, επισκευές πλοίων, κάθε κατηγορίας, σε ελληνικά ναυπηγεία.

-- Χορηγήσεις σε δημόσιες επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς.

-- Χορηγήσεις για τουριστικές επενδύσεις (εδώ ένα τμήμα του επιτοκίου βαρύνει το δημόσιο).

III) Επιτόκιο χαμηλότοκων χορηγήσεων: σ' αυτό υπάγονται οι ακόλουθες κατηγορίες χορηγήσεων:

-- Χορηγήσεις σε γεωργικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες για πάγιες εγκαταστάσεις και για κεφάλαιο κίνησης.

-- Χορηγήσεις για χρηματοδότηση ή προχρηματοδότηση εξαγωγών.

-- Χορηγήσεις προς το καπνεμπόριο για κεφάλαιο κίνησης.

-- Χορηγήσεις προς τη βιοτεχνία με το κεφάλαιο της απόφασης Ι421/66.

-- Χορηγήσεις προς τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις για κεφάλαιο κίνησης.

-- Χορηγήσεις προς τις τεχνικές εταιρίες και τεχνικά γραφεία για αναλαμβανόμενες μελέτες έργων στο εξωτερικό.

-- Χρηματοδότηση αυτών που τροφοδοτούν πλοία και αεροσκάφη.

-- Χορηγήσεις προς τον τουρισμό για την χρηματοδότηση της κατασκευής ανοικιαζομένων δωματίων (και εδώ τμήμα του επιτοκίου βαρύνει το δημόσιο).

-- Δάνεια προς ναυπηγικές βιομηχανίες για κεφάλαια κίνησης εξοφλούμενα με εισαγωγή συναλλάγματος.

-- Δάνεια για επισκευές πλοίων συνομολογούμενα σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος.

IV) Επιτόκιο υψηλότοκων χορηγήσεων: υπάγονται σ' αυτό οι ακόλουθες κατηγορίες χορηγήσεων:

-- Χορηγήσεις προς το εισαγωγικό εμπόριο (εκτός των δανείων για επενδύσεις).

-- Χορηγήσεις προς το εσωτερικό εμπόριο (εκτός των δανείων για επενδύσεις).

-- Πιστώσεις προς ιδιώτες τελικούς καταναλωτές (καταναλωτική πίστη) και για πιστωτικά δελτία.

-- Χρηματοδότηση επαγγελματιών κατά τις διατάξεις του εμπορίου.

-- Προεξόφληση γραμματείων προκατασκευασμένων κτισμάτων.

V) Επιτόκιο ειδικών κατηγοριών δανείων:

-- Χορηγήσεις για παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.

-- Χορηγήσεις προς τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις βάση διατάξεων που ισχύουν.

-- Χορηγήσεις προς βιοτέχνες γωνοποιούς και συναιτερισμούς γωνοποιίας καθώς και προς τους εμπόρους εξαγωγής γωνορικών ειδών.

-- Χρηματοδότηση των ελληνικής ιθαγένειας και ελληνικών συμφορόντων εταιριών πετρελαιοειδών.

-- Δάνεια για κατασκευές και μετασκευές πλοίων χρηματοδοτούμενα με εισαγωγή συναλλάγματος και συνομολογούμενα σε συνάλλαγμα και με ρήτρα.

-- Δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις βιομηχανικών, τουριστικών, κ.λ.π. παραγωγικών μονάδων συνομολογούμενα με ρήτρα συναλλάγματος με τις ισχύουσες προϋποθέσεις.

-- Χρηματοδότηση ιδιοκτητών τουριστικών λεωφορείων χρησιμοποιούμενα από ταξιδιωτικά γραφεία.

-- Χρηματοδότηση βιοτεχνών - καρποποιούς

-- Χρηματοδότηση καθηγητών ή εντεταλμένων ωφηγητών για έκδοση συγγραμμάτων προς χρήση φοιτητών.

-- Χρηματοδότηση προς τις αλευρομηχανίες και βιομηχανίες ζυθοποιίας για αγορά από τους παραγωγούς και τα αλωνιστικά συγκροτήματα σιταριού και κριθαριού.

Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι το ακριβές ύψος των επιτοκίων στις πιο πάνω κατηγορίες δεν αναφέρεται διότι αυτά γίνονται αντικείμενο συνεχών μεταβολών απ' τις νομισματικές αρχές. Η μεταβολή αυτή ποικίλει ανάλογα με την κατηγορία και σε μικρότερα χρονικά διαστήματα διαφοροποιεί συνήθως τα επιτόκια μόνο κατά δέκατα.

Η πιο πάνω αναφορά στα επιτόκια περιορίστηκε απλά στην διάκρισή τους. Στο 5ο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί αναλυτικά η σημασία της διαμόρφωσής τους απ' τις νομισματικές αρχές και τα υπέρ ή κατά του περιορισμού τους ή της απελευθέρωσής τους.

(Πίνακας των τραπεζικών χορηγήσεων παρατίθεται στο παράρτημα πινάκων του πέμπτου κεφαλαίου).

86.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η εξέλιξη μιας χρηματοδότησης αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής των τραπεζών. Επιδίωξη της τράπεζας είναι η ομαλή καταρχήν και έγκαιρη μέσω στις προβλεπόμενες προθεσμίες επιστροφή των κεφαλαίων της, τα οποία αυξάνουν την ρευστότητα της και δίνουν την δυνατότητα για νέες χορηγήσεις.

Φυσικά η ομαλή εξέλιξη της χρηματοδότησης συνδέεται άμεσα με την πορεία των εργασιών της επιχείρησης γι' αυτό και η Τράπεζα παρακολουθεί στενά και συμβάλλει όσο γίνεται στην καλή διεκπεραίωση των εργασιών των πελατών πράγμα που εκτός των άλλων θετικών συνεπειών δημιουργεί και τις προϋποθέσεις για ομαλή και εμπρόθεσμη επιστροφή των χρημάτων.

Στις περιπτώσεις ειδικότερα των χρηματοδοτήσεων που ασφαλίζονται με ρευστοποιήσιμα στοιχεία παρακολουθείται ιδιαίτερα η έγκαιρη είσπραξη των ασφαλειών αυτών. Όπου δεν υπάρχουν ρευστοποιήσιμα στοιχεία ή δεν καλύπτουν εξολοκλήρου την χρηματοδότηση οι τράπεζες θεωρούν αναγκαίο τη εξόφληση να γίνεται απ' τα ίδια κεφάλια του πελάτη και όχι από νέες χορηγήσεις.

Στοιχεία της πρακτικής που ακολουθείται στην εξέλιξη μιας χρηματοδότησης φαίνονται και στην περίπτωση που μια επιχείρηση δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της.

Η αντιμετώπιση μιας τέτοιας καταστάσεως σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέξαμε είναι η εξής. Το αρμόδιο για την επιχείρηση στέλεχος συνεργάζεται μαζί της για να διαπιστώσει τους λόγους στους οποίους οφείλεται η αδυναμία και το κατά πόσο μπορούν αν είναι προσωρινό να αντιμετωπισθούν. Στη συνέχεια η ίδια η Τράπεζα προσπαθεί να υποβοηθήσει την επιχείρηση με πολλούς τρόπους που φτάνουν ακόμα και στην επανεξέταση και διαφοροποίηση των αρχικών όρων του διακανονισμού αν αυτό μπορεί να βοηθήσει. Πάντως η διακοπή της στήριξης της επιχείρησης και το κλείσιμο των λογαριασμών της είναι πάντα η τελευταία λύση στην οποία καταλήγει η Τράπεζα.

Επιπλέον πάντα προβαίνει στην ενημέρωση του πελάτη για τις συνέπειες όπως επιτόκια υπερημερίας κ.λ.π.

Όλα τα παραπάνω δεν υπόκεινται σε κανονισμούς και επαφίονται στην ευχέρεια και την θέληση τόσο του κάθε στελέχους όσο και στην αποτελεσματικότητα της διοίκησης του κάθε υποκαταστήματος. Οστόσο πολλές εγκύκλιοι και σεμινάρια των τραπεζών ωθούν προς την κατεύθυνση αυτή. Ειδικά όσο αφορά την πορεία των εργασιών σε μια επιχείρηση που έχει χρηματοδοτηθεί και αποτελεί και το κύριο μέρος της συνολικής εξέλιξης και επιτυχίας της χρηματοδότησης. Όσο αφορά την πορεία των εργασιών παραθέτουμε απόσπασμα απ' το ειδικό σεμινάριο χορηγήσεων της Εθνικής Τράπεζας που είναι ενδεικτικό της πολιτικής στο σημείο αυτό. Συγκεκριμένα υποστηρίζεται ότι η κακή πορεία των εργασιών δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους για τα συμφέροντα της τράπεζας. Η πορεία αυτή δεν θα πρέπει να εξετάζεται μόνο με το αν η επιχείρηση που ζει και έχει κάποιο αποτέλεσμα σε μια συγκεκριμένη στιγμή αλλά με το αν έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει με επιτυχία τα προβλήματα που κάθε φορά παρουσιάζονται στον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται. Αυτό άλλωστε το γεγονός δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια μονιμότερη καλή εξέλιξη.

Σύμφωνα με τους Σ. Καλλία και Π. Κοντογιάννη, υπεύθυνους εκπαίδευσης προσωπικού της Ε.Τ.Ε. τα στοιχεία απ' τα οποία μπορούν να βγούν χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία των εργασιών είναι:

- Οκύκλος εργασιών και τα αποτελέσματα των 2-3 τελευταίων χρόνων.
- Η συνέπεια στις συναλλαγές και με την ίδια τράπεζα και με τους τρίτους.
- Η διοικητική διάρθρωση
- Η περιουσιακή και κεφαλαιακή κατάσταση
- Άλλα στοιχεία όπως: είδος προϊόντος, υποδοχή στην αγορά, προοπτικές παραγωγής νέων προϊόντων κ.λ.π.

Απ' τα παραπάνω γίνεται σαφής ο ρόλος της Τράπεζας στην επιτυχή διακπεραίωση κάθε επενδυτικού προγράμματος και κατά συνέπεια στην ίδια την οικονομία.

87.

ΤΟΜΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Α) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Χρηματοδότηση Εσωτερικού ΕμπορίουΙ. Γενικοί κανόνεςΧρηματοδότηση χονδρικού εμπορίου

Η χρηματοδότηση του χονδρικού εμπορίου για την αγορά εγχώριων προϊόντων και τη εμπορική διακίνηση τους, γίνεται ανάλογα με τη κρίση των τραπεζών. Όσο αφορά τη μορφή, το μέγεθος και την προθεσμία του δανείου ισχύουν οι γενικοί κανόνες χρηματοδότησης συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων. Στην έννοια της χρηματοδότησης περιλαμβάνονται και οι προκαταβολές στις αγορές και προαγορές εγχώριων προϊόντων.

Χρηματοδότηση για τη διακίνηση προϊόντων που προέρχονται από το εξωτερικό

Επιτρέπεται η χρηματοδότηση για την εμπορική διακίνηση μέσα στο εσωτερικό της χώρας και εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις όπως και για τα εγχώρια προϊόντα:

- α) Είδη που περιλαμβάνονται στους εισαγωγικούς πίνακες (Φ και Π) κατά την ημέρα που γίνεται η χρηματοδότηση.
- β) Είδη που περιλαμβάνονται στους εισαγωγικούς πίνακες (Φ 50-1) (Φ 50-2) (Φ 100-1) (Φ 100-2) που χρηματοδοτούνται. Η εισαγωγή των παραπάνω ειδών πραγματοποιείται βάση ειδικών διατάξεων του Υπουργείου Εμπορίου ή ειδικής κατά περίπτωση έγκρισης, με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις που ορίζονται για τους εισαγωγικούς πίνακες Φ και Π και για τα αντίστοιχα είδη που υπάγονται σ' αυτούς.

Χρηματοδότηση επιχειρήσεων για τη παραγωγή βιομηχανικών ή βιοτεχνικών προϊόντων

Εμπορικές επιχειρήσεις, που παρέχουν σε βιομηχανικές ή βιοτεχνικές μονάδες πρώτες ύλες για την παραγωγή για λογαριασμό τους, προϊόντων επί ακριβής παραχής υπηρεσιών (ΦΑΣΟΝ), μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τις τράπεζες. Η χρηματοδότηση όμως, μπορεί να γίνει μόνο με την μορφή προεξοφλήσεως γραμματίων ή με λογαριασμούς εγγυημένους με συνάλλαγμα και γραμμάτια, που προέρχονται από τη διάθεση των παραγόμενων προϊόντων. Η παραπάνω μορφή χρηματοδότησης λαμβάνει χώρα

κατά τα περί προεξόφλησης γραμματίων βιομηχανίας, ισχύοντα.

Χρηματοδότηση λιανικού εμπορίου

Η χρηματοδότηση του λιανικού εμπορίου επιτρέπεται:

- α) Με αγορά τοις μετρητοίς χρηματοδοτούμενων ειδών, ντόπιων ή μη, εφαρμόζοντας κατά περίπτωση τις ισχύουσες διατάξεις.
- β) Με την προεξόφληση συναλλαγματικών που προέρχονται από τη πώληση ειδών διάρκειας.

Χρηματοδότηση εμπορικών επιχειρήσεων για έκτατες ανάγκες

Επιτρέπεται η χρηματοδότηση εμπορικών επιχειρήσεων για έκτατες ανάγκες που δύναται να έχουν. Με τη προϋπόθεση, βέβαια, να τηρούν λογιστικά βιβλία Δ' κατηγορίας που κώδικα φορολογικών στοιχείων. Η χρηματοδότηση μπορεί να γίνει μέχρι το 10% επί του κατά το αμέσως προηγούμενο έτος κύκλου εργασιών τους, με ανώτατο όριο χρηματοδότησης τους για ποσό 1.500.000.

Της πιο πάνω χρηματοδότησης μπορεί να τύχει και μια εμπορική επιχείρηση, που διαδέχεται μια άλλη που διαλύεται, λόγω αλλαγής της νομικής της μορφής, με βάση τον κύκλο εργασιών του προηγούμενου έτους της διαλυθέντος επιχείρησης, με την προϋπόθεση ότι η διάδοχος επιχείρηση εξακολουθεί να ασχολείται με το ίδιο είδος εμπορίας.

Χρηματοδότηση εμπόρων χωρίς δικαιολογητικά

Επιτρέπεται η χρηματοδότηση των εμπόρων χωρίς εξέταση για την ύπαρξη τους από τις τράπεζες, για τις προαναφερόμενες μορφές του εσωτερικού εμπορίου της χώρας. Το ποσό της χρηματοδότησης αυτής είναι μέχρι 200.000 - κατά περίπτωση, για τους εγκατεστημένους σε λοιπές περιοχές της χώρας. Τα δάνεια αυτά εξοφλούνται μέσα σ' ένα χρόνο κατά το ανώτατο όριο και μπορούν να παραταθούν μόνο για ένα εξάμηνο με την καταφυγή του 50% του δανείου.

Δεν μπορούν να πάρουν τη παραπάνω χρηματοδότηση εμπόροι που έχουν έκτακτες ανάγκες.

ΙΙ. Ειδικοί κανόνες

Οι πιο κάτω κατηγορίες που αναφέρονται διέπονται από ειδικότερους κατά περίπτωση όρους:

- Δάνεια με ενέχυρο γεωργικά, κτηνοτροφικά, δασικά και αλλιευτικά προϊόντα, καθώς και τρόφιμα χρηματοδοτούμενα κατά την εισαγωγή.
- Χρηματοδότηση δημοσιογραφικών χαρτιών.
- Χρηματοδότηση κινηματογραφικών ταινιών.
- Χρηματοδότηση βάμβακος.
- Χρηματοδότηση παντοπωλιακών συνεταιριστικών ενώσεων για την αγορά αγροκτηνοτροφικών προϊόντων.
- Απαγόρευση χρηματοδότησης σιταρριού και κριθαριού.

β) Χρηματοδότηση Εξαγωγικού Εμπορίου

Η χρηματοδότηση των εξαγωγικών επιχειρήσεων για τη κάλυψη των αναγκών που έχουν σε κεφάλαια κίνησης γίνεται, κατά τη κρίση των τραπεζών, τόσο ως προς τη μορφή, το ύψος και το κεφάλαιο λαμβάνοντας υπ' όψη τα γενικά κριτήρια και κανόνες που υπάρχουν.

Η προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να πραγματοποιηθεί η εξαγωγή των προϊόντων και εξόφληση της προχρηματοδότησης, για εισαγωγή και εκχώρηση του αντίστοιχου συναλλάγματος, έχει καθοριστεί όπως παρακάτω:

- α) Για τη παραγωγή βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων στους έξι μήνες από τη χορήγηση.
- β) Για τη συγκέντρωση και προετοιμασία εξαγωγής προϊόντων γενικά στους τέσσερις μήνες από τη χορήγηση.

Οι παραπάνω προθεσμίες μπορούν και να παρατείνονται, για δικαιολογημένες περιπτώσεις, κατά δύο ή τρεις μήνες αντίστοιχα, κατά τη κρίση της τράπεζας που μεσολαβεί.

Για ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εξαγωγικές αδυνατούν, κατά αντικειμενικό λόγο, να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους που έχουν αναληφθεί με τη προχρηματοδότησή τους, και στις παραπάνω προθεσμίες, παρέχεται η ευχέρεια για τη λήψη ειδικής απόφασης από την υποεπίτροπή πιστώσεων της μεσολαβητικής τράπεζας.

Στη περίπτωση που η εξαγωγή δεν γίνει μέσα στις προθεσμίες που έχουν καθοριστεί και δεν γίνεται η εξόφληση της προχρηματοδότησης, εφαρμόζονται εναντίων της επιχείρησης

οι εκάστοτε διατάξεις που προβλέπουν τις ανάλογες κυρώσεις.

Επιτρέπεται από μέρος των εμπορικών τραπεζών παροχή επιπρόσθετων πιστωτικών διευκολύνσεων, για κεφάλαιο κίνησης, για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις με τη καταβολή στους παραγωγούς, για λογαριασμό του δηmosίου, εισοδηματικών ενισχύσεων για τη στήριξη των τιμών των παρ' αυτών αγοραζομένων προς εξαγωγή, νωπών γεωργικών προϊόντων, με τους παρακάτω όρους και προϋποθέσεις:

α) Οι παραπάνω πιστωτικές διευκολύνσεις παρέχονται με την προσκόμηση στη πιστώτρια τράπεζα των κατά την κρίση της απαραίτητων δικαιολογητικών, με τα οποία αποδεικνύεται:

ι) ότι ο χρηματοδοτούμενος εξαγωγέας κατέβαλε στους παραγωγούς, εξ ολοκλήρου τοις μετρητοίς την αξία όλης της ποσότητας γεωργικών προϊόντων που αγόρασε για να εξάγει και

ii) ότι η καταβληθείσα από τον εξαγωγέα, στους παραγωγούς τιμή αγοράς των εν λόγω προϊόντων είναι ίση ή και μεγαλύτερη απ' αυτή που έχει καθοριστεί με τις σχετικές κυβερνητικές αποφάσεις για τις ελάχιστες τιμές που πρέπει να καταβάλλονται στους παραγωγούς.

β) Το ύψος της πίστωσης δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό που αναλογεί κατά το συνολικό ποσό της κατά περίπτωση χορηγούμενης κρατικής οικονομικής ενίσχυσης.

γ) Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής επιβαρύνονται με το ισχύον επιτόκιο εξαγωγικού εμπορίου, που είναι εξοφλητέο το αργότερο μέσα σ' ένα εξάμηνο από τη χορήγησή του ή και νωρίτερα, άμα εισπράξει από τον δανειολήπτη το αντίστοιχο στις εξαγωγές των νωπών προϊόντων, ποσόν οικονομικής ενίσχυσης, έναντι των οποίων εξαγωγών εχορηγήθει η πίστωση.

Η χρηματοδότηση για πάγιες εγκαταστάσεις αναγκών των εξαγωγικών επιχειρήσεων, γίνεται με δάνεια. Η εξόφλησή τους γίνεται με δόσεις με ανώτερο όριο το ένα έτος. Η καλύτερη περίπτωση αποπληρωμής αρχίζει το βραδύτερο εντός έτους από την έναρξη της λειτουργείας των εγκαταστάσεων και η χειρότερη, το βραδύτερο εντός της δεκαετίας από τη σύναψη του δανείου.

Τα παραπάνω δάνεια, για τις πάγιες εγκαταστάσεις, δεν επιτρέπεται να υπερβούν το ποσό που αντιστοιχεί στο 70% της συνολικής αξίας του έργου, περιλαμβανομένης και της

αξίας του οικοπέδου. Από τη στιγμή που η επιχείρηση λάβει πιστώσεις από τους προμηθευτές του κεφαλαιοχικού εξοπλισμού μειώνεται ανάλογα και η τραπεζική χρηματοδότηση.

γ) Χρηματοδότηση εισαγωγικού εμπορίου

Η χρηματοδότηση για την εισαγωγή ειδών που προέρχονται από το εξωτερικό είναι επιτρεπτή μόνο για τα είδη τα οποία ανήκουν στους εισαγωγικούς πίνακες Φ και Π κ.λ.π. και αναλυτικότερα αυτά που αναφέρονται στη παράγραφο "Χρηματοδότηση για τη διακίνηση ειδών προελεύσεως εξωτερικού" που αναφέρεται πιο πριν.

Οι πιστωτικές διευκολύνσεις που παρέχονται για την εισαγωγή των παραπάνω προϊόντων, είναι εξοφλητέες μέσα σε 60 το πολύ ημέρες από την άφιξη των εμπορευμάτων από το εξωτερικό στο τελικό λιμάνι ή σταθμό ή ταχυδρομικό γραφείο της χώρας μας.

Η προθεσμία της εξόφλησης των ειδών αυτών, των οποίων η εισαγωγή γίνεται υπό διαμετακόμιση, αποτεμείωση ή στην ελεύθερη τελωνειακή ζώνη για λογαριασμό του ξένου προμηθευτή πάντοτε, έχει οριστεί σε 60 μέρες από την ημερομηνία διενέργειας του διακανονισμού της αξίας τους σε συνάλλαγμα.

Σε περίπτωση καθυστέρησης εξόφλησης της χρηματοδότησης που δίνεται για τις εισαγωγές και πέρα από ένα μήνα, διακόπτεται κάθε νέα χρηματοδότηση της καθυστερούμενης επιχείρησης.

Κατ' εξαίρεση του γενικού κανόνα, επιτράπη η χρηματοδότηση εισαγμένων κατεψυγμένων αλλιευμάτων, που δεν ανήκουν στους πίνακες χρηματοδοτούμενων ειδών.

β) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Για την δανειοδότηση των τουριστικών επιχειρήσεων ισχύουν όσο αφορά τον τρόπο έγκρισης, τα επιτόκια χορήγησης και την εξόφληση του δανείου, είναι τα ίδια με της χρηματοδότησης των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Ακριβώς ανάλογα είναι και όσα ισχύουν για την καταβολή των δόσεων και την διαδικασία. Στην αίτηση για δάνειο απαραίτητη είναι η προσκόμιση των αρχιτεκτονικών σχεδίων της τουριστικής εγκατάστασης και πιστοποιητικό καταλληλότητας του οικοπέδου εγκεκριμένο απ' τον Ε.Ο.Τ.

Όσο αφορά την δανειοδότηση για κάλυψη αναγκών σε κεφάλαια κίνησης, ισχύουν ακριβώς αυτά που ισχύουν και για βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Όσο αφορά τα πάγια δηλ. χορήγηση δανείων για ανέγερση νέων ή την επέκταση ή επισκευή παλαιών εγκαταστάσεων σε ξενοδοχειακές και λοιπές τουριστικές μονάδες (ξενώνες, κέντρα αναψυχής και ψυχαγωγίας που λειτουργούν αυτοτελώς) ισχύουν οι πιο κάτω όροι και προϋποθέσεις.

α) Το ύψος των δανείων μπορεί κατά περίπτωση να καλύπτει ποσοστό μέχρι 75% ως ανώτατο όριο του προϋπολογισμένου κόστους των έργων μη συμπεριλαμβανομένης της αξίας του οικοπέδου.

Σε περίπτωση που τμήμα της προϋπολογιζόμενης δαπάνης κατασκευής του έργου καλύπτεται με μια ειδική κρατική ενίσχυση το συνολικό ύψος της χρηματοδότησεως συμπεριλαμβανομένης και της κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να υπερβεί το ποσοστό του 90% για την εν λόγω δαπάνη κατασκευής.

β) Η συνολική χρονική διάρκεια των δανείων έχει ορισθεί ως ακολούθως:

ι. μέχρις είκοσι (20) χρόνια προκειμένου περί τουριστικών μονάδων των περιοχών και νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου (πλην Ρόδου).

ιι. μέχρι δέκα πέντε (15) χρόνια προκειμένου για τουριστικών μονάδων των λοιπών περιοχών της χώρας συμπεριλαμβανομένου και του νησιού της Ρόδου.

- γ) Η εξυπηρέτηση των δανείων κατά κεφάλαιο και τόκους αρχίζει ένα έτος από την έναρξη λειτουργίας της χρηματοδοτούμενης μονάδας και εν πάσει περιπτώσει όχι βραδύτερα από (4) χρόνια από την ημερομηνία σύναψης της δανειστικής σύμβασης.
- δ) Το επιτόκιο χορήγησης των δανείων έχει ορισθεί να ισχύει σύμφωνα με το βασικό επιτόκιο χορηγήσεων για πάγιες παραγωγικές επενδύσεις ως εξής:
- ι. Εις βάρος των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων 9% (περιοχή I), 7% (περιοχή II) και 5% (περιοχή III).
 - ιι. Η διαφορά μεταξύ του βασικού επιτοκίου χορήγησης που ισχύει στην αγορά και των πιο πάνω επιτοκίων καλύπτεται από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων.
- ε) Για τη χορήγηση των πιο πάνω δανείων απαιτείται και είναι απαραίτητη η έγκριση της καταλληλότητας των οικοπέδου και των αρχιτεκτονικών σχεδίων τα οποία έχουν υποβληθεί από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.).
- στ) Η χρηματοδότηση για την αγορά των αναγκαίων υλικών κατασκευής, των επίπλων και γενικά του εξοπλισμού της τουριστικής μονάδος περιορίζεται μόνο στα εγχώρια υλικά πλην των όσων αναφέρονται στο άρθρο 14 Ν.Δ. 1378/1973.

Ειδικοί κανόνες διέπουν τη μακροπρόθεσμη δανειοδότηση των παρακάτω τουριστικών παγίων εγκαταστάσεων:

- Κατασκευή ή μετασκευή δωματίων σε σπέτια προς ενοικίαση.
- Κατασκευή ή μετασκευή και εξοπλισμός επιπλαμένων τουριστικών διαμερισμάτων προς ενοικίαση.
- Ανακαίνιση, βελτίωση και συμπλήρωση των εγκαταστάσεων ξενοδοχείων Γ, Δ, Ε κατηγορίας.
- Αποπεράτωση ημιτελών ξενοδοχείων.

Γ) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Κατ' αρχήν μπορούμε να πούμε ότι στη δανειοδότηση των μεταλλευτικών επιχειρήσεων ισχύουν οι ίδιοι όροι με εκείνους των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Εδώ για την έγκριση του δανείου, θα πρέπει να έχουμε προηγουμένως μια επίσημη μελέτη από το ΙΓΜΕ, το ΓΕΜΕΕ κ.λ.π. που να πιστοποιεί ότι το κοίτασμα που έχει βρεθεί από τη μεταλλευτική επιχείρηση είναι εκμεταλεύσιμο, και η διάρκεια του υπερβαίνει το χρόνο στον οποίο το δάνειο θα αποπληρωθεί.

Στη χώρα μας, ειδικά τα τελευταία χρόνια ακολουθείται μια πολιτική εκμετάλλευσης του υπεδάφους από κρατικούς φορείς ή φορείς που έχουν την εποπτεία του κράτους και σπάνια βλέπουμε ιδιωτικούς φορείς. Στις περιπτώσεις αυτές δημιουργούνται ανεξάρτητοι φορείς εκμετάλλευσης του υπεδάφους με τη μορφή ανώνυμων εταιριών Α.Ε. των οποίων το εταιρικό κεφάλαιο σχηματίζεται από τις επιχορηγήσεις του κράτους και από τραπεζικά κεφάλαια. Οι φορείς αυτοί δανειοδοτούνται με όρους που καθορίζονται συνήθως με νόμους και κατά παρέκκλιση των κανόνων χρηματοδότησης των ιδιωτικών επενδύσεων.

Δ) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Για τη δανειοδότηση των ναυτιλιακών επιχειρήσεων ισχύουν τα ίδια ακριβώς που ισχύουν για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις σε ότι αφορά τη σκοπιμότητα και τη φερεγγυότητα της επιχείρησης.

Παραπάνω δυνατότητες που υπάρχουν στον τομέα αυτό των επιχειρήσεων είναι η χρηματοδότηση αλλοδαπών επιχειρήσεων και το μεγάλο ύψος του δανείου (σήμερα μέχρι 80%.) σε σχέση με την υπόλοιπη βιομηχανία (που είναι μέχρι και 50%.).

Βασικοί όροι για τη δανειοδότηση ναυτιλιακών επιχειρήσεων είναι:

-- Η ναυπήγηση του πλοίου πρέπει να γίνει οπωσδήποτε σε Ελληνικά ναυπηγεία και η ίδια συμμετοχή της επιχείρησης, για πλοία που ταξιδεύουν στο εξωτερικό, να καλυφθεί με την εισαγωγή του απαραίτητου συναλλάγματος.

Ε) ΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι εξαγωγές των επιχειρήσεων χρηματοδοτούνται με τους εξής τρόπους:

- α) Παροχή δανείου στις επιχειρήσεις με μειωμένο του κανονικού επιτόκιο.
- β) Καταβολή διαφοράς τόκων για την κάλυψη του κόστους χρηματοδότησης που προκύπτει από την κατάργηση των μέχρι 18/4/1983 ισχυόντων χαμηλών επιτοκίων.
- γ) "Επιστροφή διαφοράς τόκων" του εξαγωγικού κεφαλαίου.

Ειδικότερα:

1. Παροχή δανείου με μειωμένο επιτόκιο δικαιούνται κατ' αρχή οι (επιχειρήσεις) επιχειρησιακοί κλάδοι για τους οποίους ισχύει ήδη χαμηλότερο επιτόκιο για κεφάλαια κίνησης (βιοτεχνίες, γεωργικοί συνεταιρισμοί, αγροτικοί συνεταιρισμοί, κ.λ.π.) το οποίο ήταν 14,5%. Παράλληλα για τα εξαγόμενα προϊόντα με προθεσμιακό διακανονισμό ισχύει εξαγωγικό επιτόκιο 10,5%. (πράξη διοικητή Τράπεζας Ελλάδος αρ. 127/2-11-82).

Για τις υπόλοιπες κατηγορίες εξαγωγών έχουμε το επιτόκιο να εξωμειώνεται με εκείνο του κεφαλαίου κίνησης (πράξη διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος αρ. 212/18-4-83) το οποίο ήταν 21,5% μέχρι πριν λίγο καιρό.

2. Καταβολή διαφοράς τόκων δικαιούνται όλες οι εξαγωγικές επιχειρήσεις για την κάλυψη της αύξησης του κόστους που προκύπτει από την κατάργηση των χαμηλών εξαγωγικών επιτοκίων (πράξη διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος αρ. 212/18-4-83 παράγρ. 2).

Για εξαγωγές που δεν ισχύει το μειωμένο επιτόκιο η διαφορά τόκων καθορίζεται στο 6% του δραχμοποιούμενου συναλλάγματος από την εξαγωγή. Για εξαγωγές με μειωμένο επιτόκιο η διαφορά τόκων καθορίζεται στο 3% του δραχμοποιημένου συναλλάγματος (εδάφ.α. μέχρι 14,5%).

Για επιτόκια κάτω του 14,5% δεν παρέχεται καμιά διαφορά τόκων. Επίσης εξαιρούνται από την καταβολή της διαφοράς των τόκων οι ναυτικο-επισκευαστικές μονάδες και οι εξαγωγές πετρελαιοειδών (εκτός των λιπαντικών).

3. Η χρηματοδότηση με επιστροφή διαφοράς τόκων δίνεται με τη μορφή χρηματικής καταβολής και γίνεται επίσης σε αντικατάσταση της προμηθευτικής των εξαγωγών που καταργήθηκε αυτομάτως με την είσοδο της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) ως μορφή αθέμιτου ανταγωνισμού των επιχειρήσεων.

Η χρηματοδότηση αυτή δίνεται σαν συγκεκριμένο ποσοστό επί της αξίας του εξαγόμενου προϊόντος και καταβάλλεται με την εισαγωγή του συναλλάγματος από την εξαγωγή. Η επιστροφή διαφοράς τόκων γίνεται με τη βοήθεια της τράπεζας που μεσολαβεί.

Το ύψος της χρηματοδότησης κυμαίνεται ανάλογα με το προϊόν που εξάγεται καθώς και με την ημερομηνία εξαγωγής βάσει σχετικών πινάκων που τους εκδίδει το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι το ποσοστό αυτό για τα περισσότερα είδη κυμαίνεται από 5% έως 10% επί της αξίας του εξαγόμενου προϊόντος.

Στη περίπτωση που το ύψος των ετήσιων εξαγωγών υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο (600.000 δρχ.), ο εξαγωγέας δικαιούται και μπορεί να ζητήσει πρόσθετη επιχορήγηση, που μπορεί να φθάσει το 100% της αρχικής.

Ζ) ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Τις παρακάτω κατηγορίες χρηματοδοτήσεων, ρυθμίζουν ειδικές διατάξεις, για κάθε περίπτωση:

- Χρηματοδότηση επιχειρήσεων παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών.
- Χρηματοδότηση επιχειρήσεων διάλθσης άχρηστων πλοίων.
- Χρηματοδότηση εταιριών πετρελαιοειδών και υγραερίων.
- Χρηματοδότηση εξορυκτικών επιχειρήσεων.
- Χρηματοδότηση μεταφορικών με φορτηγά αυτοκίνητα επιχειρήσεων.
- Χρηματοδότηση των υπαγόμενων στις διατάξεις του Ν. 284/1976 νέων επενδύσεων εξορυκτικών, τουριστικών, γεωργικών, κτηνοτροφικών και σηροτροφικών επιχειρήσεων, εγκατεστημένων ή ιδρυόμενων σε παραμεθόριους περιοχές.
- Χρηματοδότηση αυτών που τροφοδοτούν πλοία και αεροσκάφη εξωτερικού.
- Χρηματοδότηση αλλοδαπών επιχειρήσεων.
- Δανειοδότηση για συμμετοχή σε επιχειρήσεις.
- Δανειοδότηση για κάλυψη παραγωγικών δραστηριοτήτων που δεν προβλέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν.
- Χρηματοδότηση συνεταιρισμών.
- Χρηματοδότηση νοσηλευτικών ιδρυμάτων.
- Δάνεια σε νεοδιοριζόμενους χρηματιστές.
- Δάνεια σε καθηγητές ή εντεταλμένους ωφηγητές κ.λ.π. για την έκδοση διδακτικών συγγραμμάτων.
- Χρηματοδότηση εργολάβων και μηχανικών.
- Χρηματοδότηση τεχνικών γραφείων.
- Χρηματοδότηση για την ανέγερση, επέκταση και ανυπεράτωση ιδιωτικών κλινικών.
- Χρηματοδότηση για την ανέγερση, επέκταση και ανυπεράτωση ακίνητων ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή εκ κινητικής αναπηρίας πασχόντων ατόμων κ.λ.π.
- Δάνεια επ' ενέχυρο χρηματογράφων.
- Χρηματοδότηση ειδών διαρκείας.
- Χρηματοδότηση ιδιωτών - τελικών καταναλωτών για αγορά από το εμπόριο ειδών διαρκείας εγχώριας παραγωγής.

- Τραπεζικά πιστωτικά δελτία.
- Προσωπικά δάνεια προς ιδιώτες.
- Απαγόρευση χρηματοδότησης επιχειρήσεων, εκμίσθωσης ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- Απαγόρευση χρηματοδότησης για ανέγερση, επέκταση ή συμπλήρωση οικοδομών κ.λ.π.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται πίνακες σχετικοί με τη χρηματοδότηση του εμπορίου, των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, των τουριστικών και των μεταλλευτικών επιχειρήσεων. Οι πίνακες σχολιάζονται από την ομάδα εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Γ. Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΝ
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΓΙ. ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ
ΤΟΜΕΑ

Στο μέρος που ακολουθεί γίνεται μια λεπτομερής ανάλυση της χρηματοδότησης προς τον δευτερογενή τομέα, της μεταποίησης. Σ' αυτόν ανείκουν οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες που προκαλούν τουλάχιστον μια στοιχειώδη μεταβολή στα εισερχόμενα προϊόντα πριν την διάθεσή τους.

Ο ρόλος του κλάδου αυτού επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι προφανής. Οσοόσο όσο αφορά την χρηματοδότηση υπάρχει μια προώθηση χρήματος προς τον τομέα αυτόν σαν αποτέλεσμα πέρα των άλλων και τραπεζικών πολιτικών. Οι πολιτικές αυτές διαμορφώνονται έτσι εξαιτίας συγκεκριμένων λόγων που κάνουν τον βιομηχανικό - βιοτεχνικό κλάδο προτιμηταίο.

Κατ' αρχήν ένας τέτοιος λόγος είναι ότι το κράτος έχει δώσει μια μεγαλύτερη ευχέρεια στη διαχείριση περιπτώσεων τέτοιας χρηματοδότησης. Παρόλη τη σημασία του κλάδου για την οικονομία και την ανάγκη για στενή νομοθετική παρακολούθηση, οι νομισματικές αρχές αφήνουν περισσότερα περιθώρια πρωτοβουλίας. Αυτό συμβαίνει διότι οι επιχειρήσεις τέτοιου είδους λόγω του μεγέθους τους και του μεγάλου αριθμού ατόμων που απασχολούν αποτελούν περιπτώσεις με διαφορετικά προβλήματα και μεταβλητές η κάθε μία. Το γεγονός αυτό κάνει αναγκαία την αντιμετώπισή τους ως ξεχωριστές υποθέσεις όπου μεγάλο βάρος θα δοθεί στην πείρα και στην κρίση της τράπεζας που θα ασχοληθεί εφόσον οι όποιες διατάξεις και κατευθύνσεις του κράτους δεν μπορούν να καλύψουν κάθε δυνατή διάσταση. Η ευχέρεια αυτή δίνει την δυνατότητα στην τράπεζα να διαπραγματευτεί τους όρους της χορήγησης συμπεριλαμβάνοντας σ' αυτούς και άλλες εργασίες και επιτυγχάνοντας ευρύτερη συνεργασία. Μια επένδυση σ' αυτόν τον κλάδο σημαίνει αύξησή της ζήτησης για τραπεζικές υπηρεσίες δηλαδή στην πράξη αποκόμιση περισσότερων ωφελών για την τράπεζα, δυνατότητα ανύπαρκτη στις συνεργασίες με τους άλλους κλάδους.

Πέρα απ' τα παραπάνω που είναι ένα κίνητρο για συνεργασία με βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες ένα άλλο κίνητρο αποτελούν τα δεσμευμένα κεφάλαια που διατηρεί η Τράπεζα της Ελλάδος. Αυτά είναι ένα μέρος των διαθεσίμων της

κάθε εμπορικής τράπεζας ανάλογα με τις καταθέσεις της που παραμένουν άτοκα στην κεντρική τράπεζα. Από αυτά αποδεσμεύεται μέρος του κάθε φορά που γίνεται χορήγηση σε βιοτεχνία. Αντίθετα οι χορηγήσεις σε εμπόρους και άλλους κλάδους γίνονται απ' τα διαθέσιμα της Τράπεζας ή του υποκαταστήματος αν το ποσό είναι μικρό και γι' αυτό προτιμούνται οι χορηγήσεις για τις οποίες θα αποσυρθούν χρήματα απ' τις δεσμευμένες καταθέσεις που δεν αποφέρουν κέρδος στην Τράπεζα.

Πάνω σ' αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι στην πράξη μια χορήγηση σε βιοτεχνία με επιτόκιο 15% αφού αξιοποιηθούν οι δεσμευμένες καταθέσεις και τα αντίστοιχα ποσά απ' το ταμείο της τράπεζας που θα μπορούν να διατεθούν αλλού, δηλαδή το κόστος ευκαιρίας, τότε σύμφωνα με εκτιμήσεις των τραπεζικών υπευθύνων μπορεί να αποφέρει κέρδη μέχρι και 18%.

Αντίθετα σε μια χορήγηση στο εμπόριο παρόλο το υψηλό επιτόκιο του 22% αφαιρουμένων των εξόδων, του φόρου και του κόστους απ' την αφαίρεση απ' τα διαθέσιμα του αντίστοιχου ποσού το καθαρό κέρδος μπορεί να πέσει και κάτω από 17%. Οι κλάδοι της βιοτεχνίας και τα ποσοστά που χορηγούνται απ' το ειδικό κεφάλαιο προβλέπονται περιοριστικά απ' τις νομισματικές αρχές και θα αναφερθούν παρακάτω αναλυτικά.

Τέλος υπάρχουν και ορισμένες άλλες διατάξεις που αποτελούν κίνητρο για παροχή δανείων. Αυτές είναι που αφορούν το ειδικό κεφάλαιο για βιοτεχνία της 197 απόφασης που ισχύει απ' το 1978 και εντεύθεν η οποία είναι προσαρμογή της παλιότερης 1421 του 1966 και φέρει την εγγύηση του δημοσίου. Αυτό σημαίνει ότι η Τράπεζα μπορεί να δώσει ως χορήγηση ποσό μέχρι 3 εκατομμύρια που σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής του απ' την επιχείρηση, μέχρι και 3 δόσεις η τράπεζα μπορεί να πάρει τα χρήματά της απ' το δημόσιο. Η εγγύηση δε του δημοσίου φτάνει το 100% του ποσού. Αυτές οι διατάξεις δίνουν στην τράπεζα δυνατότητα ελαστικότητας στις εγγυήσεις και τις περισσότερες φορές για ποσά τέτοιου ύψους δεν ζητά καθόλου εξασφαλίσεις όπως τριτεγγυητή ή καταθέσεις που είναι και οι πιο απλές.

Γ2. ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Τα τραπεζικά ιδρύματα κατά την παροχή δανείων προς τις επιχειρήσεις πραγματοποιούν ένα ορισμένο εισόδημα που προσδιορίζεται από το ύψος των επιτοκίων χορήγησης. Οστόσο, όταν οι τράπεζες αποφασίσουν να χορηγήσουν δάνεια προς τις πιο πάνω μονάδες, χρησιμοποιούν διάφορα κριτήρια χρηματοδότησης που δεν συνδέονται πάντοτε άμεσα με τη μεγιστοποίηση των ωφελειών τους. Τα κριτήρια αυτά θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν. Μια πρώτη ομάδα συμπεριλαμβάνει εκείνα τα κριτήρια που απορρέουν από την άποψη ότι το χρηματοδοτικό ίδρυμα πρέπει να προβλέπει την πιθανή περίπτωση της πτώχευσης της επιχείρησης και να καλύπτεται με τις εμπράγματες ασφάλειες. Σε μια δεύτερη ομάδα, συμπεριλαμβάνονται εκείνα τα κριτήρια που απορρέουν από την άποψη ότι η δανειοδοτούμενη επιχείρηση πρέπει να θεωρηθεί σαν ένας ζωντανός και οικονομικά βιώσιμος οργανισμός, και να υπολογισθεί κατά πόσο οι ενδεχόμενες εισπράξεις της μπορούν να καλύψουν τις δανειακές της υποχρεώσεις. Η παραπάνω κατηγορία τονίζει περισσότερο τη δομή και τις ιδιομορφίες του συγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου, παρά την προηγούμενη καθαρή θέση της επιχείρησης ή την ακίνητη περιουσία των δανειοδοτούμενων μονάδων.

Στην πράξη παρατηρείται, ότι, στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες, χρησιμοποιείται ένα μίγμα κριτηρίων που προέρχονται από τις παραπάνω ομάδες, αν και η έμφαση στην κάθε κατηγορία διαφέρει από χώρα σε χώρα και εξαρτάται κύρια από το οικονομικό σύστημα ανάπτυξης που ακολουθείται. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κάτω από τις συνθήκες του τραπεζικού ανταγωνισμού που υφίσταται, τόσο του εσωτερικού όσο και του διεθνούς, οι τράπεζες κλείνουν προς τη δεύτερη κατηγορία κριτηρίων και επιπρόσθετα υιοθετούν επιστημονικές μεθόδους υπολογισμού του κινδύνου των επενδυτικών σχεδίων των επιχειρήσεων για τα οποία υπάρχει ζήτηση για χρηματοδότηση. Πάντως είναι γεγονός ότι ο βαθμός ανάπτυξης που έχει μια χώρα και γενικά το είδος της αναπτυξιακής της πολιτικής καθώς και ανταγωνισμός μέσα στο τραπεζικό σύστημα, μπορούν σε πολλές περιπτώσεις να αποτελέσουν τους κύριους και προσδιοριστικούς παράγοντες για τη χρησιμοποίησή του ενός ή

του άλλου κριτηρίου.

Στη πράξη πάντως η τραπεζική συμπεριφορά επηρεάζεται και λαμβάνει υπόψη της μια σειρά παράγοντες που δεν έχουν σχέση με τα παραπάνω κριτήρια. Επιγραμματικά αυτοί οι παράγοντες αναφέρονται στην σχέση που υπάρχει μεταξύ του τραπεζικού ιδρύματος και του πελάτη του, στην προτίμηση επιχειρήσεων οι οποίες είναι θυγατρικές ή στενά συνδεδεμένες προς τις τράπεζες και τέλος στον εξωγενή ως προς τα τραπεζικά ιδρύματα προαδιορισμού των προς χρηματοδότηση τοποθετήσεων. Μια ανάλυση των παραπάνω αρχών θα γίνει παρακάτω.

α) Η αρχή της αποδοτικότητας των τοποθετήσεων

Η αιτούμενη πιστοδότηση πρέπει να συνοδεύεται οπωσδήποτε από μια επαρκή απόδοση χρημάτων για το τραπεζικό ίδρυμα, τόσο σχετικά με τα επιτόκια που θα μπουν όσο και με τις παράλληλες εργασίες που θα αναλάβει η τράπεζα παυτόχρονα με τη παροχή της χρηματοδότησης. Για να εκτιμηθεί η απόδοση που θα υπάρξει από τα επιτόκια, θα ληφθεί υπόψη το σύνολο των εσόδων από τους τόκους της χρηματοδότησης καθώς και τα έσοδα που αναμένονται να προκύψουν από μελλοντικές πιστοδοτήσεις που θα ακολουθήσουν την πρώτη χρηματοδότηση. Στην εκτίμηση της συνολικής απόδοσης εξετάζονται οι γενικοί όροι συνεργασίας ανάμεσα στο ίδρυμα και τον πελάτη καθώς και οι προοπτικές της διερεύνησής της. Εκτιμώνται, ακόμα, και οι ωφέλειες που θα υπάρξουν από παράλληλες εργασίες οι οποίες συνοδεύουν την χρηματοδότηση. Αυτές αναφέρονται στα έσοδα που θα έχει η τράπεζα από την απαίτηση της να διαχειριστεί ορισμένες εργασίες της επιχείρησης που χρηματοδοτείται. Αυτές οι εργασίες αναφέρονται στην τοποθέτηση των καταθέσεων της επιχείρησης στη τράπεζα από την οποία θα χρηματοδοτηθεί και στη διαχείριση των εισαγωγών της και εξαγωγών της απ' αυτή. Έσοδα, έχουμε επίσης, και από προμήθειες και εγγυητικές επιστολές. Τέλος, η απόδοση των τραπεζών προσδιορίζεται και από τα αδιάθετα δεσμευμένα διαθέσιμα των εμπορικών τραπεζών προς τη κεντρική τράπεζα, τα οποία καθορίζουν την απόδοση την οποία πρέπει να εξασφαλίσουν οι τράπεζες από τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων τους.

β) Η αρχή της εξασφάλισης των τοποθετήσεων

Οι τράπεζες, για να καλυφθούν από τον πιστωτικό κίνδυνο, απαιτούν την παροχή διαφόρων εξασφαλίσεων από τις επιχειρήσεις τις οποίες χρηματοδοτούν. Η απόφαση για τις εξασφαλίσεις συνδέεται στενά με τα χαρακτηριστικά του χρηματοδοτικού σωστήματος της δεδομένης χώρας. Οι εξασφαλίσεις αυτές περιλαμβάνουν την παροχή εγγυήσεων από τη πλευρά των πιστοδοτούμενων, δηλαδή έχουμε μια κάλυψη των πιστώσεων που παρέχονται από εμπράγματα υποθήκες περιουσιακών στοιχείων και από άλλες μορφές εγγυήσεων.

Για τον προσδιορισμό του ύψους των εγγυήσεων απαιτείται προηγουμένως να καθορισθεί το ύψος του πιστωτικού κινδύνου τον οποίο αναλαμβάνει η τράπεζα. Η τράπεζα πρέπει γι' αυτό το σκοπό να εξετάσει τη πιστολιπτική ικανότητα των πιστοδοτούμενων, να προσδιορίσει τη πραγματική ανάγκη (πιστωτική) και να αναλώσει την αγορά στην οποία απευθύνεται ο πιστούχος.

Η πιστολιπτική ικανότητα της επιχείρησης συνδέεται άμεσα με την ικανότητα του πελάτη να ανταποκριθεί στις πιστωτικές του υποχρεώσεις. Διαπιστώνονται από την τράπεζα οι συνθήκες των δυνατοτήτων ρευστότητας - μακροπρόθεσμη ή βραχυπρόθεσμη - του πιστούχου εξετάζονται τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Τα ποιοτικά στοιχεία αφορούν τη μετοχική διάρθρωση και τη διοικητική δομή της επιχείρησης και δείχνουν τον βαθμό που εξασφαλίζεται η διοικητική συνέχεια αυτής και η επιτυχής επιχειρηματική δράση. Τα ποσοτικά στοιχεία αφορούν τη διαπίστωση εκείνων των αριθμητικών ενδείξεων που παρέχουν μια ικανοποιητική βάση για να βγουν διάφορα συμπεράσματα ως προς την οικονομική πορεία της επιχείρησης, και περιλαμβάνουν τους ισολογισμούς, τα αποτελέσματα χρήσης καθώς επίσης και το ταμειακό πρόγραμμα της επιχείρησης.

Ο προσδιορισμός της πραγματικής πιστωτικής ανάγκης που καλείται να καλύψει η τράπεζα, εξετάζει κατά πόσο οι αιτούμενες πιστώσεις αναφέρονται σε κεφάλαιο κινήσεων για χρηματοδότηση πωλήσεων ή αποθεμάτων, χρηματοδότηση επενδύσεων ή χορήγηση για ενέγγυες πιστώσεις. Η εξέταση τώρα, του αιτήματος πιστοδότησης έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάλυση του πιστωτικού κινδύνου που ακολουθεί την υπέρ παραχώρηση

πίστωση, αφού η δυνατότητα επιστροφής στην τράπεζα των χρημάτων που δανείζει επηρεάζεται αποφασιστικά από τη χρησιμοποίησή τους ή όχι για ανάγκες άμεσα παραγωγικές.

Τέλος, η ανάλυση της αγοράς στην οποία απευθύνεται ο πιστούχος δίνει την δυνατότητα να διαπιστωθούν οι επιπτώσεις της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η αγορά στην δραστηριότητά του καθώς και στην ανταγωνιστική θέση που έχει η επιχείρηση μέσα σ' αυτήν (αγορά).

Η ανάλυση των πιο πάνω παραγόντων οδηγεί σε μια ικανοποιητική εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου στην οποία εκτίθεται μια τράπεζα και στη συνέχεια στην εκτίμηση των εξασφαλίσεων οι οποίες ζητούνται από την τράπεζα για εξασφάλισή της. Οστόσο, η παροχή πιστώσεων, αφού πρώτα παρασχεθούν εξασφαλίσεις, θα μπορούσε να έχει ανεπιθύμητες συνέπειες στη κατανομή των πόρων, όπως θα δούμε πιο κάτω.

γ) Η αρχή της υπερίσχυσης της σχέσης Ιδρύματος - πελάτη

Η αρχή αυτή βασίζεται στην άποψη ότι στη παροχή της χρηματοδότησης προς τους πιστούχους λαμβάνονται υπόψη οι σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα τραπεζικά ιδρύματα και τους πελάτες. Όσο μεγαλύτερες είναι οι οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές - καταθέσεις του πελάτη στην τράπεζα, διαχείριση εργασιών του από την τράπεζα - τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να χορηγηθεί στον πελάτη αιτούμενη πίστωση.

Μια τέτοια πρακτική, βέβαια, μπορεί να οδηγήσει σε ορισμένες μη επιθυμητές συνέπειες. Δεδομένου ότι υφίσταται ένας περιορισμός των αποταμιευτικών πόρων, με την παραπάνω τακτική θα μπορούσαν να αποκλεισθούν επιχειρήσεις σαφώς παραγωγικότερες για την οικονομία καθώς δεν θα είχαν προηγουμένως οικονομικές σχέσεις με την τράπεζα στην οποία θα κατέφευγαν για μια πιστοδότηση.

δ) Η αρχή των παραγωγικών δυνατοτήτων των επιχειρήσεων - αποδεκτών

Η αρχή αυτή αναφέρεται στη παροχή πιστώσεων προς τον πιστούχο αφού προηγουμένως γίνει μια ανάλυση σχετικά με την παραγωγή και την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων που ζητούν χρηματοδότηση, καθώς και με τις προβλέψεις για την βιωσιμότητα των χρηματοδοτούμενων έργων. Εξετάζεται τι θα παραχθεί και κατά πόσο το προϊόν που θα παραχθεί θα είναι ανταγωνιστικό. Έτσι, μπορούμε να προσδιορίσουμε κατά πόσο οι εισπράξεις θα είναι επαρκείς για τις δανειακές υποχρεώσεις της επιχείρησης. Επίσης, οι παράγοντες, που σχετίζονται με την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης και με την ανάλυση της αγοράς, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην αρχή της εξασφάλισης των τοποθετήσεων, ισχύουν και εξετάζονται και σ' αυτήν την αρχή.

ε) Η αρχή της προτίμησης των θυματρικών επιχειρήσεων

Πολλές φορές συμβαίνει τα μεγάλα χρηματοδοτικά ιδρύματα να είναι συνδεδεμένα με ορισμένες επιχειρήσεις. Οι τελευταίες είναι συχνά θυγατρικές των τραπεζών και οι δραστηριότητές τους συνήθως επεκτείνονται σ' όλο το φάσμα της παραγωγικής διαδικασίας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι τράπεζες, αφού τα συμφέροντά τους είναι άμεσα, προτιμούν να δίνουν προτεραιότητα στη χρηματοδότηση αυτών των επιχειρήσεων.

Αυτή η πρακτική θα μπορούσε να έχει τις ίδιες συνέπειες με αυτές που αναφέρθηκαν πιο πάνω στην αρχή της υπερίσχυσης της σχέσης ιδρύματος-πελάτη (επιχείρησης). Όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό, το προνομιακό αυτό κύκλωμα χρηματοδότησης μπορεί να μετατρέψει το κλασικό σχήμα πιστωτού-οφειλέτη σε μια σχέση αλληλεπίδρασης, ιδιωτικοποιώντας το πιστωτικό σύστημα και μειώνοντας την ορθολογική κατανομή των πιστώσεων.

Γ3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΡΗΣΗΣΩΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Η χρηματοδότηση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων γίνεται σε άμεση συνάρτηση με την παροχή κινήτρων του Ν. 1262/1982, καλύπτει δε, το υπόλοιπο του απαιτούμενου για την επένδυση του κεφαλαίου εκτός από το ίδιο το κεφάλαιο της επιχείρησης. Το επιτόκιο της χρηματοδότησης, μέχρι πρότείνως, για τα πάγια κεφάλαια ανερχόταν στο 18,5%., ενώ για τα κεφάλαια κίνησης και εκκίνησης στο 21,5%/. Σήμερα έχουμε μια στοιχειώδη απελευθέρωση των επιτοκίων, που κυμαίνονται γύρω από το ποσοστό του 21%/.

Η χρηματοδότηση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων για τη κάλυψη των αναγκών τους σε κεφάλαια κίνησης, ασκείται κατά την κρίση της πράξεως τόσο ως προς τη μορφή της χρηματοδότησης όσο και ως προς το ύψος και τη διάρκεια αυτής.

-- Η χρηματοδότηση των αναγκών των βιομηχανικών επιχειρήσεων για πάγιες εγκαταστάσεις γίνεται μέσω δανείων. Η εξόφληση, αυτών των δανείων, γίνεται με ισόποσες δόσεις και κατά ανώτατο όριο ετησίως. Η πρώτη δόση καταβάλλεται το αργότερο ο' ένα χρόνο από την έναρξη λειτουργίας των εγκαταστάσεων της επιχείρησης, και η τελευταία δόση το αργότερο μέσα σε δέκα χρόνια από τη σύναψη του δανείου. Τα προαναφερθέντα δάνεια για τις πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το ποσό που αντιστοιχεί στο 70%/. της συνολικής αξίας του έργου που χρηματοδοτείται, περιλαμβανομένης και της αξίας του οικοπέδου (σε τιμές οικοπέδου βιομηχανικής και όχι αστικής περιοχής). Επίσης, αν η επιχείρηση έχει πάρει πιστώσεις από προμηθευτές κεφαλαιουχικού εξοπλισμού μειώνεται ανάλογα και η τραπεζική χρηματοδότηση.

-- Επιτρέπεται η δανειοδότηση βιομηχανικών επιχειρήσεων για τη κάλυψη των δαπανών που θα έχουν από τη μετεγκατάστασή τους (δαπάνες μεταφοράς και εγκαταστάσεις εξοπλισμού) σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις σε περιοχές τις οποίες προβλέπει το αντίστοιχο νομοθετικό διάταγμα. Τα δάνεια αυτά χορηγούνται με τους ίδιους όρους, ως προς το ύψος, τη διάρκεια και τη μορφή, μ' αυτά για τις πάγιες εγκαταστάσεις.

-- Δάνεια προς τη βιοτεχνία για κτηριακές εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, χορηγούνται, κατά αποκλειστικό τρόπο, από το ειδικό κεφάλαιο που υπάρχει στις τράπεζες για τη χρηματοδότηση των βιοτεχνιών. Μόνο όταν αυτό εξαντληθεί οι τράπεζες μπορούν να διαθέσουν για τη χρηματοδότηση άλλους πόρους.

-- Ειδικές διατάξεις καθορίζουν την χρηματοδότηση για πάγιες εγκαταστάσεις των βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων που είναι εγκατεστημένες ή πρόκειται να εγκατασταθούν στην οριζόμενη "περιοχή Ε", δηλαδή η περιφέρεια των νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου. Το ύψος των παραπάνω χρηματοδοτήσεων μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση, να καλύπτει μέχρι και το 85%., ως ανώτατο όριο, του προϋπολογισμού κόστους των πραγματοποιούμενων νέων επενδύσεων, που γίνονται στις περιοχές αυτές, συμπεριλαμβανομένης και της αξίας του οικοπέδου. Το ανώτατο όριο χρονικής διάρκειας του δανείου έχει ορισθεί κατά πέντε (5) χρόνια μεγαλύτερο, απ' αυτό που ισχύει για τη χρηματοδότηση παρόμοιων επενδύσεων των εκτός της "περιοχής Ε" εγκατεστημένων επιχειρήσεων.

-- Επιτρέπεται στις τράπεζες, που λειτουργούν στην Ελλάδα, η χορήγηση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δανείων προς τις βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση παγίων εγκαταστάσεων και η σχετική υποχρέωση από τις επιχειρήσεις, έναντι αυτού του δανείου, με ρήτρα ξένου συναλλάγματος. Για κάλυψη της χορήγησης των δανείων οι τράπεζες υποχρεώνονται να χρησιμοποιούν κεφάλαια, που αντλούνται με το δανεισμό από το εξωτερικό.

-- Ειδικές διατάξεις ως προς τη χρηματοδότηση, ρυθμίζουν τις παρακάτω περιπτώσεις χρηματοδοτήσεων:

- 1) χρηματοδότηση αλευροβιομηχανιών,
- 2) χρηματοδότηση βιομηχανιών ζυθοποιίας,
- 3) χρηματοδότηση βάμβακος,
- 4) χρηματοδότηση νηματοουργείων,
- 5) χρηματοδότηση γεωργικών βιομηχανιών,
- 6) χρηματοδότηση βιομηχανιών τομάτας και
- 7) χρηματοδότηση βιομηχανιών παραγωγής πάγου.

Γ4. Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ

Λόγω της δυνατότητας ελιγμού που έχουν οι τράπεζες στη περίπτωση χορηγήσεων προς τον κλάδο αυτόν, υπάρχουν συγκεκριμένες διαδικασίες, τρόποι αντιμετώπισης και εκτίμησης της κάθε περίπτωσης, που έχουν θεσπιστεί απ' την διοίκηση της τράπεζας. Σ' αυτούς τους κανόνες προστίθεται (και) η πείρα και η ικανότητα των στελεχών του κάθε καταστήματος που θα ασχοληθεί με την χορήγηση. Έτσι καταλήγουμε σε μια ανάλυση κάθε αίτησης που καλύπτει διάφορα σημεία, όπως οι προϋποθέσεις και η εκτίμηση των εγγυήσεων, ο τρόπος και η διαδικασία αποπληρωμής κ.λ.π. Αυτές οι περιπτώσεις θα αναφερθούν όσο γίνεται λεπτομερέστερα μια και αποτελούν περισσότερο τακτική παρά γραπτούς κανόνες.

Ξεκινώντας με τις προϋποθέσεις πρέπει να αναφέρουμε, ότι οι προϋποθέσεις ικανότητας μιας επιχείρησης για δάνειο καθορίζονται και από το κράτος και από τις νομισματικές αρχές που το αντιπροσωπεύουν (κράτος). Υπάρχουν αυτές που θεωρούνται σταθερές, όπως της υποεπιτροπής βιοτεχνικών πιστώσεων της τράπεζας της Ελλάδος για χορήγηση σε βιοτεχνία πάνω από δέκα (10) εκατομμύρια. Οστόσο ιδιαίτερο βάρος θα δώσουμε εδώ, σ' αυτές τις προϋποθέσεις που θεωρούνται επαρκείς από την ίδια την τράπεζα ή το στέλεχος που την αντιπροσωπεύει. Αυτό γίνεται γιατί, το συμφέρον της τράπεζας, όσο αφορά τη χορήγηση, βρίσκεται στη δυνατότητα της: α) να πάρει τα χρήματά της πίσω και β) όσο το δυνατό συντομότερα. Είναι προφανές, ότι δεν συμφέρει την τράπεζα, σε καμία περίπτωση, η εμπλοκή σε μακροχρόνιους δικαστικούς αγώνες. Αυτή η φιλοσοφία, καθοδηγεί κάθε αρμόδιο στέλεχος στην εκτίμηση των εγγυήσεων.

Ικανοποιητική, σαν εγγύηση, μπορεί να θεωρηθεί η τριτεγγύηση. Δηλαδή, η εγγύηση τρίτου προς τον αιτούντα, προσώπου ή επιχείρησης, που μπορεί να ανταποκριθεί στους όρους της σύμβασης. Άλλο είδος αποδεικτής εγγύησης αποτελούν οι καταθέσεις της επιχείρησης που κάνει την αίτηση για δάνειο στην τράπεζα από την οποία το ζητά.

Ένα μεγάλο ποσό, που έχει κατατεθεί στην τράπεζα από μια επιχείρηση, δεν αντιφάσκει προς την ανάγκη για δάνειο αυτής της επιχείρησης. Αυτό γιατί δεν είναι πάντα δυνατό να χρησιμοποιη-

θούν για αυτό το λόγο. Τέλος, σαν εξασφάλιση θεωρούνται τα ακίνητα, τα ενέχυρα και τα ομόλογα.

Αν οι προσφερόμενες εγγυήσεις δεν θεωρηθούν ικανοποιητικές μπορούν να ζητηθούν από τη τράπεζα "θετικές εξασφαλίσεις". Με τον όρο "θετικές εξασφαλίσεις" εννοούνται οι εμπράγματος εξασφαλίσεις, δηλαδή προσημείωση ή υποθήκη ακινήτου. Η αξία του ακινήτου αυτού πρέπει απαραίτητα να αντιστοιχεί σε ποσό ανάλογο με το ποσό του δανείου που παίρνει ο δανειοδοτούμενος.

Οι προσημειώσεις ακινήτων, δηλαδή οι εμπράγματος εγγυήσεις μπορούν να μην απαιτηθούν από την τράπεζα σε ποσά που ανέρχονται σε μικρό ύψος. Οστόσο, όμως, σε περιπτώσεις μεγάλων δανείων και ιδιαίτερα σε δάνεια για αγορά μηχανημάτων και γενικά ανέγερση παγίων εγκαταστάσεων θεωρείται απαραίσιτος κανόνας η προσημείωση.

Το ύψος τώρα της αξίας της εμπράγματης εγγυήσεως, φθάνει το ποσοστό του 120% του ζητούμενου ποσού του δανείου, εφόσον η τράπεζα πρέπει να καλύπτεται, εκτός του ποσού, που δίνει και για τους αναμενόμενους τόκους του πρώτου εξαμήνου, που θεωρείται ενδεικτικό διάστημα, εφόσον αν δεν πληρωθεί η απαραίτητη δόση η τράπεζα προχωρεί σε εκποίηση.

Η εκτίμηση των εμπράγματων εξασφαλίσεων γίνεται από μια υπηρεσία της τράπεζας. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι δεν λαμβάνεται υπόψη μόνο, αν όχι καθόλου, η ονομαστική αξία κάποιου ακινήτου, αλλά ιδιαίτερη σημασία θα δώσει το τμήμα ακτίμησης στην εμπορική αξία. Σαν εμπορική αξία θεωρείται η αξία που καθορίζεται από την τιμή που θα επιτυγχάναμε κατά τον πληστηριασμό σε περίπτωση κάλυψης για την εξόφληση του δανείου. Η τιμή αυτή πρέπει να είναι πρώτης ζήτησης, δηλαδή αυτή που θα επιτευχθεί κατά την άμεση πώληση του, με την πρώτη επιπλοκή που θα παρουσιαστεί, χωρίς διαπραγμάτευση καλύτερης τιμής. Αυτό γίνεται, διότι η τράπεζα δεν έχει τη δυνατότητα να διαπραγματεύεται για μεγάλο χρονικό διάστημα κάποιο ακίνητο, έτσι ώστε να πετύχει μια καλή προσφορά κάποτε. Αυτές οι δυσκολίες στις εκποιήσεις είναι, που μετά την εκτίμηση του αρμόδιου τμήματος, κάνουν το στέλεχος που διεκπεραιώνει την χορήγηση να θεωρήσει ως αποδεικτική αξία κάποιου προσφερόμενου ακινήτου, τη μισή της πραγματικής.

Όσο αφορά την αποπληρωμή του δανείου, τόσο για τον τρόπο όσο και για την διάρκεια, συνομολογείται η διάρκεια του δανείου καθώς και το είδος του. Για κεφάλαια κίνησης είναι συνήθως βραχυπρόθεσμη η διάρκεια, δηλαδή δύο (2) χρόνια. Για πάγιες εγκαταστάσεις μπορεί να φτάσει μέχρι και τα δεκαπέντε (15) χρόνια. Τα παραπάνω ισχύουν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Η πολιτική όμως της τράπεζας είναι να μην εγκρίνει διάρκεια αποπληρωμής που να ξεπερνάει τα 8-10 χρόνια, πράγμα που συμβαίνει γιατί η τράπεζα προτιμάει την ανακύκλωση των χρημάτων, δηλαδή να μπορούν να μένουν παγιομένα όσο το δυνατό για μικρότερο διάστημα.

Πάντως προβλέπεται μια περίοδος παρατάσεως από την ημερομηνία λήξης του δανείου για τη κάλυψη και της τελευταίας οφειλής. Αυτή η παράταση δίνεται ειδικότερα, για κεφάλαιο κίνησης και έχει διάρκεια έξι (6) μήνες και για πάγια που αφορούν κυρίως ανέγερση εγκαταστάσεων και ανάλογα μέχρι πιο τμήμα του δανείου έχει ληφθεί. Το τμήμα του δανείου αναφέρεται, γιατί η χορήγηση δεν γίνεται άμεσα με όλο το ποσό, αλλά τμηματικά. Είναι δε, αυτό πολιτική που ακολουθείται έτσι ώστε η τράπεζα να διαπιστώσει στη περίπτωση παγίων φυσικά, όχι μόνο τη χρήση του δανείου αλλά και τη καλή αξιοποίησή του. Ο έλεγχος αυτός, γίνεται με μηχανικούς της ειδικής υπηρεσίας της τράπεζας (τεχνική υπηρεσία).

Γ5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Η διαδικασία χορήγησης των δανείων είναι σε γενικές γραμμές εννιαία για όλες τις τράπεζες και έχει τα παρακάτω στάδια για τη διεκπεραίωσή της:

- α) Υπόβολή αίτησης του ενδιαφερομένου (επιχείρηση) συνοδευόμενη από μια τεχνικοοικονομική μελέτη για την επένδυση που προγραμματίζει να κάνει ο αιτούμενος.
- β) Επεξεργασία της αίτησης από την τράπεζα που περιλαμβάνει:
 - I. Προέγκριση σε σχέση με την εκπλήρωση τυπικών προϋποθέσεων παροχής δανείου που πρέπει να έχει η αίτηση χρηματοδότησης.
 - II. Συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών που έχουν σχέση με τη φερεγγυότητα του πελάτη "στην αγορά".
 - III. Έκφραση της γνώμης, της υπηρεσίας μελετών της τράπεζας, μιας γνώμης που θα έχει σχέση με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά στο κλάδο στον οποίο υπάγεται η επιχείρηση που επιζητά το δάνειο.
 - IV. Εκτιμήσεις από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας που θα αφορούν το κόστος της επένδυσης.
 - V. Πληροφορίες από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για το ύψος των χορηγούμενων κινήτρων που έχει θεσπίσει το κράτος ανάλογα με την περίπτωση.
 - VI. Οριστική μελέτη χρηματοδότησης που συντάσσεται από το υπεύθυνο τμήμα. Η μελέτη αυτή συντάσσεται με βάση τα παραπάνω αναφερθέντα και αποφαινεται για τη σκοπιμότητα και τη καταλληλότητα χρηματοδότησης.
 - VII. Τελική απόφαση για τη χρηματοδότηση, που γίνεται από τη διεύθυνση της τράπεζας, όπου καθορίζονται, το ύψος και επί μέρους όροι της χρηματοδότησης όπως π.χ. το ύψος των εμπράγματων ασφαλειών, οι δόσεις καταβολής, κ.λ.π.
 - VIII. Σύναψη δανειοδοτικού συμβολαίου από τα δύο μέρη που συμβάλλονται.
- γ) Χορήγηση δανείου η οποία περιλαμβάνει:
 - I. Προσκόμιση από τη πλευρά του ενδιαφερομένου της σύναψης δανείου, όλων των προβλεπομένων από το νόμο αδειών που απαιτούνται για την εγκατάσταση και την ανέγερση της επιχείρησης.
 - II. Καταβολή ενός ποσοστού ίδιας συμμετοχής του ενδιαφερομένου σε αγορά εξοπλισμού (το οποίο ποσοστό, καθορίζεται από το δανειοδοτικό συμβόλαιο που συνάπτεται). Επίσης πρέπει να έχουμε οπωσδήποτε τη πιστοποίηση της καταβολής από τους τεχνικούς της τράπεζας.

III. Ανάλυση της πρώτης δόσης από την επιχείρηση.

IV. Καταβολή ενός άλλου ποσοστού ίδιας συμμετοχής της επιχείρησης σε πάγια με την πιστοποίηση που θα ακολουθήσει από τους τεχνικούς της τράπεζας, όπως πιο πάνω.

V. Ανάλυση της επόμενης δόσης και ούτω καθεξής μέχρι καταβολής όλης της ίδιας συμμετοχής που ακολουθείται με την απορόφηση του συνόλου του δανείου.

δ) Έχουμε πολλές φορές και έγκριση συμπληρωματικών δανείων. Τα συμπληρωματικά αυτά δάνεια, χορηγούνται στον ενδιαφερόμενο (επιχείρηση) από την ανατίμηση κυρίως, του εξοπλισμού που θέλει.

ε) Οι πρόσθετες επιβαρύνσεις του επενδυτή πέρα φυσικά από το επιτόκιο συνίσταται:

I. Στη προμήθεια από μέρους της τράπεζας ποσοστού γύρω στο 0,5 το χρόνο για τα κεφάλαια που δεσμεύτηκαν από την τράπεζα για χάρη της δανειοδοτούμενης επιχείρησης και που δεν έχουν απορροφηθεί ακόμα.

II. Στα έξοδα που γίνονται κατά τη σύναψη του δανειστικού συμβολαίου.

III. Στα ασφάλιστρα και την υποθήκη ακινήτων των εμπραγμάτων ασφαλείων.

IV. Στο Φ.Κ.Ε. και το χαρτόσημο που αντιστοιχεί στον τόπο του δανείου (τώρα αντικαταστάθηκε από το Φ.Π.Α.).

Τα παραπάνω στάδια που συμπληρώνεται η διαδικασία χορήγησης ενός δανείου αντιπροσωπεύουν τον τρόπο διεκπεραίωσης που ακολουθείται απ' όλες τις τράπεζες. Αποτελούν κανόνες και τακτική που εφαρμόζεται πιστά από τους υπλλήλους μιας τράπεζας.

Όστόσο, μερικά σημεία δίνουν τη δυνατότητα στα στελέχη των τραπεζών να χρησιμοποιήσουν, την κρίση και την πείρα τους και να βγάλουν συμπεράσματα για την ασφαλή ή όχι διεκπεραίωση της χορήγησης. Τα σημεία αυτά πρέπει να σχολιαστούν σε μεγαλύτερο βάθος λόγω του ότι αυτά είναι που διαφοροποιούν και τις πολιτικές μεταξύ των τραπεζών. Εστιάζονται φυσικά, στο στάδιο της συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών σχετικά με τη φερεγγυότητα του πελάτη.

Από τη στιγμή που θα κατατεθεί η αίτηση για δάνειο, το αρμόδιο στέλεχος της τράπεζας θα ζητήσει να δει τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης. Αν η επιχείρηση είναι μικρή μπορεί να ζητήσει

τη προσκόμισή τους. Σ' άλλη περίπτωση, θα στείλει κάποιο υπάλληλο που ονομάζεται, "ερευνητής επιχειρήσεων". Δουλειά του "ερευνητή επιχειρήσεων" είναι να μεταφέρει την ακριβή εικόνα των λογιστικών βιβλίων, δηλαδή τα πραγματικά στοιχεία που υπάρχουν σ' αυτά, χωρίς να προσθέσει ή να αφαιρέσει τίποτα, επί ποινή μάλιστα, απολύσεώς του σε περίπτωση παραποίησης. Ο ρόλος του ερευνητή δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτό, αλλά προσπαθεί να σχηματίσει ο ίδιος μια εικόνα της επιχείρησης μεταφέροντας και τα συμπεράσματά του.

Απ' αυτά τα στοιχεία ο υπεύθυνος υπάλληλος χρησιμοποιώντας τους κατάλληλους αριθμοδείκτες θα κρίνει την ικανότητα της επιχείρησης και την παρούσα οικονομική της κατάσταση. Βασική πηγή εξαγωγής συμπερασμάτων αποτελεί ο κύκλος εργασιών και η ποσοστιαία αύξησή του κατά τα τελευταία χρόνια. Επίσης το κατά πόσο οι υποχρεώσεις της ξεπερνούν το κυκλοφοριακό ενεργητικό.

Τα παραπάνω στοιχεία αν δεν απορρίψουν άμεσα τη χορήγηση, μπορούν να καθορίσουν το ύψος του ποσού που μπορεί να πάρει η επιχείρηση ανάλογα με τη δυνατότητα που έχει.

Εδώ πρέπει να αναφερθεί, λόγω της σπουδαιότητάς του, ότι σε οποιαδήποτε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση, το στέλεχος πρέπει να αιτιολογήσει γραπτώς, τόσο στη διοίκηση όσο και στον αιτούντα αναλυτικά, τα στοιχεία πάνω στα οποία βασίστηκε η απόφασή του. Η μη αιτιολόγηση στον πελάτη της απόρριψης της αίτησής του, μπορεί να επιφέρει κυρώσεις από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για την τράπεζα, μετά από προσφυγή που θα έχει κάνει ο ενδιαφερόμενος πελάτης (επιχείρηση) σ' αυτό το υπουργείο.

Δεύτερη μέριμνα του αρμόδιου υπαλλήλου είναι ο έλεγχος για προηγούμενες ατασθαλίες στις επιχειρηματικές δραστηριότητες της επιχείρησης.

Κάθε φορά που βρίσκεται μια ακάλυπτη επιταγή, σφραγίζεται και στέλνεται στον εισαγγελέα, ο οποίος θα ασκήσει ποινική δίωξη εναντίον της επιχείρησης που την έχει εκδώσει. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συλλέγει τα στοιχεία των επιχειρήσεων, που κυκλοφορούν ακάλυπτες επιταγές, και το αποστέλει σ' όλες τις τράπεζες κάθε μήνα σε "φύσσες" που ονομάζονται καταστάσεις αναγγελίας ακάλυπτων επιταγών. Τέτοιες καταστάσεις υπάρχουν και για τα γραμμάτια που έρχονται στις διάφορες τράπεζες τα οποία διάφορες επιχειρήσεις έχουν αφήσει απλήρωτα.

Κατά τρίτο λόγο, ο έλεγχος θα γίνει από τον αρμόδιο υπάλληλο, για να διαπιστωθεί κατά πόσο οι υποχρεώσεις της επιχείρησης κατευθείαν στην αγορά εκτελούνται με ανοικτούς λογαριασμούς. Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί, πρώτα από τα δελτία αποστολής και κατά δεύτερο λόγο από τις πιθανές δικαστηριακές καταλήξεις, σε περίπτωση αίτησης κατάσχεσης από τους πιστωτές.

Γ6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΑΠ' ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο χαρακτηρισμός μιας επιχείρησης του κλάδου αυτού ως βιομηχανίας ή βιοτεχνίας στηρίζεται (μόνο όσο αφορά την επιχείρηση ως υποψήφιο δανειζόμενο) στον κύκλο εργασιών της. Αν ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών των τριών τελευταίων χρόνων φτάνει τα 300 εκατομμύρια τότε η επιχείρηση εντάσσεται στην κατηγορία των βιοτεχνιών. Από εκεί και πάνω θεωρείται βιομηχανία. Ο διαχωρισμός αυτός δεν επιφέρει ουσιαστική αλλαγή στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων και οι διαδικασίες που ακολουθούνται σχετικά με την εκτίμηση της φερεγγυότητας, τις εγγυήσεις κ.λ.π. είναι γενικά οι ίδιες όπως έχουν περιγραφεί πιο πάνω. Οστόσο ο δανεισμός βιοτεχνικών επιχειρήσεων προωθείται απ' το κράτος με την θέσπιση διατάξεων-κινήτρων όπως είναι το ειδικό κεφάλαιο. Λόγω της σημασίας του ειδικού κεφαλαίου για την χάραξη τόσο των τραπεζικών πολιτικών όσο και της πιστωτικής πολιτικής της κυβέρνησης παράθετουμε σ' αυτό το κεφάλαιο λεπτομέρειες για αυτού του είδους την χρηματοδότηση καθώς και αναλυτικά τους κλάδους και τα ποσοστά της βιοτεχνίας που υπάγονται στις αντίστοιχες διατάξεις.

Συγκεκριμένα η χρηματοδότηση των βιοτεχνικών επιχειρήσεων διακρίνεται απ' τις υπόλοιπες με την 197/1978 απόφαση της νομισματικής επιτροπής, όπου συνοψίζονται και συστηματοποιούνται όλα τα μέτρα υπέρ της βιοτεχνίας που έχουν ληφθεί στην χώρα μας απ' το 1966 και πέρα.

Σύμφωνα με την απόφαση αυτή σε κάθε τράπεζα δημιουργείται ειδικό αποθεματικό κεφάλαιο ύψους 4-6% του συνόλου των καταθέσεων για την χορήγηση ειδικής κατηγορίας πιστώσεων προς τις βιοτεχνικές επιχειρήσεις.

Αυτό το ειδικό κεφάλαιο μπορεί να διατίθεται στις βιοτεχνίες μόνο με την εγγύηση του δημοσίου και για τα εξής:

- α) Για την ανέγερση, επέκταση ή αποπεράτωση των κτηριακών εγκαταστάσεων.
- β) Για αγορά, εγκατάσταση ή μετεγκατάσταση εργαλείων και μηχανημάτων.
- γ) Για το κεφάλαιο κίνησης μονιμοτέρου χαρακτήρα.
- δ) Για προετοιμασία παραγγελιών.
- ε) Για κάλυψη δαπανών οργάνωσης της επιχείρησης.

Βασικές προϋποθέσεις για την χορήγηση βιοτεχνικού δανείου απ' το ειδικό αποθεματικό των τραπεζών είναι η απόδειξη απ' την πλευρά του βιοτέχνη της ιδιότητάς του (εγγραφή στο βιοτεχνικό επιμελητήριο, ή γνωμάτευση απ' τον ΕΟΜΕΧ ή η ένταξή του σε ειδική κατηγορία όπως π.χ. συνεταιρισμοί βιοτεχνών, επιπλοποιοί, εφευρέτες κ.λ.π.).

Το όριο χρηματοδότησης απ' το ειδικό κεφάλαιο ήταν μέχρι τελευταία 60 εκατομμύρια κατά επιχείρηση.

Πέρα από το ειδικό αποθεματικό κεφάλαιο που υπάρχει στις τράπεζες, με την αντίστοιχη απόφαση, είναι δυνατό οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις να δανειοδοτηθούν για κεφάλαιο κίνησης και μέχρι του ποσοστού του 30% του κύκλου εργασιών τους με το επίσημο επίτοκιο για τις περιπτώσεις αυτές (κάπου στο 21%) καθώς επίσης και για τα πάγια κεφάλαια μέχρι συμπληρωματικού ποσού τέτοιου ώστε το άθροισμα του με το δάνειο από το ειδικό κεφάλαιο να μην υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια δραχμές.

Δικαιούνται χρηματοδότησης απ' το ειδικό κεφάλαιο των τραπεζών οι επιχειρήσεις που πληρούν τις πιο κάτω προϋποθέσεις:

α) Είναι εγγεγραμμένες στο βιοτεχνικό επιμελητήριο της πόλης τους ή σε περίπτωση που υπάρχουν μικτά επιμελητήρια στο βιοτεχνικό τμήμα.

Επιχειρήσεις που λειτουργούν με την μορφή ανώνυμων εταιριών και δεν είναι εγγεγραμμένες στα διάφορα βιοτεχνικά επιμελητήρια της χώρας, μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ειδικό κεφάλαιο μόνο στη περίπτωση, που προσκομίσουν έγγραφες βεβαιώσεις από τα εν λόγω επιμελητήρια που θα αποδεικνύεται ότι οι πιο πάνω ανώνυμες εταιρίες:

-- αποτελούν συνέχεια ατομικών βιοτεχνικών επιχειρήσεων (ή προσωπικών εταιριών) ή προέρχονται από τη συνένωση πολλών βιοτεχνικών επιχειρήσεων και

-- έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητάς τους, τη παραγωγή προϊόντων καθαρά βιοτεχνικού χαρακτήρα.

β) Ασχολούνται κυρίως με τη βιοτεχνική παραγωγή. Στη προκειμένη περίπτωση, βιοτεχνικές επιχειρήσεις λέγονται αυτές που το μισό στο ελάχιστο των ετήσιων εισπράξεών τους προέρχεται από τη διάθεση προϊόντων, που έχουν υποστεί από "ίδια μέσα" της επιχείρησης, ουσιώδη μεταποιητική επεξεργασία.

Προκειμένου για επισκευαστικές βιοτεχνικές επιχειρήσεις, όπως και παραπάνω, πρέπει όπως το μισό, κατά ελάχιστο, των ετήσιων εισπράξεών τους να προέρχεται από την παροχή υπηρεσιών για επισκευές.

Ανώτατο όριο χρηματοδότησης εκ του ειδικού κεφαλαίου

Το ανώτατο όριο χρηματοδότησης των βιοτεχνικών επιχειρήσεων από το ειδικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 8 εκ. δραχμές προκειμένου για χρηματοδότηση εξαγωγικών επιχειρήσεων. Με διάφορους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται φθάνει το παραπάνω ποσό τα 10 εκατ. δραχμές. Γενικά η χρηματοδότηση που τυγχάνουν οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 12 εκατ. δρχ.

Ο παραπάνω περιορισμός δεν ισχύει μόνο, όταν πρόκειται για βιοτεχνικές επιχειρήσεις των οποίων η παραγωγική δραστηριότητα είναι οργανωμένη κοινόπρακτικά υπό μια αναγνωρισμένη συμμετοχική νομική μορφή με πέντε όμως τουλάχιστο μέλη.

Δάνεια για κτηριακές εγκαταστάσεις (εκ του ειδικού κεφαλαίου).

Παρέχονται δάνεια για την ανέγερση κτηριακών εγκαταστάσεων που είναι απόλυτα απαραίτητες για τη βιομηχανική εκμετάλλευση, καθώς επίσης δάνεια για την αποπεράτωση ή την επέκταση εργαστηρίων, με τους παρακάτω όρους και προϋποθέσεις:

- α) Το οικοπέδο πάνω στο οποίο θα κτισθούν οι κτηριακές εγκαταστάσεις θα πρέπει να ανήκει κατ' απόλυτη κυριότητα, στη βιοτεχνία που ζητά τη χρηματοδότηση. Διευκρινίζεται ότι δεν χρηματοδοτείται η αγορά οικοπέδων. Κατ' εξαίρεση γίνεται δεκτή η περίπτωση κατά την οποία το οικοπέδο δεν ανήκει κατά κυριότητα στην επιχείρηση που κάνει την αίτηση χρηματοδότησης, αλλά σε ένα ή πολλά από τα μέλη που αποτελούν ομόρρυθμα ή ετερόρρυθμα μέλη αυτής.
- β) Το ποσό της χρηματοδότησης δεν είναι δυνατό να υπερβεί το ποσοστό του 70% του συνολικού κόστους της κατασκευής, μη συμπεριλαμβανομένης της αξίας του οικοπέδου. Η χρηματοδότηση γίνεται τμηματικά και ανάλογα με την πρόοδο του έργου για να υπάρχει ο σχετικός έλεγχος από την τράπεζα. Σε περίπτωση βιοτεχνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν σε συνεταιριστική ή κοινοπρακτική βάση, το ποσοστό που ανεφέρθει μπορεί να φθάσει το 80% κατά ανώτατο όριο της απαιτούμενης δαπάνης.

γ) Η έναρξη της καταβολής από την τράπεζα που μεσολαβεί, του ποσού που εγκρίθει για να χορηγηθεί ως δάνειο, στην ενδιαφερόμενη βιοτεχνική επιχείρηση, πραγματοποιείται με τη προσκόμιση στην τράπεζα της σχετικής πιστοποίησης στην οποία φαίνεται ότι έχει εκτελεστεί έργο που αντιπροσωπεύει το 20% του συνολικού έργου. (ίδιο και για συνεταιρισμούς) και 10% για λοιπές περιπτώσεις. Τελευταία επιτράπηκε όπως η ανάληψη των χορηγούμενων για κτιριακές εγκαταστάσεις βιοτεχνικών πιστώσεων ενεργείται και προ της εξ ολοκλήρου χρησιμοποίησης της συμμετοχής του δανειοδοτημένου, τμηματικά, συν τη πρόοδο των εκτελούμενων εργασιών, αποδεικνύοντας και προσκομίζοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

δ) Η ενδιαφερομένη επιχείρηση πρέπει να είναι εγδοδιασμένη με τις νόμιμες άδειες ιδρύσεως (σχοπιμότητας), εγκαταστάσεως και λειτουργίας του εργαστηρίου, καθώς και ανέγερσης των κτιριακών εγκαταστάσεων στον ορισμένο χώρο.

Τα πιο πάνω δάνεια μπορούν να εξοφληθούν με έξη μηνιαίες δόσεις το αργότερο εντός μιας δωδεκαετίας από τη πρώτη ανάληψη του εγκρινόμενου δανείου. Η καταβολή των δόσεων αρχίζει μετά μια διετία από τη καταβολή της πρώτης δόσης του εγκρινόμενου δανείου.

Μετά τη αίτηση χρηματοδοτήσεως υποβάλλονται από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, εκτός του πιστοποιητικού εγγραφής στο βιοτεχνικό επιμελητήριο, και:

- α) περιγραφικό σημείωμα του μηχανικού εξοπλισμού που υπάρχει,
- β) τεχνικοοικονομική μελέτη και
- γ) σχέδια, μελέτη και προϋπολογισμός συντάταγμένος από τεχνικό γραφείο, με υπογράφοντα υπεύθυνο μηχανικό.

Δάνεια για αγορά έτοιμων εργαστηρίων (από το ειδικό κεφάλαιο)

Επιτρέπεται η αγορά έτοιμων εργαστηρίων με τους παρακάτω ειδικούς όρους και προϋποθέσεις:

α) Το ύψος των εν λόγω δανείων δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό του 1.500.000 δρχ. κατά περίπτωση.

β) Τα παραπάνω δάνεια μπορεί να καλύπτουν μέχρι το 70% της αξίας του αγοραζόμενου εργαστηρίου. Η εξόφλησή τους πρέπει να γίνεται το αργότερο εντός δωδεκαετίας από τη πρώτη ανάληψη του δανείου που έχει εγκριθεί. Η εξόδληση, επίσης, γίνεται με εξημηνιαίες δόσεις που αρχίζουν μετά τη παρέλευση διετίας από τη πρώτη ανάληψη του εγκρινόμενου δανείου. Σε περίπτωση βιοτεχνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν σε συνεταιριστική ή κοινοπρακτική βάση, το ποσοστό μπορεί να φθάσει το 80% κατά ανώτατο όριο, της συνολικής δαπάνης.

γ) Ο χώρος που αγοράζεται, από τη βιοτεχνία για να εγκατασταθεί το εργαστήριο της συγκεκριμένης δραστηριότητας της επιχείρησης, πρέπει να έχει την έγκριση, κατόπιν έρευνας φυσικά, από τη διεύθυνση βιοτεχνίας του Υπουργείου Βιομηχανίας, σε συνεργασία με τη τεχνική υπηρεσία αυτού. Η παραπάνω έρευνα γίνεται όσες φορές αυτό κρίνεται σκόπιμο από τις Υποεπιτροπές Βιοτεχνικών πιστώσεων.

δ) Σε περίπτωση μη χρησιμοποίησης του χώρου που έχει αγοραστεί για εργαστήριο της επιχείρησης, σε όλη τη διάρκεια εξόφλησης του δανείου, η δανειζόμενη επιχείρηση αναλαμβάνει δια της δικαστικής σύμβασης την υποχρέωση καταβολής υπό του δημοσίου ποινικής ρήτρας. Η ποινική ρήτρα είναι σε ποσοστό 10% του ύψους του δανείου που έχει συνομολογηθεί. Επίσης, σ' αυτή τη περίπτωση, εφαρμόζεται εξ' αρχής το επιτόκιο χρηματοδότησης εσωτερικού εμπορίου, του ισχύοντος κατά την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, αντί του ευνοϊκού επιτοκίου που προβλέπεται από τα ειδικά μέτρα χρηματοδότησης της βιοτεχνίας.

Μετά την αίτηση χρηματοδότησης υποβάλλονται από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις εκτός του πιστοποιητικού εγγραφής στο οικείο επιμελητήριο και:

- σχέδια, μελέτη και προϋπολογισμός συντεταγμένος από τεχνικό γραφείο,
- σχετική εκτίμηση της τεχνικής υπηρεσίας της τράπεζας που μεσολαβεί για τη πραγματική αξία του προς αγορά εργαστηρίου,
- τεχνικοοικονομική μελέτη,
- περιγραφικό σημείωμα του μηχανικού εξοπλισμού που υφίσταται,
- αντίγραφο κανονισμού που ορίζει την οριζόντια ιδιοκτησία και πολυκατοικίας εκ των οποίων προκύπτει, ότι επιτρέπεται ο αγοραζόμενος χώρος να χρησιμοποιηθεί για εργαστήριο της συγκεκριμένης δραστηριότητας της επιχείρησης.

Η έναρξη της καταβολής από την τράπεζα που μεσολαβεί του ποσού που έχει εγκριθεί για την ενδιαφερόμενη βιοτεχνική επιχείρηση, σε περίπτωση αγοράς εργαστηρίου που δεν έχει αποπερατωθεί ολοσχερώς, πραγματοποιείται με την προσκόμιση στη τράπεζα εκτός των σχετικών τίτλων ιδιοκτησίας και σχετικής πιστοποίησης ενός μηχανικού. Με τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι έχουν ήδη εκτελεστεί έργα που αντιπροσωπεύουν ποσοστό του 20% της προϋπολογισθείσας συνολικής δαπάνης σε περιπτώσεις συνεταιρισμού και 30% σε λοιπές περιπτώσεις. Στη συνέχεια οι καταβολές γίνονται ανάλογα

με τη πρόοδο των έργων που εκτελούνται και με βάση πάντα, τα στοιχεία που προσκομίζονται.

Τελευταία, επιτράπηκε όπως η ανάληψη των χορηγήσεων για κτιριακές εγκαταστάσεις να μπορεί να γίνεται και πριν της εξ' ολοκλήρου χρησιμοποίησης της συμμετοχής του δανειοδοτημένου τμηματικά, με την πρόοδο των εργασιών, που αποδεικνύονται με σχετικά προσκομίζοντα δικαιολογητικά.

Δάνεια για μηχανικό εξοπλισμό (από το ειδικό κεφάλαιο)

Δίδονται δάνεια για την αγορά μηχανημάτων και εργαλείων, καθώς και για την κάλυψη των δαπανών εγκατάστασης των παραπάνω. Τα δάνεια για αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να καλύπτουν μέχρι ποσοστό 70% της συνολικής απαιτούμενης δαπάνης αγοράς και εγκατάστασης. Προκειμένου για βιοτεχνικές επιχειρήσεις που λειτουργούν σε συνεταιριστική ή άλλη κοινοπρακτική βάση το ως άνω ποσοστό μπορεί να φθάσει και το 80% της απαιτούμενης δαπάνης. Τα πιο πάνω δάνεια εξοφλούνται με εξαμηνιαίες δόσεις, το αργότερο εντός 7ετίας από την πρώτη ανάληψη του δανείου που έχει εγκριθεί. Η καταβολή των δόσεων αρχίζει μετά από ένα έτος από την πρώτη ανάληψη του εγκρινόμενου δανείου.

Η σχετική έγκριση παρέχεται μόνο εφ' όσον:

- πρόκειται για προμήθεια καινούργιων μηχανημάτων και εργαλείων
- ο εξοπλισμός για τον οποίο ζητείται η χρηματοδότηση από την τράπεζα κρίνεται από την αρμόδια Υποεπιτροπή, που υπάρχει, αναγκαίος για την παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης που έχει κάνει την αίτηση χρηματοδότησης.

Μετά την αίτηση χρηματοδότησης συνυποβάλλονται από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, εκτός του πιστοποιητικού εγγραφής στο οικείο βιοτεχνικό επιμελητήριο, και:

- περιγραφικό σημείωμα του μηχανικού εξοπλισμού που ήδη υπάρχει,
- ένα αναλυτικό σημείωμα των μηχανημάτων και εργαλείων που αγοράστηκαν μαζί με την προϋπολογιζόμενη αξία τους και
- σχετικές προσφορές (προτιμολόγια) των προμηθευτών

Τέλος σημειώνονται τα παρακάτω:

- Η χρηματοδότηση πραγματοποιείται από τις τράπεζες έναντι τιμολογίων αγοράς, μετρητοίς για καινούργιο μηχανικό εξοπλισμό.

-- Αυτός που έχει χρηματοδοτηθεί αναλαμβάνει την υποχρέωση, μέσα από τη δανειστική σύμβαση που έχει υπογράψει, να προσκομίσει, μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα από την ανάληψη του δανείου, βεβαίωση του οικείου Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου, για την πραγματοποίηση της εγκατάστασης και της λειτουργίας των μηχανημάτων που έχουν αγορασθεί από το χορηγηθέν δάνειο.

Χρηματοδότηση για αγορά πρώτων υλών, για την προετοιμασία παραγγελιών (από το ειδικό κεφάλαιο).

Η χρηματοδότηση για την προμήθεια πρώτων υλών διά τη προετοιμασία παραγγελιών από το εσωτερικό ή το εξωτερικό, γίνεται κάτω από τους παρακάτω όρους και προϋποθέσεις:

- α) Οι παραγγελίες πρέπει να αναφέρονται σε είδη που παράγονται ή υφίστανται ουσιώδη μεταποιητική εργασία με ίδια μέσα της βιοτεχνίας που κάνει αίτηση για να χρηματοδοτηθεί.
- β) Χρηματοδοτούνται γενικά παραγγελίες ποσού άνω των 100 χιλ. δραχμών με ποσοστό 80% επί της αξίας αυτών και μόνο σε περιπτώσεις ανοίγματος ενέγγυου πίστωσης ή προσκόμισης σχετικής σύμβασης που δείχνει το οριστικό κλείσιμο της παραγγελίας. Σε περίπτωση που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν την παραγγελία περισσότεροι από ένας βιοτέχνες, λαμβάνεται υπ' όψη η συνολική αξία της παραγγελίας που προκύπτει από τη σχετική σύμβαση μεταξύ του παραγγέλοντος και αυτών που αναλαμβάνουν την παραγγελία προς εκτέλεση για τους βιοτέχνες.
- γ) Η προθεσμία εξόφλησης της χρηματοδότησης καθορίζεται ανάλογα κάθε φορά με το κύκλωμα παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζει κατά περίπτωση η βιοτεχνία που χρηματοδοτείται.
- δ) Ο χρηματοδοτούμενος βιοτέχνης, αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσκομίσει στην τράπεζα, αποδεικτικά στοιχεία για την πραγματοποίηση της παραγγελίας και της αποστολής του είδους στο παραγγέλοντα αυτό.
- ε) Οι τράπεζες αναγγέλουν στην επιτροπή βιοτεχνικών πιστώσεων κάθε περίπτωση λήψης χρηματοδότησης και μη τελικής εκτέλεσης στο σύνολο ή εν μέρει της παραγγελίας που έχουν χρηματοδοτήσει.

Μετά των σχετικών αιτήσεων υποβάλλονται και αποδεικτικά έγγραφα (συμβόλαια, δελτία παραγγελιών κ.λ.π.) των προς εκτέλεση παραγγελιών, που πρέπει να είναι υπογεγραμμένο. Σε αυτά γίνεται σαφής αναφορά της προθεσμίας παράδοσης της παραγγελίας καθώς και του τρόπου πληρωμής αυτής.

Χρηματοδότηση για κεφάλαια κίνησης (από το ειδικό κεφάλαιο)

Μπορούν να χρηματοδοτούνται για κεφάλαια κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα προς το σκοπό δημιουργίας ενός άυλου αποθέματος πρώτων υλών και ετοιμών προϊόντων, οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις, σε όσες περιπτώσεις αυτό κρίνεται αποδεδειγμένα αναγκαίο από το είδος της δραστηριότητας της επιχείρησης, της εξέλιξης του κύκλου εργασιών της και της συγκεκριμένης διάρθρωσης των περιουσιακών στοιχείων της.

Δεν μπορούν κατά συνέπεια, να υπαχθούν στη χρηματοδότηση για μονιμότερο κεφάλαιο κίνησης, από τις κατασκευαστικές, οι επιχειρήσεις των οποίων το κύκλωμα παραγωγής, από την κατεργασία της πρώτης ύλης μέχρι της διάθεσης του έτοιμου προϊόντος, είναι σχετικά μικρό (εργαστήρια αρτοποιίας, άλεσης καφέ, κ.λ.π.), δεδομένου ότι η ανανέωση του αποθέματος αυτών γίνεται γρήγορα. Οι παραπάνω επιχειρήσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο για τον εισυγχρονισμό και τη συμπλήρωση του παραγωγικού εξοπλισμού τους.

Χρηματοδοτούνται επίσης για κεφάλαιο κίνησης και οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις που έχουν αντικείμενο δραστηριότητας τους την επισκευή και όχι την κατασκευή βιοτεχνικών προϊόντων, καθώς και οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (πλυντήρια, βαφεία, καθαριστήρια, κ.λ.π.), αλλά με περιορισμένα ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες τους ποσό.

Κατά την εξέταση των σχετικών αιτήσεων που υποβάλλονται για τον προσδιορισμό του εγκρινόμενου ποσού λαμβάνεται υπ' όψη από τις υποεπιτροπές, εκτός από το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης, το ύψος του πραγματοποιηθέντος απ' αυτήν κύκλου εργασιών και η συνεχής ανοδική εξέλιξη του κατά τα τρία τελευταία χρόνια. Επίσης, ο απασχολούμενος μηχανικός εξοπλισμός, καθώς και το υφιστάμενο απόθεμα πρώτων υλών και ετοιμών προϊόντων, σε σύγκριση με το κύκλο εργασιών της επιχείρησης.

Στα συνυποβαλλόμενα, με τις σχετικές αιτήσεις, δελτία πληροφοριών αναγράφονται απαραίτητα τα αποτελέσματα χρήσεως και ο κύκλος εργασιών της ενδιαφερόμενης βιοτεχνικής επιχείρησης για κάθε ένα από τα τρία τελευταία έτη.

Η εξόφληση των δανείων που δίνονται για κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα, μπορεί να γίνει το αργότερο μέσα σε μια τριετία, με τριμηνιαίες δόσεις, με την πρώτη δόση να αρχίζει μετά ένα εξάμηνο από την πρώτη ανάληψη του δανείου που έχει εγκριθεί.

Ο χρηματοδοτούμενος αναλαμβάνει με τη σχετική δανειστική σύμβαση που υπογράφει την υποχρέωση προσκόμισης, εντός βέβαια ενός εύλογου διαστήματος από την ανάληψη του δανείου, τιμολογίων των προμηθευτών αγοράς μετρητοίς, πρώτων υλών, καθοριζομένου κατά περίπτωση από της αποφάσεις της αρμόδιας Υποεπιτροπής που υπάρχει.

Χρηματοδότηση για δαπάνες εγκατάστασης (από το ειδικό κεφάλαιο)

Μπορούν να χρηματοδοτηθούν δαπάνες μελετών για την ορθολογιστική οργάνωση της εμπορικής και παραγωγικής δραστηριότητας των βιοτεχνικών μονάδων επί συνεταιριστικής ή άλλης κοινοπρακτικής βάσης, προβλεπόμενης από την κείμενη νομοθεσία.

Οι σχετικές προϋποθέσεις έγκρισης των αιτήσεων χρηματοδότησης έχουν ορισθεί ως εξής:

- να υφίσταται ένα προσύμφωνο των ενδιαφερομένων βιοτεχνικών επιχειρήσεων, για την από κοινού οργάνωση της δραστηριότητάς της με σαφείς και συγκεκριμένες κατευθύνσεις,
- να έχει προηγηθεί σχετική σύμφωνη γνώμη της Υποεπιτροπής Βιοτεχνικών Πιστώσεων Αθηνών, ως προς τη σκοπιμότητα της δαπάνης.

Στις παραπάνω αιτήσεις χορήγησης δανείου που υποβάλλονται στην τράπεζα, πρέπει να αναφέρεται το γραφείο εις το οποίο πρόκειται να ανατεθεί η σχετική μελέτη για την οργάνωση της επιχείρησης.

Η εξόφληση για τις δαπάνες οργάνωσης των βιοτεχνικών επιχειρήσεων μπορεί να γίνει το αργότερο εντός πενταετίας με εξαμηνιαίες ισόποσες δόσεις. Η πρώτη καταβολή, των δόσεων, αρχίζει μετά από ένα έτος από την ολοκλήρωση της εφαρμογής των οργανωτικών μέτρων, και αυτό πιστοποιείται με σχετική βεβαίωση από το ειδικό γραφείο που έχει αναλυθεί το σχετικό έργο.

Ειδικές διατάξεις διέπουν την χρηματοδότηση, από το ειδικό κεφάλαιο τους παρακάτω βιοτεχνικούς κλάδους.

- Εργαστήριο παραγωγής μαγειρικών λιπών.
- Εργαστήρια επεξεργασίας λατομικών προϊόντων.
- Βιοτεχνίες κατασκευής ρούχων.
- Βιοτεχνίες καρποποιίας.
- Βιοτεχνικές επιχειρήσεις υπό ίδρυση.
- Επιχειρήσεις παραγωγής ξυλανθράκων.
- Επιχειρήσεις αναζωογονήσεως ορυκτελέων.

- Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης αποτελεσματικών ερευνητικών εργασιών και επινοήσεων.
- Μικρά ναυπηγεία (
- Εμποροραφεία-ραφεία.
- Ελαιοτριβεία.
- Τυροκομεία.
- Πλυντήρια αυτοκινήτων.
- Κομμωτήρια.

Χρηματοδότηση Ναυτιλίας εκ του ειδικού κεφαλαίου για κεφάλαιο κίνησης

Απ' τις διατάξεις που ισχύουν σήμερα προβλέπεται η χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων και γραφείων διαχείρισης πλοίων για να αντιμετωπίσουν οι πιο πάνω τις ανάγκες σε κεφάλαιο κίνησης ανεξάρτητα απ' την εθνικότητα του πλοιοκτήτη και της σημαίας του πλοίου. Η εξόφληση του δανείου πραγματοποιείται μέσα σ' ένα εξαμηνιο απ' την χορήγησή του.

Όταν τα πλοία επιτελούν δρομολόγια εξωτερικού τα πιο πάνω δάνεια χορηγούνται με μια ρήτρα συναλλάγματος και η εξόφληση τους πραγματοποιείται εντός εξαμήνου και αυτή αλλά με προθεσμία εισαγωγής συναλλάγματος.

Επίσης, είναι δυνατό να προεξοφλούνται οι διάφορες απαιτήσεις των ελληνικών ναυαγοσωστικών εταιριών και της διαδικασίας έγερσης ενός ναυαγίου και μέχρι ποσοστά 30% των απαιτήσεων που υπάρχουν.

Χρηματοδότηση για κατασκευή και μετασκευή σιαφών σε ελληνικά ναυπηγεία.

Επιτρέπεται η χορήγηση δανείου σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ντόπια ή ξένα, για πληρωμή στις ελληνικές ναυπηγικές βιομηχανίες ενός μέρους της αξίας κατασκευής ή μετασκευής πλοίων κάθε κατηγορίας ή άλλων πλωτών ναυπηγημάτων. Όταν πρόκειται για ακτοπλοϊκά (επιβατηγά ή φορτηγά) πλοία, για τη προχρηματοδότηση απαιτείται η προσηκόνιση στην τράπεζα μιας άδειας σκοπιμότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.

Οι πιο ειδικοί όροι των πιο πάνω δανείων έχουν ως εξής:

- α) Το ύψος των δανείων που χορηγούνται δεν πρέπει να υπερβαίνει το 80% του κόστους της κατασκευής ή μετασκευής.
- β) Η διάρκεια των δανείων μπορεί να φθάσει μέχρι και εννέα (9) χρόνια όταν πρόκειται περί κατασκευής πλοίου και επτά (7) χρόνια όταν πρόκειται για μετασκευή, κάνοντας αρχή και για τις δύο περιπτώσεις από τη παραλαβή του πλοίου και σε καμιά περίπτωση δεν αρχίζει η πληρωμή βραδύτερα από τους τριάντα (30) μήνες από την υπογραφή του συμβολαίου δανειοδότησης. Η εξόφληση γίνεται με εξαμηνιαίες δόσεις κάνοντας αρχή των δόσεων με την παραλαβή του πλοίου. Η εξόφληση όμως, των δανείων που χορηγούνται για κατασκευές ή μετασκευές τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων (θαλαμηγοί-κότερα) αρχίζει δώδεκα (12) μήνες από την καθέλκυση των παραπάνω σιαφών στα ναυπηγεία.
- γ) Από τη στιγμή που η χρηματοδότηση γίνεται προς αλλοδαπούς για την κατασκευή ή μετασκευή σιαφών πάσης κατηγορίας ή προς ντόπιους

για την κατασκευή ή μετασκευή ποντοπόρων πλοίων μόνο, τα σχετικά δάνεια συνομολογούνται σε συνάλλαγμα και εξοφλούνται με τη καταβολή στις τράπεζες που δανειοδοτούν του αντίστοιχου συναλλάγματος που καλύπτει το κεφάλαιο και τους τόκους του δανείου. Οι τράπεζες που βρίσκονται στην Ελλάδα και χορηγούν τέτοια δάνεια είναι υποχρεωμένες από το νόμο, το συνολικό ποσό των παραπάνω χρηματοδοτήσεων να το αντλούν από το εξωτερικό.

Προκειμένου για επιβατικά πλοία πάσης φύσης (συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών τουριστικών πλοίων και θαλαμηγών-κοτέρων), αιτοπλοϊκών φορητών με συνολική χωρητικότητα από 501-3.000 κόρους και που κατασκευάζονται ή μετασκευάζονται για λογαριασμό ελλήνων και προορίζονται να δεχθούν την ελληνική σημαία, η χορήγηση των σχετικών δανείων μπορεί να γίνει και από τα διαθέσιμα σε δραχμές που έχει η τράπεζα.

Χρηματοδότηση για επισκευή σιαφών σε ελληνικά ναυπηγεία.

Επιτρέπεται η δανειοδότηση των ελληνικών ή ξένων νομιμών ή φυσικών προσώπων για τη πλήρωση στις ελληνικές ναυπηγικές βιομηχανίες της αξίας επισκευαστικών εργασιών σε πλωτά μέσα παντός είδους.

Η χορήγηση των παραπάνω δανείων τελεί τους εξής όρους:

α) Το ύψος του δανείου που χορηγείται δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό του 80% του κόστους της επισκευής.

β) Η διάρκεια του δανείου που χορηγείται μπορεί να φθάσει μέχρι και τα (4) χρόνια από τη χορήγηση του δανείου. Η εξόφληση γίνεται με εξαμηνιαίες δόσεις, που αρχίζουν μετά την πάροδο εξαμήνου από την υπογραφή του δανειστικού συμβολαίου.

γ) Όταν πρόκειται για πλοία που εκτελούν δραμολόγια εξωτερικού και έχουν οποιαδήποτε σημαία, τα σχετικά δάνεια συνάπτονται σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος και εξοφλούνται με την εισαγωγή ελεύθερου συναλλάγματος.

Η χορήγηση δανείων σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος μπορεί να γίνει και από κεφάλαια που παίρνονται από τις τράπεζες από το εξωτερικό.

Χρηματοδότηση ναυπηγικών βιομηχανιών.

Η χρηματοδότηση των ναυπηγικών βιομηχανιών για κεφάλαιο κίνησης διενεργείται κατά τον ίδιο τρόπο όπως και για την χρηματοδότηση

ση της βιομηχανίας. Προκειμένου περί χρηματοδότησης κατασκευών ή μετασκευών εξαγομένων παντός είδους πλωτών μέσων η προθεσμία εξοφλησης με εισαγωγή του αντιστοίχου συναλλάγματος έχει ορισθεί στους δέκα οχτώ (18) μήνες. Επιτρέπεται επίσης, η χορήγηση δανειών στις πιο πάνω βιομηχανίες με την επί πιστώσει πώληση των απ' αυτών ναυπηγημένων ή μετασκευαζομένων πλοίων καθώς ακόμη και την επί πιστώσει ειτέλεση επισκευαστικών εργασιών.

Δ1.

Ολιγοπωλιακή διάρθρωση τραπεζικού συστήματος.

Το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας χαρακτηρίζεται στο σύνολό του από μια ολιγοπωλιακή διάρθρωση. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 1984 το 76% των καταθέσεων βρίσκονταν στα δύο μεγαλύτερα, ίσως, τραπεζικά ιδρύματα της χώρας, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με 53% και Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος με 23% στο σύνολο των καταθέσεων όλων των τραπεζών. Και οι δύο προαναφερθείσες τράπεζες είναι κάτω από τον κύριο έλεγχο του ελληνικού κράτους που είναι και ο καθοδηγητής τους.

Στο σύνολο των χορηγήσεων προς τη βιομηχανία από τις τράπεζες βλέπουμε το 1984 το 70% (των χορηγήσεων) είναι από τις τράπεζες Εθνική και Εμπορική σε αντίστοιχα ποσοστά 47% και 23%. Τα ποσοστά αυτά, σήμερα τόσο στις καταθέσεις όσο και στις χορηγήσεις έχουν μειωθεί, όσο αφορά αυτές τις δυό μεγάλες τράπεζες, αλλά εξακολουθούν να είναι μεγάλα σε σχέση με το σύνολο των καταθέσεων και των χορηγήσεων.

Τα παραπάνω ποσοστά που αναφέραμε είναι πολύ μεγάλα σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Ειδικά τα μεγαλύτερα τραπεζικά ιδρύματα, που είναι τρία ή τέσσερα, ελέγχουν το 30% έως 40% των καταθέσεων και των χορηγήσεων. Έτσι έχουμε αυτόματα ένα μέτρο σύγκρισης της ελληνικής πραγματικότητας στο τραπεζικό χώρο με την ξένη πραγματικότητα.

Φυσικά έχουμε και επιπτώσεις απ' αυτή την ολιγοπωλιακή διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος σε σχέση με τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Έτσι βλέπουμε μεγάλες επιχειρήσεις να ευνοούνται απ' αυτή τη διάρθρωση, γιατί διαθέτουν μια καλή και αποτελεσματική διαπραγματευτική ικανότητα έναντι των εμπορικών και των άλλων τραπεζών και έχουν τη δύναμη να διαπραγματευτούν και να ικανοποιούν τα αιτήματά τους καθώς και τις δανειοδοτικές ανάγκες που έχουν. Αντίθετα, έχουμε τις γρήγορα αναπτυσσόμενες βιομηχανίες και βιοτεχνίες που μειωνοικτούν στη παραπάνω διαπραγματευτική ικανότητα, λόγω μη μεγάλης πρόσβασης στο τραπεζικό κατεστημένο που υπάρχει αναμφίβολα. Μεγένθυση των παραπάνω ατελειών, έχουμε από τις στενές επαφές βιομηχανικών συγκροτημάτων με τραπεζικά ιδρύματα από τα οποία χρηματοδοτούνται χρόνια. Έτσι έχουμε μια ιδιαίτερη ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων μεταξύ των δύο μερών, δηλαδή μεταξύ των διευθυντι-

κών στελεχών των επιχειρήσεων και των τραπεζών.

Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τράπεζες δείχνουν μια έκδηλη απροθυμία να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη άλλων -συχνά νεοεισερχόμενων αλλά και άλλων μικρών ή μεσαίου μεγέθους- επιχειρήσεων, οι οποίες είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τις μεγάλες επιχειρήσεις που προστατεύονται από το τραπεζικό σύστημα. Ακόμη είναι σε θέση να διεκδικήσουν ένα μεγάλο μέρος των κερδών των μεγάλων επιχειρήσεων και να θέσουν σε κίνδυνο, κατά συνέπεια, τα κέρδη κατ' επέκταση και των τραπεζών που χρηματοδοτούν αυτές τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Οι τράπεζες, είναι πολλές φορές, που αποφεύγουν να εφαρμόσουν το κριτήριο της οικονομικής βιωσιμότητας μιας επιχείρησης στα προς χρηματοδότηση επενδυτικά σχέδια που της υποβάλλονται. Αυτά τα σχέδια προσβλέπουν προς τη δυνατότερη και καλύτερη οικονομική ωφέλεια, την οποία επιφέρουν με μεγαλύτερη σιγουριά και μικρότερο ρίσκο οι μεγάλες επιχειρήσεις. Και όλα αυτά σε συνδιασμό με το καθορισμό των επιτοκίων χορηγήσεων και των επιπρόσθετων εξασφαλίσεων που ζητούνται από τις τράπεζες για τη χορήγηση ενός δανείου.

Σαν συμπέρασμα των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω είναι ότι μια μείωση της ολιγοπωλειακής διάρθρωσης στο τραπεζικό μας σύστημα θα μπορούσε να θέσει τις βάσεις για μια μείωση της απροθυμίας των τραπεζιτών να χρηματοδοτούν επιχειρήσεις νεοεισερχόμενες ή μικρές μέσα στην ελληνική οικονομία. Μια τέτοια επίτευξη θα είχε σαν αποτέλεσμα την πιο ικανοποιητική και αξιοκρατική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, όσο αφορά τη χρηματοδότηση, και κατ' επέκταση όλης της οικονομίας.

Δ2. ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ - ΑΠΟΨΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε την σημασία της ποινικής ρήτηρας για τις τράπεζες, τους πιστοδοτούμενους και το κοινωνικό σύνολο. Κατά αρχή μπορούμε να πούμε ότι η σημασία της ποινικής ρήτηρας για τα τραπεζικά ιδρύματα δεν έχει και πολλή μεγάλη σημασία. Οι τράπεζες είναι ένα είδος μεσολαβητή ανάμεσα στο Ελληνικό δημόσιο και τους πιστοδοτούμενους (που μεσολαβεί) για τη σύναψη ποινικής ρήτηρας. Η μη τήρηση των όρων χρηματοδότησης επιφέρει διάφορες ποινές στον πελάτη (πιστοδοτούμενο) που αντιστοιχούν σε χρήματα που κερπύονται το Ελληνικό δημόσιο.

Μπορούμε να πούμε ότι η ύπαρξη ποινικής ρήτηρας, για τις τράπεζες μόνο σαν πιστωτικά ιδρύματα, δεν τις εξυπηρετεί και σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αυτό, γιατί αν ο πιστοδοτούμενος δεν τηρήσει κάποιο από τους όρους χρηματοδότησης που επισύρει ποινική ρήτηρα, η ίδια η τράπεζα έχει μηχανισμούς επιβολής ποινών που θα επιβληθούν άσχετα από τη ποινική ρήτηρα. Δηλαδή, θέλουμε να πούμε ότι για τις τράπεζες η ποινική ρήτηρα είναι ένα επιπρόσθετο "μέτρο" που η χρησιμότητά του αμφισβητείται από αυτές (τράπεζες), γιατί βοηθάει σε μια ακόμη περισσότερο δημοσιοποίηση του τραπεζικού συστήματος, πράγμα που θέλουν να αποφύγουν. Η ποινική ρήτηρα είναι μια ακόμα παρέμβαση του κράτους πάνω στο τρόπο λειτουργίας των τραπεζών, άσχετα αν επιβάλλεται στο όνομα του κοινωνικού συνόλου.

Για τους πιστοδοτούμενους, τώρα, η ποινική ρήτηρα είναι ένα επιπρόσθετο μέτρο που επιβάλλεται εάν κάτι δεν τηρήσουν σωστά, που καμιά φορά μπορεί να είναι και πέρα από τη θέλησή τους (π.χ. μη έγκαιρη υποβολή στοιχείων που καθορίζονται από την νομισματική επιτροπή ή τις υποεπιτροπές της). Η ύπαρξη ποινικής ρήτηρας στην ανεύρεση χρήματος από μια επιχείρηση, μέσω τράπεζας θα παίξει ένα ρόλο ανασταλτικό ως προς την τελική απόφαση του επιχειρηματία. Αυτό γιατί ο επιχειρηματίας ξέρει ότι αν δεν τηρήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις μιας χρηματοδότησης, ο πρώτος που θα τον "κυνηγήσει" είναι η ίδια η τράπεζα, και σαν να μην έφτανε μόνο αυτό, θα έχει και τις ποινές που θα προέρχονται από το Ελληνικό δημόσιο (μέσω της ποινικής ρήτηρας). Με άλλα λόγια, νομίζουμε

ότι απο τη πλευρά των πιστοδοτούμενων, η ποινική ρήτρα δεν παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο για την τήρηση των όρων χρηματοδότησης και ίσως η μη ύπαρξη της να συντόμευε τη διαδικασία κατά την οποία μπορεί να πάρει κάποιος χρηματοδότηση. Το παραπάνω θα ήταν ένα μέτρο για την αύξηση των επενδύσεων και ένα βήμα για την ιδιωτικοποίηση του τραπεζικού συστήματος.

Ο αρχικός σκοπός θέσπισης της ποινικής ρήτρας είναι προφανώς να συμβάλλει, στο να χρησιμοποιηθούν τα χρήματα του κοινωνικού συνόλου για το μακροπρόθεσμο συμφέρον του ίδιου του συνόλου και τίποτε άλλο. Για αυτό και είναι αναγκαίο να μελετήσουμε την ποινική ρήτρα απο τη πλευρά της αποτελεσματικότητας της, για την πολιτεία και το κοινωνικό σύνολο. Γενικά, μπορούμε να πούμε, ότι όλα τα συστήματα ελέγχου των τραπεζικών τοποθετήσεων που περικλείουν και την ποινική ρήτρα, μπορούν να αποδειχθούν αποτελεσματικά. Οστόσο, στην πράξη οδηγούν πολλές φορές σε αντίθετα αποτελέσματα. Θεωρητικά με τη θέσπιση της ποινικής ρήτρας έχουν προβλεπτεί και καλυφτεί όλες οι πιθανές διαστάσεις των παραβάσεων που μπορούν να συμβούν. Οστόσο στην πράξη είναι ένας θεσμός που δεν αποδίδει πλήρως, και αξίζει εδώ να κατονομάσουμε τόσο όλες τις περιπτώσεις παρέκκλισης, όσο και τις αιτίες των.

Πρώτα απο όλα, οι τράπεζες και οι αρμόδιες υπηρεσίες τους που ασχολούνται με τη χορήγηση δανείου, είναι τελείως ανίκανες να εξακριβώσουν την γνησιότητα των κατατεθέντων εγγράφων, σε άλλες τις περιπτώσεις. Αυτό γίνεται, διότι για την διεκπεραίωση του δανείου απαιτούνται ορισμένα δικαιολογητικά, τα οποία ελέγχονται ονομαστικά απο τον υπάλληλο που δεν μπορεί να κάνει έρευνα για την γνησιότητά τους. Ιδιαίτερα μάλιστα όσο αναφορά τιμολόγια ξένων οίκων και περιπτώσεις προμελετημένης παραποίησης τους ή και πλαστογράφησης.

Δεύτερον, είναι αδύνατο η τράπεζα, δηλαδή ο υπάλληλος που εκπροσωπεί την τράπεζα στους διακανονισμούς, να ελέγξει προσωπικά, την τοποθέτηση των χρημάτων απο τον πελάτη στο μέρος ή την επένδυση που έχει συμφωνηθεί. Κάτι τέτοιο γίνεται βέβαια στις περιπτώσεις μικρών και μεσαίων δανείων που δεν απασχολούν ειδική υπηρεσία της τράπεζας, και κατά συνέπεια λόγω του φόρτου εργασίας θα απαιτούσαν προσωπική μέριμνα του υπαλλήλου στον εκτός ωραρίου χρόνο του.

Τρίτον, είναι αδύνατη, εκ των συνθηκών, σε πολλές περιπτώσεις, η εμπρόθεσμη καταβολή ορισμένων εγγράφων λόγω δυσκολιών, ειδικά στις περιπτώσεις που συνεπλέκονται και εταιρίες μεταφορών κ.λ.π. που εδρεύουν στο εξωτερικό. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι αδύνατη η πιστοποίηση του κατά πόσο αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα της θελήσεως του πελάτη ή όχι. Κατά συνέπεια, οι περισσότεροι διακανονισμοί διεκπεραιούνται ενώ εκρεμεί κατάθεση εγγράφων. Χωρίς αυτό να καταγγέλεται απο την τράπεζα εφόσον το καθεστώς των πελατειακών σχέσεων επιβάλλει την εμπιστοσύνη στον προσωπικό λόγο του πελάτη για την προσκόμιση των εγγράφων στο μέλλον.

Τέταρτον, ο έλεγχος απο τα αρμόδια όργανα της τράπεζας της Ελλάδος, σχετικά με αυτό το θέμα, γίνεται κατά διαστήματα. Περιορίζεται δε, σε ο να ελέγχονται ομαδικά υποθέσεις που βρίσκονται στο αρχείο και σε όποια απο αυτές λείπουν προβλεπόμενα έγγραφα ή έχουν γίνει παρατυπίες να επιβάλλεται πρίστιμο.

Στην πράξη οι περιπτώσεις στις οποίες οι τράπεζες ανάμεναν προσκόμιση εγγράφων απο κάποιο πελάτη, είναι υποθέσεις όπου έ διεκπεραιωθεί και έχουν πάρει τα χρήματα του δανείου πίσω, οπότε και δεν έχουν πλέον κίνητρο να πιέσουν τον πελάτη να τακτοποιήση τις εκρεμότητες του.

Το πρόβλημα κατά συνέπεια φαίνεται να είναι ο περιορισμός της τράπεζας της Ελλάδος στην είσπραξη ενός προστίμου, ενώ θα μπορούσε να θέτει στην υπηρεσία των τραπεζών ειδικές υπηρεσίες ή και μεμονομένα άτομα, εξειδικευμένους όμως ερευνητές, που θα βοηθούσαν και θα υποστήριζαν την τράπεζα σε όλες τις φάσεις εξέλιξης κάποιου δανείου, απο την αρχή μέχρι το τέλος.

Δ3. ΕΠΙΤΟΚΙΑ

1) ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Εκτός απ' τις νομοθετημένες κατευθύνσεις που επεμβαίνουν στις διαδικασίες χρηματοδότησης και που εμφανίζονται κυρίως με την μορφή αναπτυξιακών νόμων υπάρχουν και οι κανόνες που θεσπίζονται απ' τις νομισματικές αρχές. Αυτοί καθορίζουν σαφώς τα όρια που μπορούν να κινηθούν οι τράπεζες στις χορηγήσεις τους. Αντιπροσωπευτικό είδος περιορισμών και εφαρμογής της κυβερνητικής πολιτικής διαμέσου αυτού του τρόπου αποτελούν τα επιτόκια.

Τα επιτόκια διαμορφώνονται αφού ληφθούν υπόψη πολλοί παράγοντες. Όσο αφορά και την συμμετοχή των Τραπεζών στην διεκδίκηση κάποιου επιτοκίου, παράγοντα τέτοιο αποτελεί ο πληθωρισμός. Εις πρώτη βέβαια όψη ο πληθωρισμός δεν φαίνεται να επηρεάζει άμεσα ούτε το κόστος της χρηματοδότησης ούτε την μακροχρόνια αποπληρωμή των δανείων εφόσον η οποιαδήποτε αύξησή του έχει προβλεφθεί. Οστόσο, όμως ο πληθωρισμός επιδρά άμεσα στην απόδοση των χρημάτων των καταθετών. Οι τράπεζες για να κάνουν ελκυστική την κατάθεση των ιδιωτών πρέπει να εγγυούνται μια υψηλή απόδοση. Κατά συνέπεια όσο αυξάνεται ο πληθωρισμός αναλόγως αυξάνονται τα επιτόκια των καταθέσεων στους λογαριασμούς ταμειευτηρίου, τρεχούμενους και προθεσμίας για να καλύψουν την απώλεια των καταθετών. Εφόσον η διαφορά των επιτοκίων αυτών και των επιτοκίων που ισχύουν στις χορηγήσεις είναι το κέρδος ουσιαστικά των Τραπεζών τα δεύτερα πρέπει να αυξηθούν ανάλογα και σύμφωνα με τις οικονομικές αναλύσεις να είναι μεγαλύτερα τουλάχιστον κατά 5 μονάδες. Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι τα υψηλά αυτά επιτόκια αποτελούν αντικίνητρο τελικά για επενδύσεις, επενδύσεις συγκεκριμένα των οποίων τα κεφάλαια προέρχονται απ' την τραπεζική χρηματοδότηση. Αυτό συμβαίνει εφόσον μειώνουν τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης ακόμα και κάτω απ' το ποσό που θα εισέπραται καταθέτοντας τα χρήματα αυτά σε προθεσμιακούς λογαριασμούς που έχουν και το υψηλότερο επιτόκιο. Γενικά τα επιτόκια που ορίζονται κάθε φορά δημιουργούνται στην πραγματικότητα μέσα σε μια αριατά σύνθετη και ανταγωνιστική αγορά που περιλαμβάνει μια ποικιλία άλλων δανειστών πολλοί απ' τους οποίους εξειδικεύονται σε συγκεκριμένα είδη πιστωτικών οργάνων. Για παράδειγμα όταν οι μεγάλες επιχειρήσεις χρειάζονται χρηματοδότηση ίσως αποκτήσουν τα κεφάλαια απ' τις δικές τους τράπεζες ή από ιδιωτικούς φορείς ή ακόμα και

από την κεφαλαιαγορά. Η επιλογή τους θα επηρεαστεί από τα επιτόκια και από τους όρους που επιβάλλουν οι διάφοροι δανειστές. Οστόσο ο ανταγωνισμός δημιουργεί ομοιότητα στα επιτόκια ανάμεσα στα τραπεζικά ιδρύματα, μειώνοντας τον άμεσο ανταγωνισμό στα επιτόκια.

Διαφορετικά όταν μια τράπεζα επιβάλλει υψηλότερα επιτόκια κινδυνεύει να χάσει τους πελάτες της.

Οι τράπεζες έχουν αναπτύξει ένα σχήμα τιμών στο οποίο τα επιτόκια για τα περισσότερα δάνεια βρίσκονται σε κάποιο υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με αυτό των επιτοκίων που επιβάλλονται για τους καλύτερους πελάτες των τραπεζών δηλαδή για τους μεγαλύτερους και πιο αξιόπιστους απ' τους πελάτες τους.

Ο προσδιορισμός αυτός οφείλεται σε δύο λόγους. Πρώτον οι καλύτεροι πελάτες έχουν τις περισσότερες εναλλακτικές πηγές άντλησης κεφαλαίων σε σχέση με τους άλλους τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας και μπορούν εύκολα να μεταπηδήσουν από την μια πηγή στην άλλη. Έτσι οι τράπεζες γνωρίζουν καλύτερα την ελαστικότητα ζήτησης για τους δανειζόμενους αυτούς σε σχέση με τους άλλους ενώ η ζήτηση δανείων είναι πολύ ελαστική για μια δεδομένη τράπεζα. Δεύτερο γιατί οι τράπεζες προσπαθούν να εκτιμήσουν την ορθή τιμή για συνεργασίες με τέτοιους πελάτες. Γενικά πάντως ο τελικός καθορισμός του ύψους των επιτοκίων ξεφεύγει σαν πρόβλημα απ' τις τράπεζες εφόσον οι νομισματικές αρχές προβλέπουν τα ανώτερα και κατώτερα όρια τα οποία δεν αφήνουν και πολλά περιθώρια ελιγμών.

II) Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

Η δυνατότητα ελεύθερων ελιγμών στον καθορισμό των επιτοκίων αποτελεί και έναν απ' τους στόχους της προτεινόμενης απελευθέρωσής τους. Αυτή την εποχή γίνονται έντονες συζητήσεις περί καταργήσεως του παρεμβατισμού των νομισματικών αρχών. Η αντιμετώπιση μιας τέτοιας πρότασης είναι διαφορετική απ' τις ομάδες που θα επηρεαστούν. Αυτές είναι συγκεκριμένα τα κυβερνητικά κλιμάκια που εντάσσουν την απελευθέρωση στην γενικότερη οικονομικο-κοινωνική κατάσταση της χώρας. Οι τράπεζες και γενικά οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί και οι ίδιες επιχειρήσεις. Όσο αφορά το κράτος, η μερική ή ολική απελευθέρωση των επιτοκίων η διαμόρφωσή τους με θέσπιση μεγίστων ή ελάχιστων ορίων ή η καθιέρωση ορισμένων με προϋποθέσεις

εξαρτάται από παράγοντες, όχι αυστηρά οικονομικούς αλλά σταθμίζεται και η γενική κοινωνική κατάσταση και άλλες προτεραιότητες. Τα επιτόκια όλων των κατηγοριών χορηγήσεων (όπως άλλωστε και των καταθέσεων) ρυθμίζονται απ' τις νομοματικές αρχές με γνώμονα την υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξης. Κύρια χαρακτηριστικά των σημερινών επιτοκίων είναι:

- α) η διατήρηση τους σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τους ρυθμούς πληθωρισμού των τελευταίων χρόνων.
- β) το γεγονός ότι τα επιτόκια των μακροπρόθεσμων χορηγήσεων είναι χαμηλότερα απ' τα αντίστοιχα των βραχυπρόθεσμων.

Βασικός στόχος της πολιτικής καθορισμού των επιτοκίων είναι η ενίσχυση ορισμένων κλαδών και η έμμεση παροχή κινήτρων για μεγάλες επενδύσεις. Στην πράξη όμως το σύστημα αυτό δεν λειτουργεί πάντοτε αποτελεσματικά.

Εκτός απ' τα παραπάνω που αφορούν την κυβερνητική πολιτική υπάρχουν και ορισμένες αλλαγές που θα αφορούν τους επιχειρηματίες σε περίπτωση απελευθέρωσης των επιτοκίων. Τέτοιες είναι μια αύξηση της κινητικότητας και των επενδύσεων αλλά ταυτόχρονα και μια αστάθεια λόγω διαφοροποιήσεως των καθιερωμένων καναλιών διευκέραιωσης αλλά και μέτρων που εξασφάλιζε η νομοθεσία. Οστόσο σ' αυτό το κεφάλαιο δεν πρέπει να επεκταθούμε περισσότερο εφόσον απ' την πλευρά των επιχειρήσεων η αλλαγή της κατάστασης δεν αποτελεί κίνητρο αλλά απλώς αποτέλεσμα. Αντίθετα η ομάδα που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο όλο θέμα είναι η ομάδα των ενδιαμέσων δηλαδή των τραπεζών.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι η αντιμετώπιση απ' τις τράπεζες πρέπει να διακριθεί σε δύο τάσεις: α) Την απελευθέρωση των επιτοκίων και β) την απελευθέρωση όλου του τραπεζικού συστήματος με οποιεσδήποτε συνέπειες θα επιφέρει κάτι τέτοιο κοινωνικές ή πολιτικές. Σχετικά με την πρώτη περίπτωση δηλαδή τα επιτόκια υφίσταται ένα πρόβλημα που ενισχύει την τάση για απελευθέρωσή τους. Τα τραπεζικά ιδρύματα παίρνουν χρήματα από διάφορες πλεονασματικές μονάδες μιας κοινωνίας και τα διαθέτουν στις ελλειμματικές μονάδες αυτής.

Μέσα στο καιρό προσφέρουν νέα μέσα που προσελκύουν τους καταθέτες για την "απόθεση" των χρημάτων τους σ' αυτές καθώς επίσης προσφέρουν και νέες μορφές δανειοδότησης και χρηματοδότησης των διαφόρων επενδυτών.

Το βασικό πρόβλημα των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι η πληρωμή υψηλής απόδοσης στα κεφάλαια που καταθέτονται από τις μονάδες της κοινωνίας που είναι πλεονασματικές με σκοπό να προσελκύσουν όσο το δυνατό περισσότερες απ' αυτές και η απόδοση των κεφαλαίων που διαθέτουν στις ελλειμματικές μονάδες της κοινωνίας, μ' ένα χαμηλό επιτόκιο δανεισμού μέσα στα πλαίσια του υφιστάμενου ανταγωνισμού μεταξύ όλων των τραπεζών.

Έτσι, έχουμε το πρόβλημα που τίθεται και που είναι στη διαμόρφωση μιας επαρκούς και ικανοποιητικής διαφοράς, για την τράπεζα, ανάμεσα σε δύο επιτόκια. Αυτή η διαφορά θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι κερδοφόρα για το τραπεζικό ίδρυμα και τους μετόχους του.

Και όλα αυτά, που αναφέρθηκαν πιο πάνω, μας οδηγούν βέβαια προς την αποτελεσματική διαχείριση που θα πρέπει να έχει το κάθε τραπεζικό ίδρυμα, μέσα βέβαια από το γενικό κατευθυντήριο πρόγραμμα της κυβέρνησης που χαράζει και οριοθετεί την οικονομική πολιτική που θα ακολουθηθεί σε γενικές γραμμές. Και όλη αυτή η αποτελεσματική διαχείριση, έχει σαν σκοπό, το χαμηλό κόστος με ταυτόχρονη υψηλή απόδοση των κεφαλαίων για τη μεγιστοποίηση, όπως είναι φυσικό, του πλούτου του ίδιου του τραπεζικού ιδρύματος κατ' επέκταση ολόκληρης της Ελληνικής οικονομίας.

Χρειάζεται να αναφέρουμε πως το παραπάνω πρόβλημα δεν λύνεται με μια ενδεχόμενη απελευθέρωση των επιτοκίων μόνο. Η κυρίαρχη άποψη στις τράπεζες είναι αυτή που υποστηρίζει την πλήρη απελευθέρωση όλου του τραπεζικού συστήματος. Μια απελευθέρωση τέτοιου βαθμού σημαίνει ελευθερία κινήσεων της κάθε τράπεζας απ' την επιλογή πελατών μέχρι και την διαμόρφωση των ζητούμενων εξασφαλίσεων. Η παραπάνω άποψη υποστηρίζεται εφόσον είναι κοινά αποδεκτό ότι μια απλή χρηματοδότηση ακόμα και με ελεύθερα διακινούμενο επιτόκιο δεν αρκεί να εξασφαλίσει ικανή εισροή κερδών αν δεν συνδιαστεί και με άλλες τραπεζικές εργασίες.

Ένα επιχείρημα υπέρ των σταθερών επιτοκίων και γενικά των διαδικασιών είναι ότι απλοποιείται ο προγραμματισμός τόσο για τον δανειστή όσο και για τον δανειζόμενο, αφού και οι δύο γνωρίζουν το μέγεθος των πληρωμών. Αντίθετα όσο αφορά την απελευθέρωση και τις ελεύθερες επιλογές και διαπραγματεύσεις το επιχείρημα είναι ότι το κέρδος και οι χρηματικές εισροές θα είναι σταθερότερα με τα μεταβαλλόμενα επιτόκια αφού η τράπεζα θα έχει μεγαλύτερη ευκαμψία να

συντονίζει την ημερομηνία λήξης για τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού. Οι όροι ενός δανείου σ' αυτή την περίπτωση δεν περιλαμβάνουν μόνο το επιτόκιο αλλά επίσης και το μέγεθος των καταθέσεων που συχνά απαιτεί η τράπεζα να διατηρεί ο δανειζόμενος στο πρόγραμμα εξόφλησης του δανείου και στις εγγυήσεις.

Το όλο θέμα της απελευθέρωσης του Τραπεζικού Συστήματος έχει πολλές παραμέτρους όπως η προοπτική δημιουργίας νέων αγορών σε νέους τομείς, η αλλαγή των αντιλήψεων που κυριαρχούν στον Τραπεζικό χώρο σε σχέση με τις μελλοντικές απαιτήσεις της Ευρώπης, η κατάργηση της μονιμότητας κ.λ.π. Δεν είναι δε, δυνατόν να καλυφθεί πλήρως εδώ εφόσον μάλιστα βρίσκεται και σε εξέλιξη, οστόσο αξίζει να δοθεί προσοχή σ' ένα απ' τα φαινόμενα της απελευθέρωσης που είναι η ιδιοτικοποίηση των τραπεζών και αυτό διότι υφίσταται και σήμερα σε πολλές εμπορικές τράπεζες με κεφάλαια ιδιωτών, ελληνικές και περισσότερο ξένες. Το φαινόμενο αυτό αναλύεται ξεχωριστά στο κεφάλαιο της "επιλεκτικής χρηματοδότησης" που ακολουθεί διότι μπορεί μεν τέτοιου είδους πολιτικές να είναι συμφέρουσες για τις τράπεζες οστόσο όμως αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Δ4. ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η δυνατότητα πολλών τραπεζών να κινούνται σύμφωνα με την κρίση τους και οποιαδήποτε συμφέροντα τους στους διακανονισμούς των χρηματοδοτήσεων είναι πραγματικότητα ακόμα και μέσα στα περιοριστικά πλαίσια που καθορίζουν οι νομισματικές αρχές. Εδώ προκείται ένα μεγάλο κεφάλαιο τραπεζικής πολιτικής. Η επιλογή πελατών, δηλαδή η περίπτωση χορηγήσεων που εγκρίνονται ή τουλάχιστον προωθούνται αν προβλέπουν συνεργασίες και σ' άλλους τομείς. Αυτό σημαίνει δυνατότητα διαπραγματεύσεων των όρων των δανείων δηλαδή στην πράξη ένα πλήθος τραπεζικών εργασιών μεταξύ της τράπεζας και της επιχείρησης. Ειδικότερα οι εισαγωγές και οι εξαγωγές που διενεργεί μια επιχείρηση μέσω μιας τράπεζας σε ελληνικά ή ξένα νομίσματα λέγονται παραγωγικές εργασίες και σύμφωνα με την τραπεζική άποψη συμφέρουν περισσότερο απ' ό,τι μια απλή χρηματοδότηση όποιο επιτόκιο και αν έχει. Γι' αυτό πολιτική πλέον των Τραπεζών είναι να συνδιάζεται η οποιαδήποτε χορήγηση με άλλες παραγωγικές εργασίες δηλ. γραμμάτια και εμβάσματα διαμέσου της τράπεζας διακανονισμούς εισαγωγών κ.λ.π. πράγμα που καθορίζει πόσο επιθυμητός είναι ο πελάτης.

Φυσικά η επιλογή πελατών δεν είναι εύκολη για όλες τις Τράπεζες. Η εθνική και άλλες κρατικές περιορίζονται πάρα πολύ και γενικά μια αίτηση πελάτη για δάνειο αν καλύπτει τις προϋποθέσεις μπορεί να επισύρει κυρώσεις αν δεν ικανοποιηθεί.

Το παραπάνω θέμα δεν θα άξιζε να αναφερθεί αφού δεν αποτελεί τον κανόνα και η πολιτεία προσπαθεί να περιορίσει όσο το δυνατόν περισσότερο τις διαστάσεις του. Όμως απ' την μια τα οικονομικά κίνητρα που ωθούν τις ιδιωτικές και όλες τις ξένες τράπεζες στην εφαρμογή τέτοιων τακτικών και απ' την άλλη τα πολιτικά κίνητρα που ωθούν τις υπόλοιπες κρατικές ή ημικρατικές αποτελούν τροχοπέδη στις ενδεχόμενες προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Το ελληνικό πιστωτικό σύστημα αναπήχθηκε δημιουργώντας ένα πλέγμα προνομιακών σχέσεων με ομάδες, κέντρα πολιτικοοικονομικής επιρροής και συγκεκριμένα συγκροτήματα ιδιωτικών συμφερόντων. Απ' την πλευρά των πελατών η προνομιακή πρόσβαση στην τραπεζική χρηματοδότηση οδήγησε στην δημιουργία δύο φαινομένων. Απ' την μια προώθησε ευνοϊκές συνθήκες άνθησης της μεταπρακτικής κερδοσκοπίας. Απ' την άλλη δημιούργησε μονοπωλιακούς μηχανισμούς. Στα πλαίσια

των κυκλωμάτων αυτών, οι τράπεζες συμβιώνουν με συγκεκριμένες μεγάλες επιχειρήσεις και συγκροτήματα συμφερόντων. Για τις τράπεζες αυτό σημαίνει χρηματοδότηση που κατευθύνεται σ' ένα προνομιούχο κύκλο πελατών. Η μονιμότητα δε, τέτοιας σχέσης ιδιωτικοποιεί το πιστωτικό σύστημα. Η επιλεκτική χρηματοδότηση διαπιστώνεται αναλύοντας το ποσό των παρεχομένων χρηματοδοτήσεων στις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα μ' αυτά οι τράπεζες προτιμούν κυρίως τις μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις, με τις οποίες έχουν τις μεγαλύτερες συναλλαγές και χορηγούν σ' αυτές το μέγιστο μέρος των πόρων τους τους οποίους διαχειρίζονται.

Η χρησιμοποίηση των τραπεζών για δημιουργία πελατειακών σχέσεων αποτέλεσε τον λόγο της διοικητικής και οικονομικής αποδιοργάνωσης τους. Παράδειγμα τέτοιο αποτελεί η υποχρεωτική κάλυψη υπερχρεωμένων-προβληματικών επιχειρήσεων όσο αφορά τις ελεγχόμενες απ' το κράτος τράπεζες. Για δε τα υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα οι εργασίες τους συνδέονται με την δραστηριότητα των πολυεθνικών επιχειρήσεων του εφοπλιστικού κεφαλαίου.

Γενικά η ιδιωτικοποίηση του τραπεζικού συστήματος αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα της ανάπτυξης σ' συνδιασμό βέβαια με την καθυστέρηση και την χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας. Ειδικά για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να εξαλειφθούν οι οποιεσδήποτε προνομιακές προσβάσεις στις πιστώσεις και να προοθηθούν χρηματοδοτήσεις που να στηρίζονται αποκλειστικά στην παραγωγική απόδοσή τους.

Δ5. Απόψεις του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων (Σ.Ε.Β.) για τη χρηματοδότηση σύμφωνα με το νομισματικό πρόγραμμα του '88

Επισημάνσεις: 1) Το 1988 ο δημόσιος τομέας θα εξακολουθήσει να επηρεάζει αρνητικά τις εξελίξεις πάνω στην οικονομία της χώρας μας, απορροφώντας πόρους οι οποίοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στον ιδιωτικό τομέα και στην ανάπτυξη της βιομηχανίας.

2) Οι αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες του δημοσίου τομέα αναμένεται να έχουν, όπως είναι εξάλλου φυσικό, αυξητικές επιδράσεις πάνω στα επιτόκια χορηγήσεων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα το κόστος του χρήματος να παραμείνει υψηλό και να είναι ανασταλτικός παράγοντας για παραγωγικές εξελίξεις.

3) Δεν επιδιώκεται η μείωση των επιτοκίων από την πλευρά της κυβέρνησης και παραβλέπεται ακόμη, ότι τα υψηλά επιτόκια όπως έχουν καθοριστεί αυτή τη στιγμή, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα της ζήτησης πιστωτικών κεφαλαίων από τις επιχειρήσεις. Επίσης, τα υψηλά επιτόκια αποτελούν σημαντικό πληθωριστικό παράγοντα που επιδρά στις επιχειρήσεις μέσω του κόστους παραγωγής των προϊόντων που γίνεται πιο υψηλό.

4) Η βασική αιτία, της διατήρησης υψηλών επιτοκίων και για το 1988 θα είναι η διοχέτευση όλο και περισσότερων κεφαλαίων στο δημόσιο τομέα. Τα ελλείματα του δημοσίου τομέα όπως ξέρουμε είναι μεγάλα και έτσι ο ανταγωνισμός του τραπεζικού συστήματος και του δημοσίου θα οδηγήσει σε μια αύξηση των επιτοκίων ή θα πιέσει να αυξηθούν τα επιτόκια. Όλη αυτή η κατάσταση θα βλάψει την βιομηχανία γιατί θα αναγκάζεται να αγοράσει ακόμη περισσότερο "ακριβό χρήμα".

5) Βλέποντας τα παραπάνω είναι φανερό ότι πρέπει να βρεθεί η δυνατότητα κατ' αρχήν μείωσης του κόστους του χρήματος. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορα μέτρα που θα ελαφρύνουν τις υφιστάμενες πιέσεις έως ότου γίνει δυνατή η εξισορρόπηση της προσφοράς με την ζήτηση στην ελληνική αγορά και η υποχώρηση των πληθωριστικών προσδοκιών επιτρέπει την ενεργητική για όλους μείωση των επιτοκίων.

Για το πιο πάνω καλό και αποτελεσματικό θα ήταν: α) η κατάργηση της φορολογίας που υπόκεινται οι τραπεζικές εργασίες και η ενσωμάτωση αυτών των εργασιών στο φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α).

β) Η εξασφάλιση αδάπανης μεταφοράς από τράπεζα σε τράπεζα υποθηκών,

προσημειώσεων και εγγυήσεων που βαρύνουν τις τραπεζικές πιστώσεις.
 γ) Μια πιο σωστή εκλογίκευση του συστήματος δεσμεύσεων.

6) Για την χρηματοδότηση του ιδιωτικού φορέα που μας ενδιαφέρει μια και περιλαμβάνονται σαφώς και οι βιομηχανίες, το νομισματικό πρόγραμμα του 1988 προβλέπει μια περαιτέρω συρίκνωση, ακολουθώντας την καθοδική πορεία των τριών τελευταίων χρόνων.

1985 με πληθωρισμό 25% είχαμε 20% πιστωτική επέκταση

1986 " " 23% " 15% " "

1987 " " 16% " 9,5% " "

Τώρα το 1988 προσδοκούμε ένα πληθωρισμό της τάξεως 13-15% που μπορεί φυσικά να είναι ακόμη μεγαλύτερος αλλά σε καμιά περίπτωση μικρότερος. Η πιστωτική αύξηση αναμένεται να φθάσει το 10%. Οι πιστωτικοί πόροι από το ποσοστό του 41,8% που ήταν το 1981 έφθασε με μειούμενο συνεχώς ρυθμό στο 23,7% το έτος 1987 και αναμένεται να πέσει σε μικρότερο ποσοστό το 1988 σε σχέση πάντα με το δημόσιο τομέα. Βλέποντας τα πιο πάνω είναι εμφανές και το πρόβλημα της βιομηχανίας που βλέπει τα λεφτά που διοχετεύονται προς αυτή να λιγοστεύουν επικίνδυνα.

7) Η επιβράνδυση της πιστωτικής επέκτασης, στην οποία αναφερθήκαμε, στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι λένε οι απόλυτοι αριθμοί. Αυτό, γιατί στις "ιδιωτικές" πιστώσεις περιλαμβάνονται και αυτές που χορηγούνται στους τομείς ενέργειας (π.χ. Δ.Ε.Η.), επικοινωνιών (Ο.Σ.Ε., Ο.Τ.Ε.), αστικών συγκοινωνιών, Ε.Α.Β., ναυπηγεία κ.λ.π. Ακόμη περιλαμβάνονται και εμείνες που χορηγούνται στην Αγροτική (Α.Τ.Ε.), την Κτηματική, τις Τράπεζες Επενδύσεων κ.λ.π. που ελέγχονται από το δημόσιο και κατευθύνουν τις πιστώσεις τους σε τομείς που υποδυναμεί το κράτος δημιουργώντας άνισους όρους ανταγωνισμού των επιχειρήσεων στο σύνολο της οικονομίας.

8) Ακόμη αξιολογείται να μφίσταται το θέμα της απορρόφησης αρκετά μεγάλων πιστωτικών κεφαλαίων από υπερχρεωμένες προβληματικές κ.λ.π. επιχειρήσεις, έτσι ώστε η διαθεσιμότητα των κεφαλαίων για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις να μειώνεται σημαντικά και να είναι πολύ μικρότερη από αυτή που αφήνουν να φανεί οι μέσοι συνολικοί ρυθμοί επέκτασης που κατά καιρούς δίνονται.

9) Κυριαρχεί μια άποψη από την Τράπεζα της Ελλάδος που ισχυρίζεται ότι με το σημερινό ύψος των τραπεζικών επιτοκίων ο τραπεζικός δανεισμός δεν είναι ασύμφορος για τις επιχειρήσεις από το εξωτερικό. Και εδώ είναι εύλογα τα ερωτήματα του γιατί γίνεται η ώθηση προς το εξωτερικό και ποιούς κινδύνους περιλαμβάνει μια τέτοια απόφαση για την οικονομία και την επιχείρηση ή ποιά οφέλη (υποτίμηση).

10) Τέλος σαν κύριο πρόβλημα που μαστίζει τον βιομηχανικό χώρο και κατ' επέκταση τον ιδιωτικό δεν είναι η ανεπάρκεια κεφαλαίων στην οικονομία, αλλά το κόστος αυτών των κεφαλαίων που όπως αναφέρθηκε είναι πολύ υψηλό.

Πρόγραμμα 1988 προβλέπει μείωση επιτοκίων;

ΕΙ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ

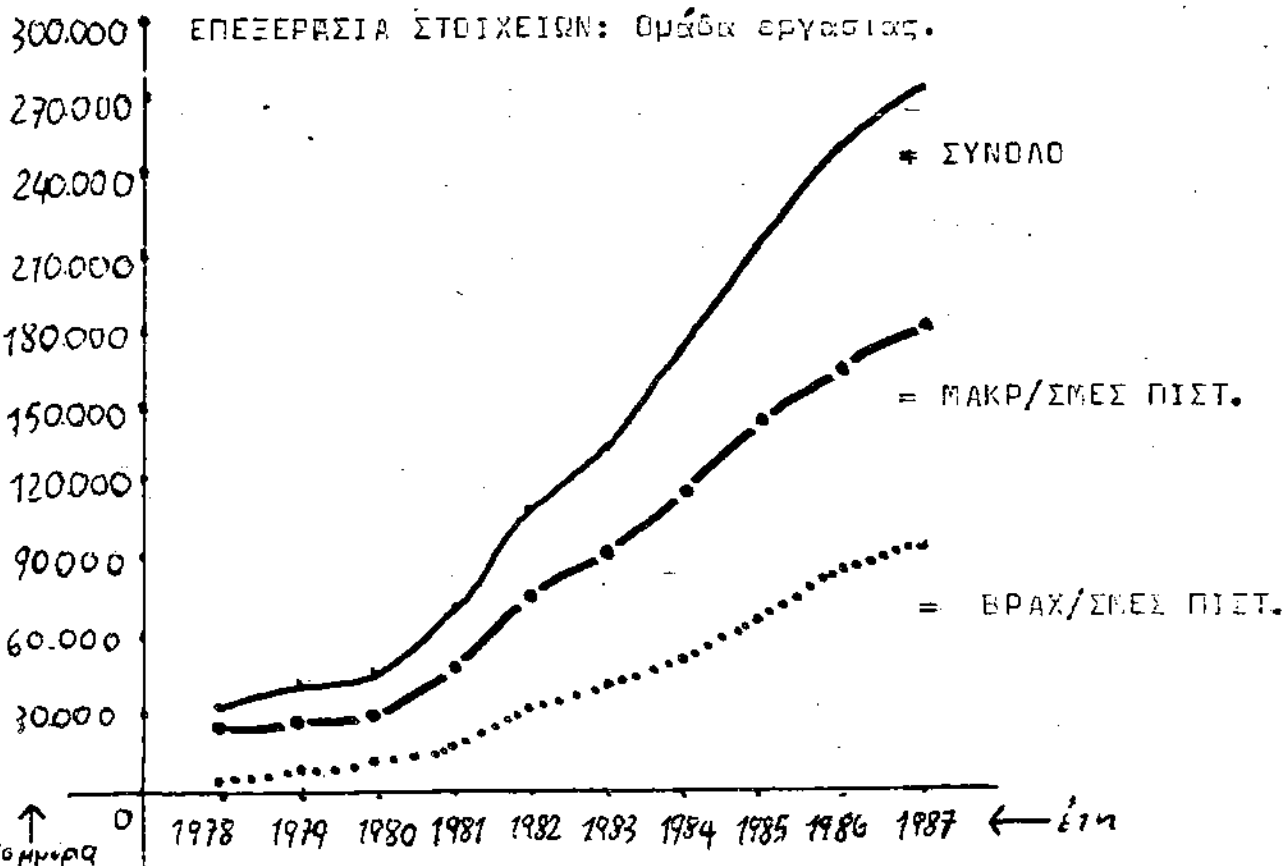
ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εκατομμύρια σε δραχμές.

Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου

ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %
1978	33.407	0%	27.889	0%	5.518	000%
1979	42.320	26,6%	33.306	19,4%	9.014	63,3%
1980	48.479	14,5%	35.784	7,4%	12.695	49,8%
1981	72.428	49,2%	52.369	46,3%	20.059	58%
1982	110.039	51,9%	78.886	50,6%	31.153	55,5%
1983	135.708	23,3%	95.054	20,4%	40.654	30,4%
1984	172.873	27,3%	119.043	25,2%	53.830	32,4%
1985	213.933	23,7%	145.772	22,4%	68.161	26,6%
1986	252.830	18,1%	165.458	13,5%	87.372	28,1%
1987	277.336	9,6%	181.085	9,4%	96.251	10,1%

1α) ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδος

Παρατηρώντας τον πίνακα για τη χρηματοδότηση της βιοτεχνίας κατά τα έτη 1978-1987 βλέπουμε ότι τα χρηματικά ποσά που διατίθενται κάθε χρόνο αυξάνονται. Αυτό, φυσικά είναι απόλυτα κατανοητό και δεν θα μπορούσε να συμβαίνει σε καμμία περίπτωση το αντίθετο. Αν πάρουμε όμως την ετήσια αύξηση, σε ποσοστά, που παρατηρείτε χρόνο με το χρόνο θα δούμε ότι το ποσοστό της αύξησης της χρηματοδότησης έχει μια ποικιλία αυξομειώσεων μέσα στα 10 χρόνια που εξετάζουμε.

Παίρνοντας σαν βάση το 1978 βλέπουμε ότι το 1979 έχουμε μια ποσοστιαία αύξηση της χρηματοδότησης προς τη βιοτεχνία στο 26,6%. Τον επόμενο χρόνο (1980) έχουμε μια αύξηση 14,5% που είναι πολύ μικρότερη από αυτήν του 1979. Κατά τα δύο επόμενα χρόνια 1981-1982 έχουμε μια σταθεροποίηση της ετήσιας αύξησης στο 49,2% και 51,9% αντίστοιχα. Τα δύο αυτά χρόνια, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ήταν δύο χρόνια υψηλής τραπεζικής χρηματοδότησης για τη βιοτεχνία και ίσως υψηλών επενδυτικών προγραμμάτων, από μέρους αυτών. Τα έτη 1983-84-85-86 έχουμε μια σχετική σταθεροποίηση της αύξησης σε ποσοστά, αντίστοιχα, 23,3%-27,3%-23,7%-18,1%.

Παρατηρώντας αυτά τα ετήσια ποσοστά αύξησης της χρηματοδότησης μπορούμε να δούμε ένα πρόγραμμα, από πλευρά οικονομική, σταθεροποίησης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τη βιοτεχνία που είχε και κατευθυντήριες κυβερνητικές πολιτικές. Το 1987 η αύξηση είναι 9,6%, στο μισό του προηγούμενου έτους, δείγμα μικρής παροχής προς τη βιοτεχνία, που μπορεί όμως να οφείλεται και στη μικρή ζήτηση κεφαλαίων που επηρεάζουν τη διαμόρφωσή τους.

Αντίστοιχα, μπορούν να γίνουν διαπιστώσεις στο σπάσιμο του συνόλου των πιστώσεων προς τη βιοτεχνία, σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες πιστώσεις. Μια παρατήρηση που μπορεί να γίνει επιπλέον, είναι ότι βλέπουμε την ποσοστιαία αύξηση στις μακροπρόθεσμες πιστώσεις να κυμαίνεται σε υψηλότερο ποσοστό από τις βραχυπρόθεσμες, κατά το ίδιο χρονικό έτος, αν και τα ποσά παραμένουν μικρότερα. Βλέπουμε, δηλαδή, μέσα σε αυτή τη δεκαετία μια τάση αύξησης των μακροπροθέσμων

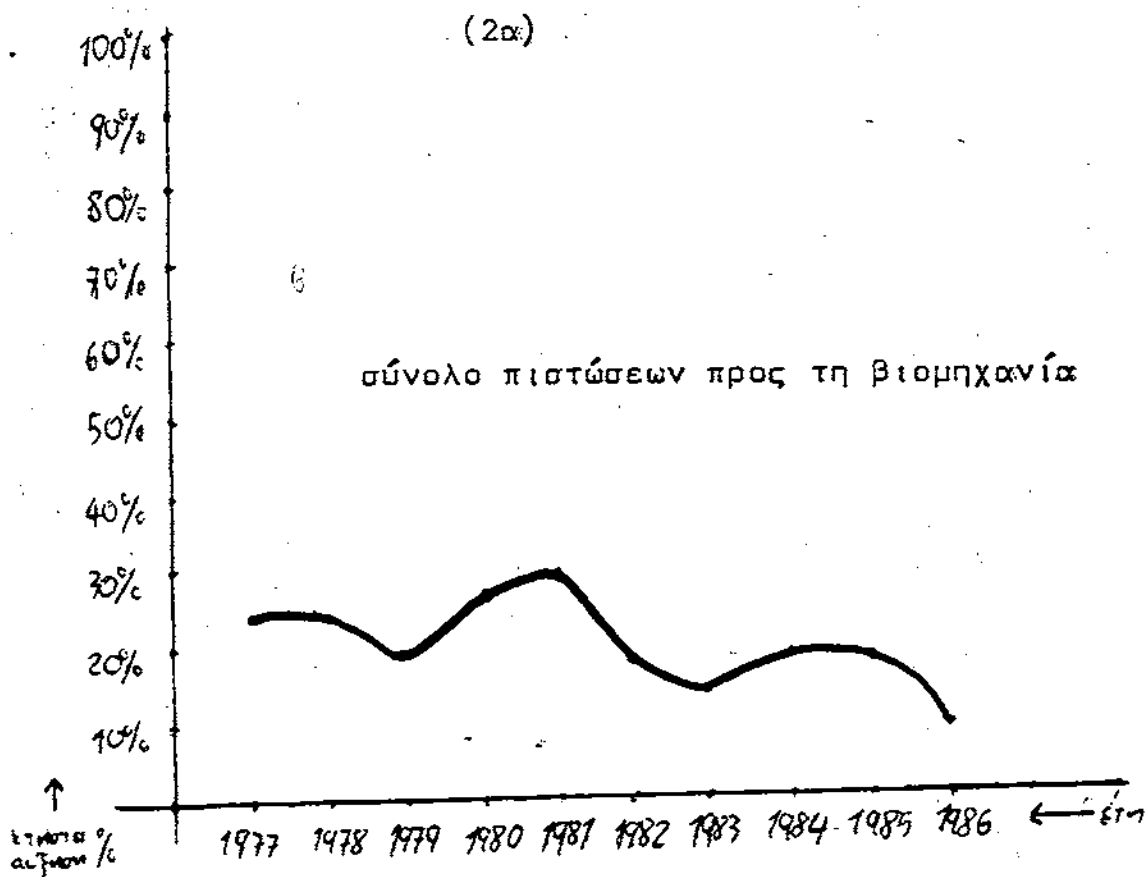
πιστώσεων προς τις βιοτεχνίες απο μεριά των τραπεζών σε σχέση πάντα με τις βραχυπρόθεσμες πιστώσεις.

Στη γραφική παράσταση (1α) , βλέπουμε , το σύνολο των πιστώσεων προς τη βιοτεχνία, και το σύνολο των επιμέρους πιστώσεων (βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων) . Βέβαια εδώ έχουμε μια περιορισμένη αξιοπιστία των καμπυλών, γιατί παρουσιάζονται να έχουν κάθε χρόνο μια αυξητική πορεία, γιατί είναι φυσικό να έχουμε μια συνεχή αύξηση των πιστώσεων χρόνο με το χρόνο, σε απόλυτα νούμερα.

Στις γραφικές παραστάσεις, (1β-1γ-1δ) , βλέπουμε την ετήσια αύξηση(%), την δεκαετία 1978-1987, τόσο στο σύνολο των πιστώσεων, όσο μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα. Ακόμη, βλέπουμε ότι και οι τρεις γραφικές παραστάσεις έχουν σχεδόν την ίδια απεικόνιση, με μια μικρή διαφορά σε αυτή των μακροπρόθεσμων πιστώσεων.

ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου				
		ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΒΡΑΧΥΠΡΟΣΕΣΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΜΑΚΡΟΠΡΟΣΕΣΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %
1976	148.751	0%	101.023	0%	47.728	0%
1977	184.898	24,3%	126.434	25,1%	58.464	22,4%
1978	228.999	23,7%	156.305	23,6%	72.694	24,3%
1979	274.315	19,7%	182.156	16,5%	92.159	26,7%
1980	350.908	27,9%	228.475	25,4%	122.433	32,8%
1981	454.386	29,4%	295.020	29,1%	159.366	30,1%
1982	538.103	18,4%	348.146	18%	189.957	19,1%
1983	613.507	14%	382.032	9,7%	231.475	21,8%
1984	725.083	18,1%	448.204	17,3%	276.804	19,5%
1985	862.083	18,8%	537.237	19,8%	324.846	17,3%
1986	940.169	9%	584.119	8,7%	356.050	9,6%

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδας
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

Παρατηρώντας τον πίνακα (2) βλέπουμε φυσικά την ετήσια αύξηση στον όγκο των πιστώσεων που δίνονται προς τη βιομηχανία χρόνο με το χρόνο. Η ετήσια αύξηση των αριθμών, όμως, δεν μας δίνει και την ετήσια πραγματική εικόνα, των πιστώσεων που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο. Βγάζοντας την ετήσια αύξηση, σε ποσοστά, που έχουμε κάθε έτος, σε σχέση με το προηγούμενο, κατά τα έτη 1976-1986 παρατηρούμε ότι έχουμε μερικές αυξομειώσεις των ποσοστών.

Αναλυτικά, βλέπουμε τα ποσοστά ετήσιας αύξησης των πιστώσεων κατά τα έτη 1977-1981 να κυμαίνονται σε υψηλότερα επίπεδα από τα ποσοστά αύξησης κατά τα έτη 1982-1986. Ίσως είναι σημαντικό ότι κατά το έτος 1981 έχουμε αλλαγή πολιτικής κατάστασης της χώρας μας, που επηρεάζει μετέπειτα και τους οικονομικούς προανατολισμούς της χώρας προς μια μείωση της αύξησης των πιστώσεων προς τη βιομηχανία και παροχή πιστώσεων προς άλλους κλάδους της οικονομίας.

Ανάλογη συμπεριφορά βλέπουμε και στα ποσοστά των βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων πιστώσεων. Είναι χαρακτηριστικό και εδώ, όπως και προς τη βιοτεχνία, ότι το ποσοστό της ετήσιας αύξησης των πιστώσεων προς τη βιομηχανία μακροπρόθεσμα κυμαίνεται σε μεγαλύτερα ποσοστά από αυτά των βραχυπροθέσμων πιστώσεων κατά το ίδιο έτος. Εξαίρεση έχουμε τα έτη 1977 και 1985 όπου συμβαίνει το αντίστροφο. Τα παραπάνω ποσοστά έχουν να κάνουν με την πολιτική που ακολουθεί μια χώρα για την οικονομία της, καθώς και από τη ζήτηση κεφαλαίων από την αγορά (μακροπρόθεσμα, βραχυπρόθεσμα κεφάλαια.)

Παρατηρούμε στη συνέχεια τις γραφικές παραστάσεις (2α-2β-2γ). βλέπουμε και σχηματικά τα πιο πάνω προαναφερθέντα. Αναλυτικά έχουμε τρεις καμπύλες που ακολουθούν σχηματικά σχεδόν την ίδια πορεία και είναι η καμπύλη του συνόλου της ετήσιας αύξησης της χρηματοδότησης προς τη βιομηχανία, η καμπύλη των βραχυπροθέσμων πιστώσεων στη βιομηχανία και η καμπύλη των μακροπροθέσμων πιστώσεων προς τη βιομηχανία με βάση την ετήσια αύξηση%.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΕΛΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

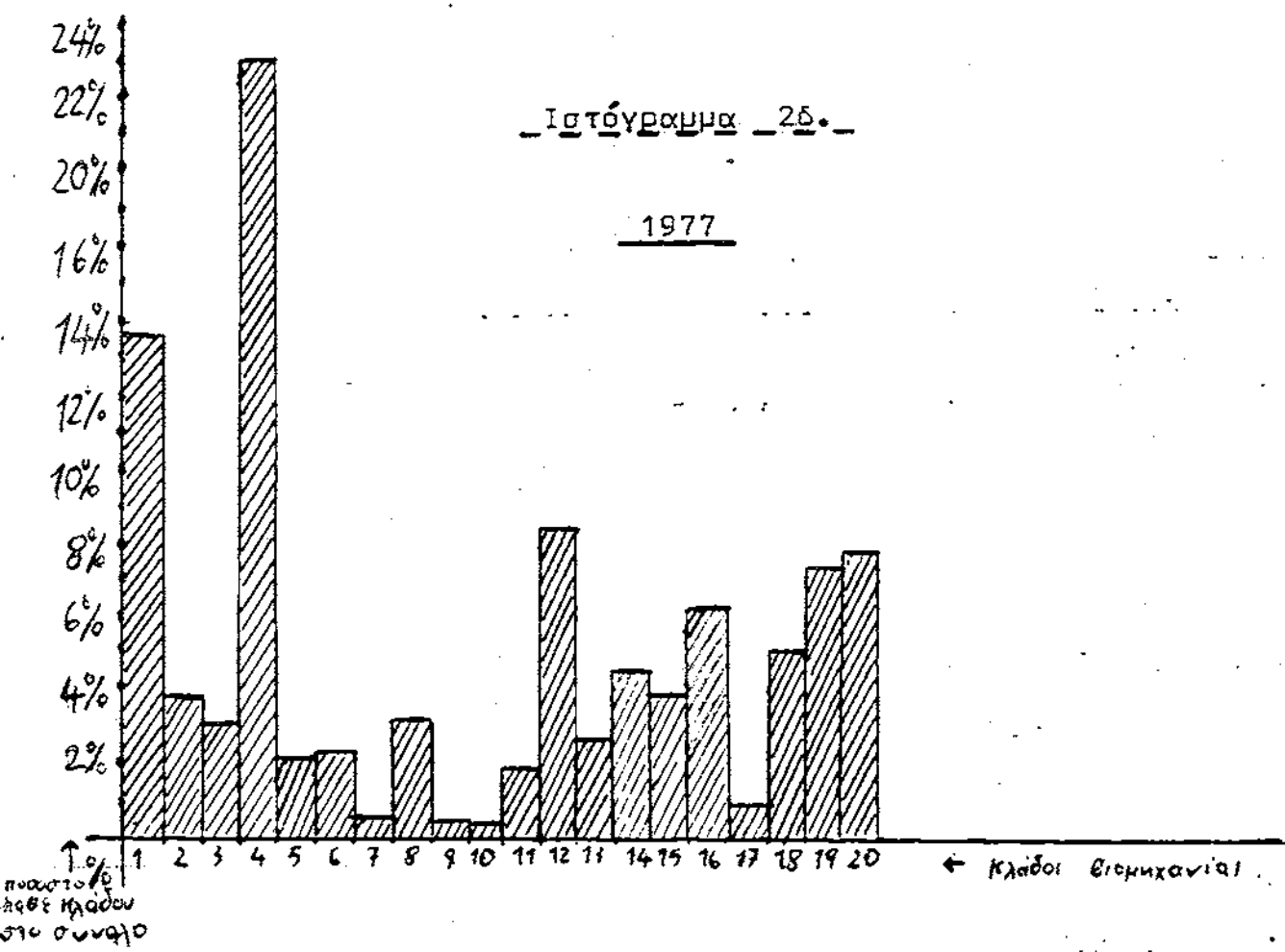
ΚΛΑΔΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ										
ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	ΠΟΤΩΝ	ΚΑΠΝΟΥ	ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	ΕΙΔΩΝ ΥΠΟΔΗΜΗΣ ΚΑΙ ΕΥΔΥΣΗΣ	ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΦΕΛΛΟΥ	ΕΠΙΠΛΩΝ	ΧΑΡΤΟΥ	ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ	ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΜΗΛΑΡΓΚ.
1977	24.986	6872	5.587	42.131	3.976	4.052	1.107	6.124	960	905
1978	33.113	7.542	7.177	51.771	4.811	4.824	1.422	9.366	1047	1.110
1979	39.487	10.082	8.751	60.500	6.374	5.508	1.314	11.634	1.472	1.358
1980	54.674	13.886	8.858	72.557	8.440	8.015	1.291	14.312	1.461	1.736
1981	74.674	20.438	6.215	87.505	10.457	10.559	1.797	18.768	1.716	2.219
1982	87.281	26.613	6.143	102.931	12.967	12.230	2.036	21.358	1.901	3.021
1983	96.096	30.408	8.672	116.337	12.567	12.428	3.841	25.598	2.350	3.985
1984	115.765	36.161	8.648	135.408	14.498	14.359	2.516	31.724	2.958	3.856
1985	144.292	40.227	13.671	154.208	14.976	15.977	2.346	44.792	2.566	3.934
1986	157.938	45.389	13.637	143.604	19.859	19.859	3.712	60.124	3.917	4.147

ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΕΛΑΣΤΙΚΟ-ΠΛΑΣΤ. ΥΛΗ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΑ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΜΗ ΜΕΤΑΜΙΚΑ ΟΥΧΙΑ	ΒΑΣΙΚΗΣ ΜΕΤΑΛ-ΛΟΥΡΓΙΑΣ	ΜΕΤΑΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤ. ΕΚΤΟΣ ΗΜΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤ. ΜΕΣΩ ΣΥΣΤΗΜ.	ΗΛΕΚΤΡ. ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜ.	ΜΕΤΑΦΡ. ΗΛΩ ΜΕΣΩΝ	ΔΙΑΦΟΡΑ
1977	2.185	15.743	4.943	8.706	6.709	11.375	1.527	9.739	13.253	13.813
1978	4.606	17.736	4.748	12.375	13.198	10.771	1.898	11.439	14.379	15.418
1979	5.908	20.859	4.860	14.392	15.501	14.142	2.741	12.835	17.313	18.506
1980	7.242	25.140	7.198	19.237	21.861	19.038	3.144	13.828	22.142	26.315
1981	8.939	30.551	12.290	27.413	31.462	22.272	3.862	15.893	26.062	40.383
1982	10.438	38.104	12.624	36.718	38.415	24.622	4.415	18.092	28.373	48.857
1983	12.224	43.005	7.767	35.954	40.416	27.937	4.375	20.486	34.241	74.828
1984	13.800	50.173	6.490	49.553	50.124	36.218	6.044	26.071	37.216	82.426
1985	18.607	52.544	12.643	79.121	57.336	46.247	7.177	32.253	45.814	73.432
1986	20.609	54.401	14.579	78.640	69.577	59.177	8.205	41.497	44.854	82.054

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδας
 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

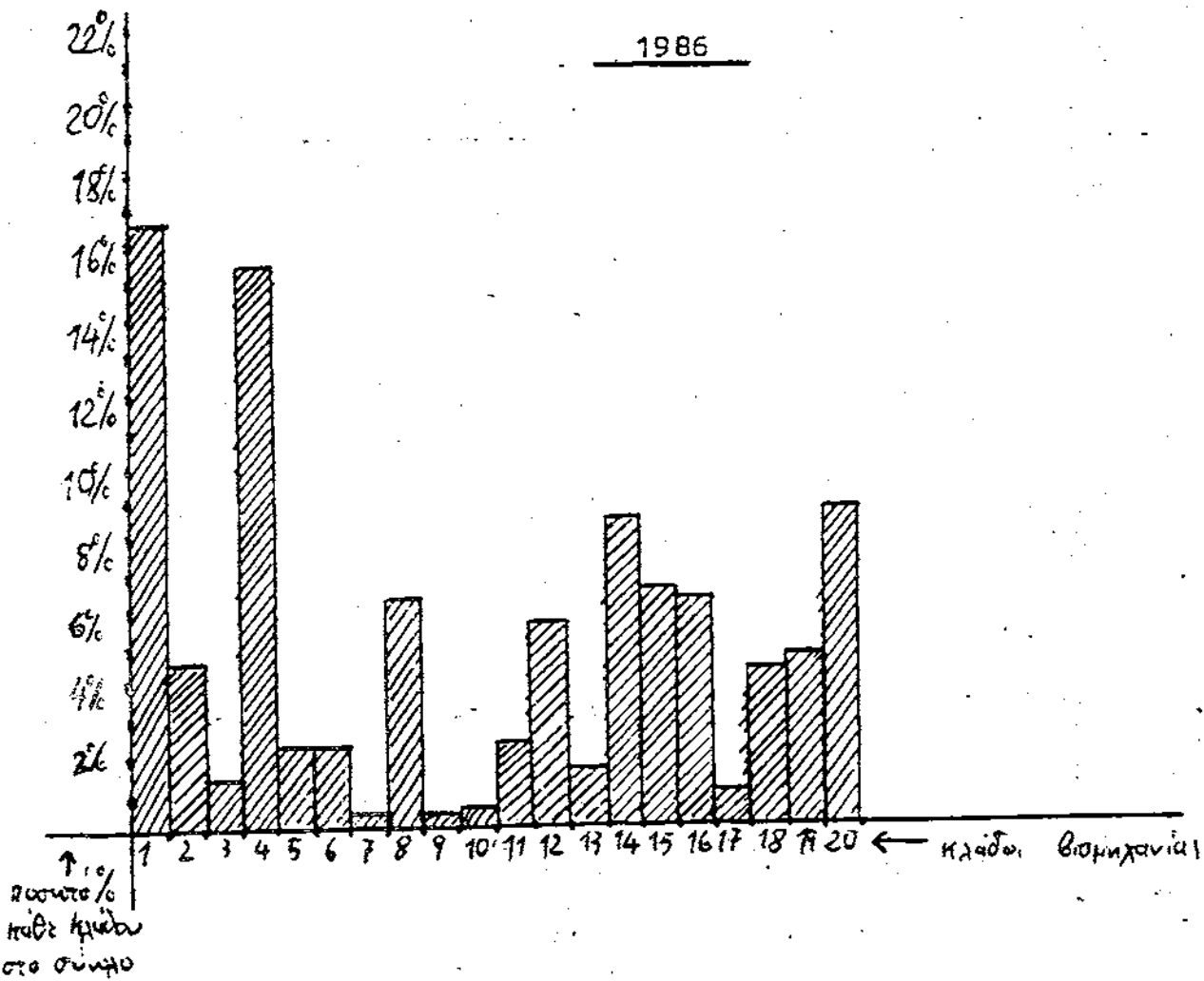
Ιστογράμμο 2δ.

1977

Ιστογράμμο 2ε.

1986

Κλάδοι Βιομηχανίας.

1: Ειδών διατροφής.	11: Προϊόντα απο ελαστικό-πλασ. ύλη
2: Ποτών.	12: Χημικών προϊόντων.
3: Καπνού.	13: Παραγώγων πετρελαίου και άνθρ.
4: Υφαντικών.	14: Προϊόντων απο μη μεταλλικά υλικά.
5: Ειδών υπόδησης και ένδυσης.	15: Βασικής μεταλλουργίας.
6: Ξύλλου και φελλού.	16: Μεταλλικών προϊόντων.
7: Επίπλων.	17: Μηχανων και συσκευών εκτός ηλεκτρ
8: Χάρτου.	18: Ηλεκτρικών μηχανών-συσκευών.
9: Εκτυπώσεων και εκδώσεων.	19: Μεταφορικών μέσων.
10: Δερμάτων και γουναρικών.	20: Διάφορα.

Ο πίνακας (3) έχει τους κλάδους βιομηχανίας που υπάρχουν στην χώρα μας και την ετήσια χρηματοδότηση που έχουν απο το τραπεζικό σύστημα της χώρας και την περίοδο των ετών 1977-1986. Κοιτώντας τα νούμερα που μας δίνονται με τον πίνακα παίρνουμε μια πρώτη ματιά της διαίρεσης της συνολικής πίστωσης της βιομηχανίας και τους πιο σπουδαίους κλάδους της, υπονοώντας αυτούς που παίρνουν το μεγαλύτερο ποσοστό πιστώσεων. Βλέπουμε ακόμη και ενδεχόμενες μεταβολές που έχουν γίνει ως προς το ποσοστό που αφορά κάθε κλάδο της βιομηχανίας μέσα σε αυτά τα χρόνια που μας δίνονται στον πίνακα.

Στα παραπάνω ιστογράμματα (2δ-2ε) έχουμε πάρει δύο έτη του πίνακα, το πρώτο και το τελευταίο, έχοντας κοιτάξει τα ποσοστά που απορροφούσε κάθε χρόνο απο τους δύο κάθε κλάδος της βιομηχανίας. Παρατηρείτε, τώρα, τα δύο ιστογράμματα βλέποντας τον κλάδο των ειδών διατροφής να απορροφά το ίδιο σχεδόν ποσοστό και το 1977 και το 1986. Το ίδιο και στο κλάδο των ποτών. Μια σημαντική μείωση έχουμε στο κλάδο του καπνού. Σταθερότητα υπάρχει στους κλάδους, υφαντικών ειδών-ειδών υπόδησης και ένδυσης, ξύλλου και φελλού, ενώ μια αύξηση έχουμε στο κλάδο των επίπλων. Μια σταθερότητα στους κλάδους χαρτιού και εκτυπώσεων

-εκδόσεων, δέρματος και γουναρικών. Μείωση στους κλάδους προϊόντων απο ελαστική και πλαστική ύλη και χημικών προϊόντων, και αύξηση στους κλάδους παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα, και προϊόντων απο μη μεταλλικά ορυκτά. Τέλος μια σταθερότητα στο κλάδο της βασικής μεταλλουργίας, των μεταλλικών προϊόντων και των μηχανων και συσκευών εκτός απο ηλεκτρικές μηχανες και μεταφορικά μέσα, καθώς και μια μείωση του κλάδου των μεταφορικών μέσων και αύξηση του κλάδου των λοιπών.

Αναλύοντας τα παραπάνω βλέπουμε τις μεταβολές που έχουν γίνει στη χρηματοδότηση των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας απο το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας ανάμεσα στα έτη 1977 και 1986. Αυτες οι αυξομειώσεις των ποσοστών των πιστώσεων προς τους διάφορους κλάδους της βιομηχανίας μας, δείχνει στη σημερινή κατάσταση της οικονομίας τους κλάδους της βιομηχανίας που είναι στην επικαιρότητα, απορροφώντας τα μεγαλύτερα κονδύλια των πιστώσεων (προς τη βιομηχανία).

Εισαγωγικό εμπόριο

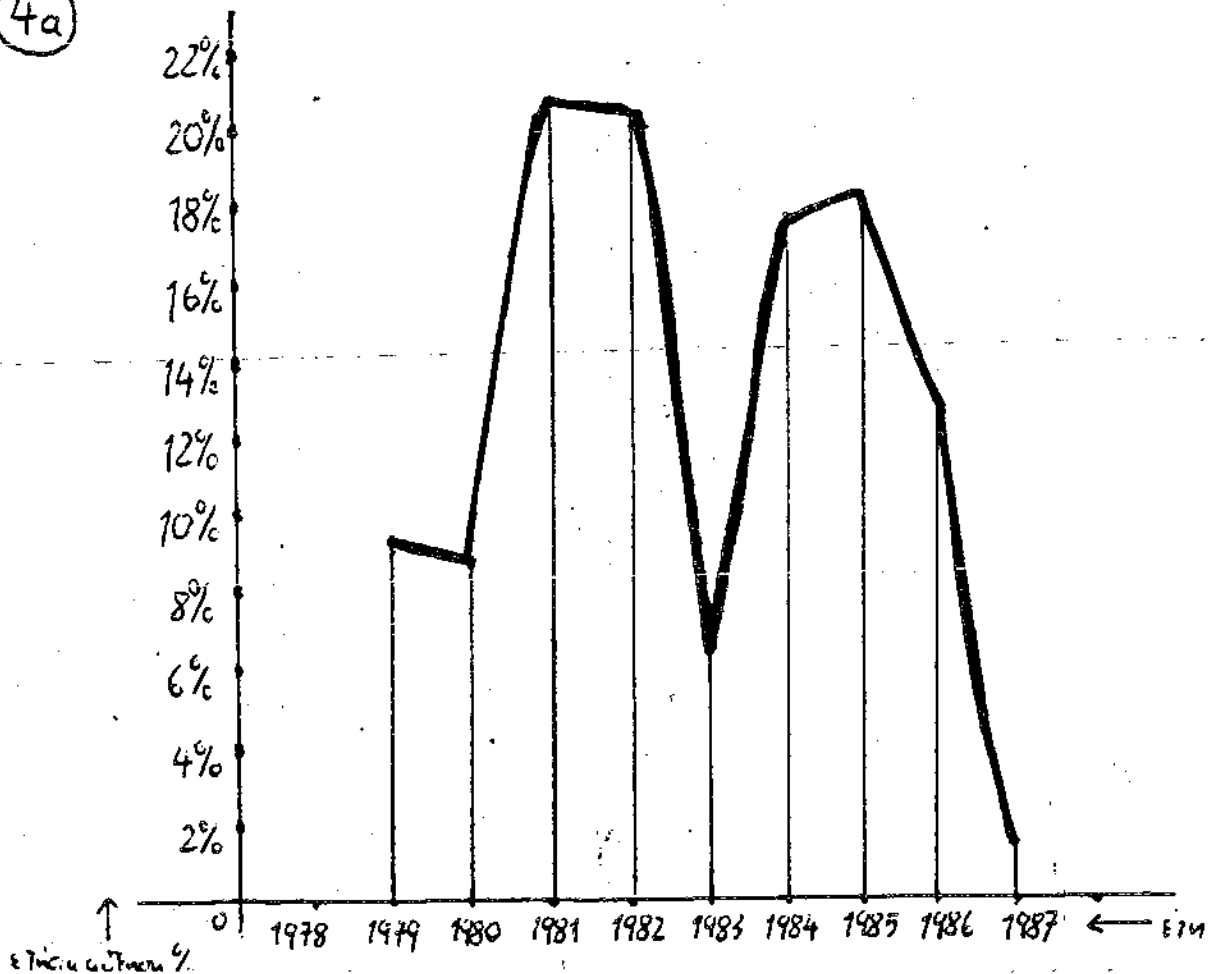
Υπολογισμοί στο τέλος της περιόδου

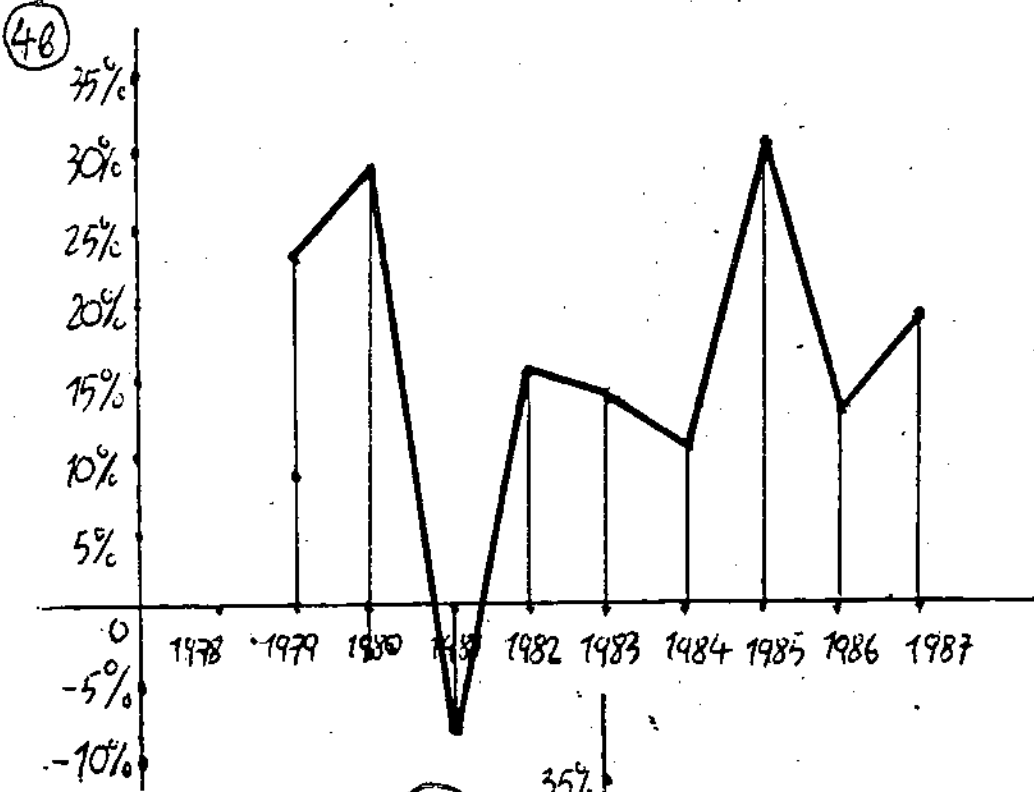
ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΕΣΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΚΑΠΩΕ-ΜΠΟΡΙΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %
1978	66.093	0%	3.072	0%	48.704	0%	6.416	0%	7.901	0%
1979	72.484	9,6%	3.789	23,3%	53.021	8,8%	5.989	-6,7%	9.685	22,5%
1980	78.973	8,9%	4.862	28,3%	51.516	-2,8%	8.991	48,7%	13.604	40,3%
1981	95.426	20,9%	4.484	-7,7%	62.644	21,6%	11.551	28,4%	16.727	22,9%
1982	114.952	20,5%	5.166	15,2%	80.588	28,6%	15.526	34,4%	13.672	-1,5%
1983	122.215	6,4%	5.859	13,4%	86.222	6,9%	12.761	-17,9%	17.373	27,1%
1984	143.944	17,8%	6.491	10,7%	101.963	18,2%	14.962	17,7%	20.528	18,2%
1985	170.080	18,2%	8.443	30%	118.995	16,7%	13.852	-7,5%	28.789	40,3%
1986	192.263	13%	9.541	13%	128.465	7,9%	17.654	27,4%	36.603	27,1%
1987	194.973	1,5%	11.323	18,6%	150.347	17%	15.740	-10,9%	17.561	-1,1%

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος.

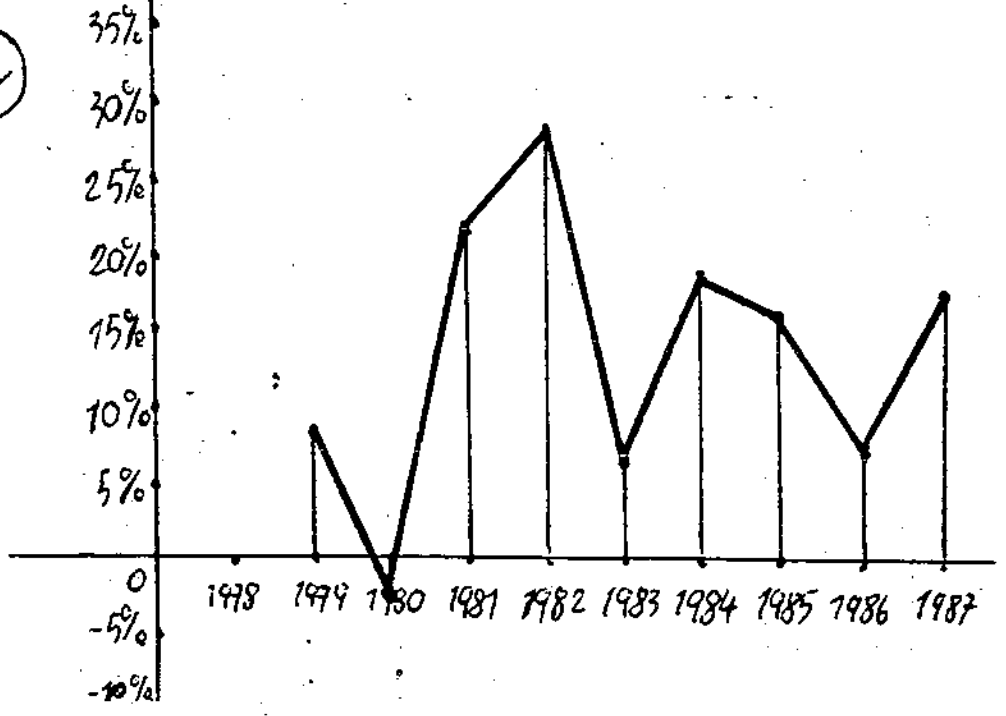
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

4a

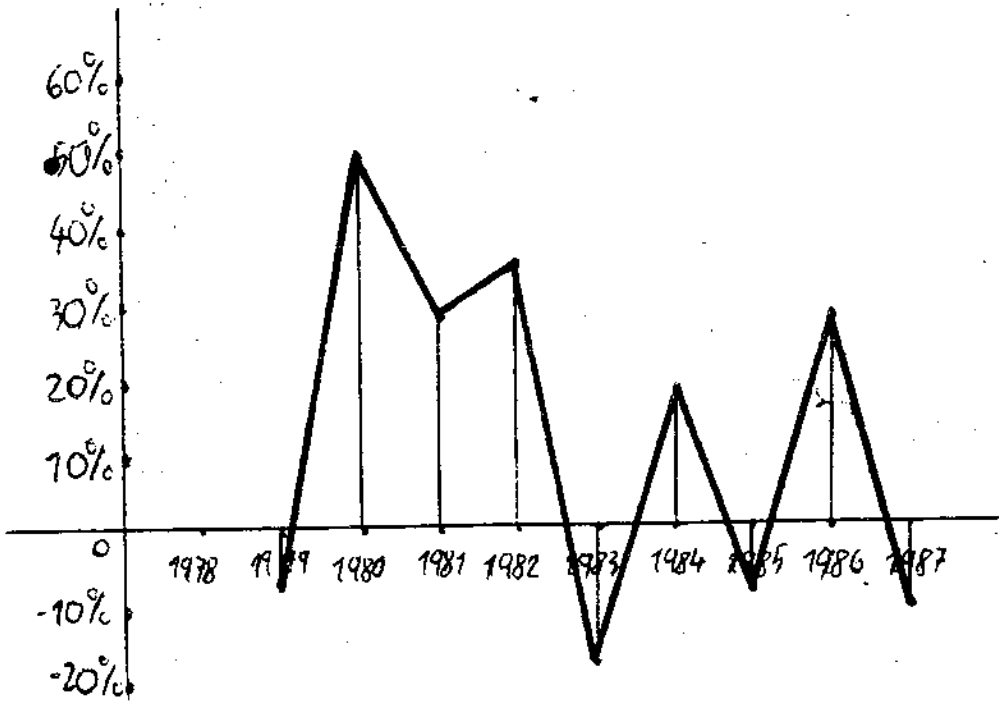

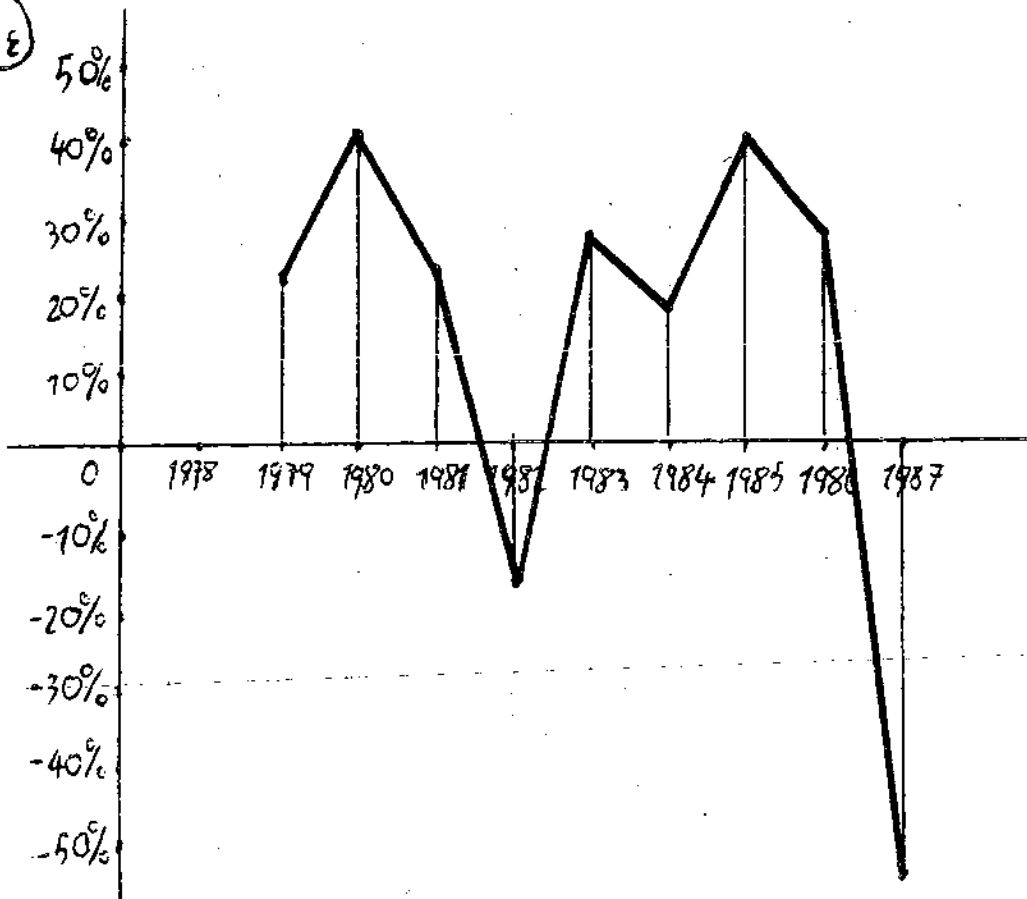
(47)

4a

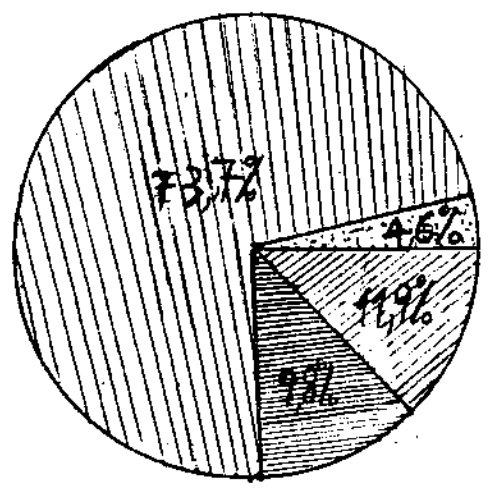

4b

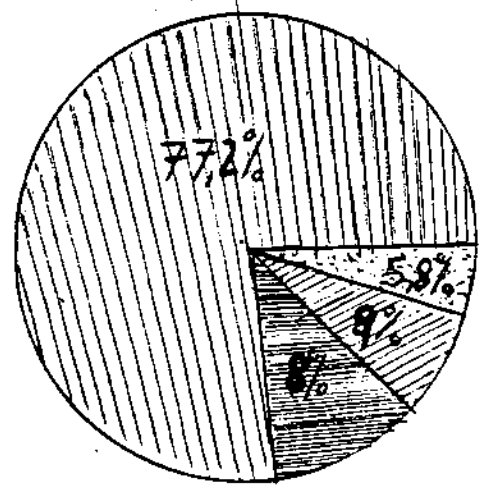

40

1978

1987

Κατά αρχή στο πίνακα της χρηματοδότησης του εμπορίου, ως προς το σύνολό της, βλέπουμε τα χρηματικά ποσά να αυξάνουν χρόνο με το χρόνο, αλλά την ποσοστιαία ετήσια αύξηση να κυμαίνεται σε άλλοτε υψηλά επίπεδα και άλλοτε χαμηλά, μέσα στη δεκαετία 1978-1987. Παρατηρώντας τον πίνακα και τη γραφική παράσταση (4α), βλέπουμε ότι η μικρότερη ποσοστιαία αύξηση στο σύνολο της χρηματοδότησης του εμπορίου έγινε κατά το έτος 1987 με 1,5% σε σχέση με το 1986. Ακολουθεί το 1983 με 6,4% και το 1980 με 8,9%. Αντίθετα την μεγαλύτερη αύξηση την έχουμε κατά το έτος 1981 με 20,9% και το 1982 με 20,5%. Είναι φανερό, βλέποντας το σχεδιάγραμμα, ότι τα δύο τελευταία χρόνια (1986-1987) έχουμε μια σημαντική μείωση του ποσοστού ετήσιας αύξησης της χρηματοδότησης του εμπορίου. Αυτό μπορεί να αποδοθεί, ίσως, στη στροφή των τραπεζών προς τη χρηματοδότηση άλλων κλάδων της οικονομίας ή γενικά σε μια έλλειψη χρημάτων στο τραπεζικό σύστημα για τη διοχέτευσή τους σε διάφορες πιστώσεις.

Αμέσως μετά στο πίνακα βλέπουμε που χωρίζεται η χρηματοδότηση του εμπορίου στο σύνολό της. Ο χωρισμός αυτός περιλαμβάνει: το εισαγωγικό εμπόριο, το εξαγωγικό εμπόριο, το εσωτερικό εμπόριο και το καπνεμπόριο. Το καθένα από τα τέσσερα είδη εμπορίου απολαμβάνει ένα μέρος τραπεζικής χρηματοδότησης, μικρής ή μεγάλης ανάλογα. Στο πίνακα (4) βλέπουμε παράλληλα με τη χρηματοδότηση του εμπορίου στο σύνολο του κατά τη δεκαετία 1978-1987 και τη χρηματοδότηση των επιμέρους ειδών του εμπορίου κατά την αυτή δεκαετία, καθώς και την ποσοστιαία ετήσια μεταβολή στο ύψος της τραπεζικής χρηματοδότησης που υφίσταται.

Επίσης παράλληλα με τον πίνακα έχουμε και τέσσερις γραφικές παραστάσεις που δείχνουν αντίστοιχα γραφικά αυτά που μας δείχνει ο πίνακας αριθμητικά (4β-4γ-4δ-4ε). Παρατηρούμε τον πίνακα μαζί με τα σχεδιαγράμματα και βλέπουμε κατά αρχή ότι στη χρηματοδότηση του εισαγωγικού εμπορίου κατά το έτος 1981 έχουμε μια μείωση των χρημάτων σε σχέση με το 1980 και έτσι ένα αρνητικό ποσοστό. Μετά από αυτό το έτος (1981) έχουμε μια σχετική σταθεροποίηση τα υπόλοιπα χρόνια με κάμψεις και ανακάμψεις όχι σημαντικές. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι η χρηματοδότηση του εισαγωγικού εμπορίου δεν επηρεάζεται τα τελευταία χρόνια από το σύνολο της χρηματοδότησης του εμπορίου και ακολουθεί ένα δικό του δρόμο σταθερό.

Στο εσωτερικό εμπόριο βλέπουμε τη μείωση στα χρηματικά ποσά της χρηματοδότησης το 1980 σε σχέση με το 1979. Μετά το 1979 έχουμε διάφορες αυξομειώσεις στα ποσοστά που ποτέ δεν πέφτουν κάτω του μηδενός, με το μικρότερο ποσοστό το 1983-με 6,9%. Γενικά το εσωτερικό εμπόριο ακολουθεί την πορεία του εισαγωγικού εμπορίου, και έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό ότι και το τελευταίο έτος 1987 δεν ακολουθεί την πτωτική πορεία του εμπορίου, ως προς το ποσοστό αύξησης της χρηματοδότησης.

στο σχεδιάγραμμα (4δ) του εξαγωγικού εμπορίου βλέπουμε ότι υπάρχουν τέσσερις χρονιές μέσα στη δεκαετία 1978-1987 όπου υπάρχουν πτωτικά ποσοστά κάτω του μηδενός σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό μας δείχνει το πρόβλημα της τραπεζικής χρηματοδότησης προς το εξαγωγικό εμπόριο, που είναι ιδιαίτερα διογκωμένο τα τελευταία χρόνια, που ξεκινάει ίσως από τη αδυναμία της βιομηχανίας-βιοτεχνίας μας να εξάγει τα προϊόντα της στις χώρες του εξωτερικού. Τα παραπάνω ισχύουν βέβαια αν τα τραπεζικά ιδρύματα καθορίζουν το σύνολο της χρηματοδότησης ανάλογα με τις ανάγκες του εξαγωγικού εμπορίου και δεν την προκαθορίζουν αυθαίρετα κάθε χρόνο.

Τέλος στη περίπτωση του καπνεμπορίου στη γραφική παράσταση (4ε) αλλά και στο πίνακα (4), βλέπουμε ότι το πέσιμο κάτω του μηδενός ποσοστιαία γίνεται δύο χρονιές, το 1982 και το 1987. Σχολιάζοντας τη μείωση της τραπεζικής χρηματοδότησης κατά το 1987, μια μείωση που είναι σχεδόν στο 100% της προηγούμενης μπορεί να διαφανεί μια αδιαφορία στη χρηματοδότηση του καπνεμπορίου από πλευράς τραπεζών και κατά επέκταση του κράτους, σε ένα τομέα του εμπορίου που η χώρα μας έχει παράδοση και στηρίζει σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό την οικονομία της χώρας μας.

Τέλος στα κυκλικά διαγράμματα (4στ) παρουσιάζουμε σε ποσοστά το μέρος της χρηματοδότησης που απολαμβάνει κάθε ένα από τα τέσσερα είδη εμπορίου σε σχέση με το σύνολο της χρηματοδότησης του εμπορίου. Αυτό γίνεται σε δύο χρονιές της δεκαετίας που εξετάζεται (1978 και 1987). Αναλυτικά έχουμε:

Εισαγωγικό εμπόριο:	1978 4,6%	1987 5,8%
Εσωτερικό εμπόριο:	73,7%	77,2%
Εξαγωγικό εμπόριο :	9,8%	8%
Καπνεμπόριο :	11,9%	9%

Παρατηρώντας τα ποσοστά, τόσο το 1978 όσο και το 1987 βλέπουμε ότι η σπουδαιότητα κάθε είδους ως προς το σύνολο της συνολικής χρηματοδότησης του εμπορίου, φαίνεται σε ίδια επίπεδα.

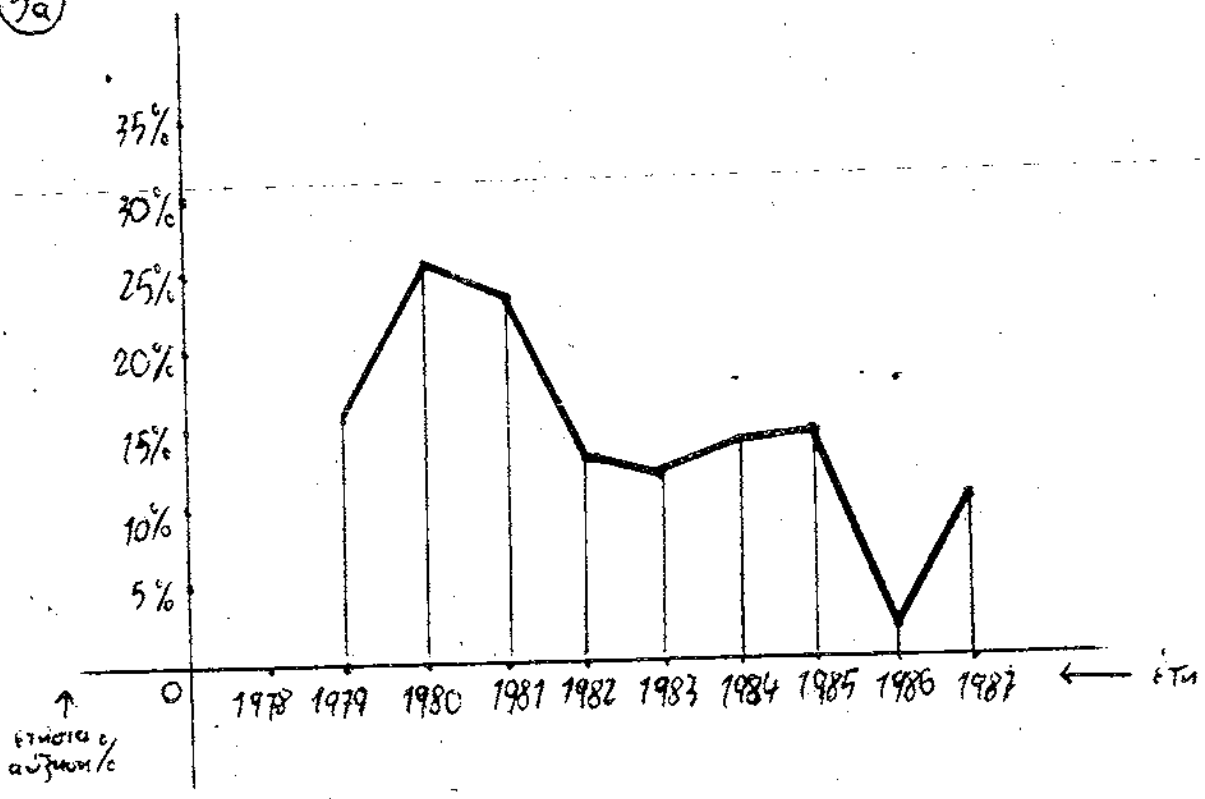
Ε5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

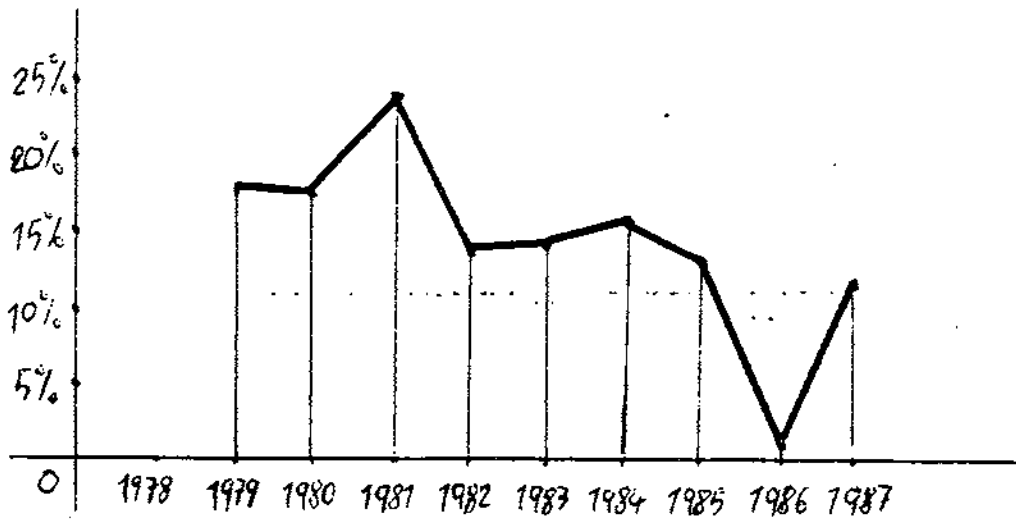
ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	Επιστημονική δραστηριότητα		Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου			
	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΜΑΚΡΟΠΡΟΣ. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	%	ΒΡΑΧΥΠΡΟΣ. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	%
1978	33.396	0	30.308	0	3.088	0
1979	38.950	16,6	35.659	17,6	3.291	6,5
1980	46.179	26,2	41.872	17,4	4.307	30,8
1981	57.575	24,5	51.930	24	5.585	29,6
1982	65.438	13,7	58.805	13,2	6.633	18,7
1983	73.638	12,5	66.854	13,6	6.784	2,2
1984	84.592	14,8	77.976	16,6	6.617	-2,5
1985	97.374	15,1	88.717	13,7	8.657	30,8
1986	99.852	2,5	89.805	1,2	10.047	16
1987	111.268	11,4	100.660	12	10.608	5,5

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδας
 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

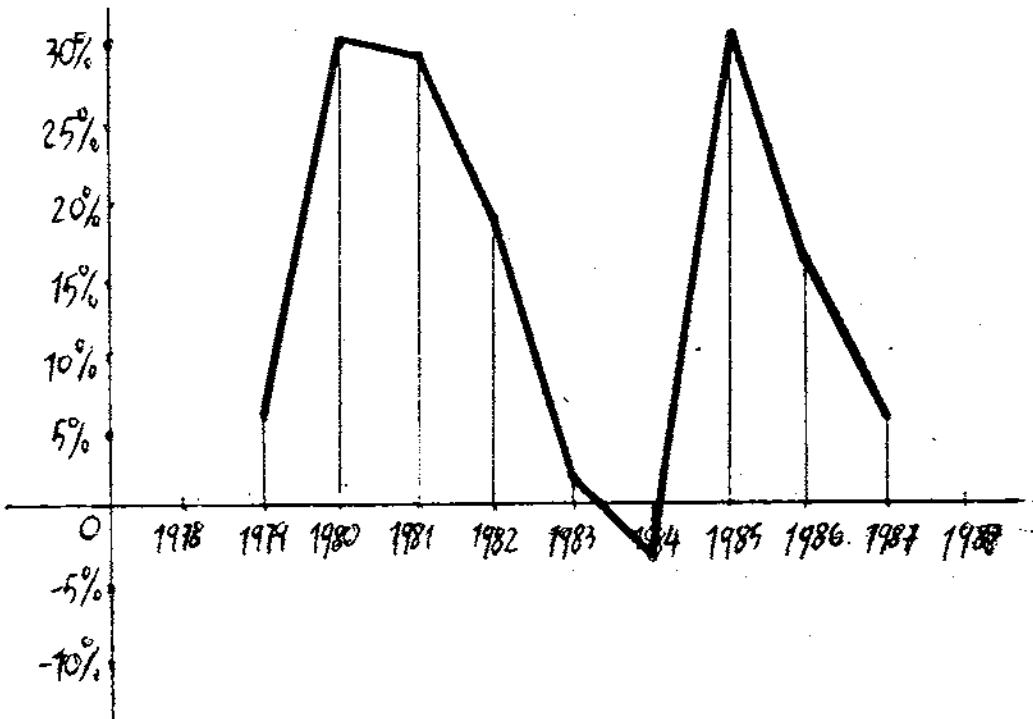
5α

58

58

Στον πίνακα πέντε (5) καθώς και στα σχεδιαγράμματα (5α-5β-5γ) έχουμε μια απεικόνιση της χρηματοδότησης του τουρισμού την δεκαετία 1978-1987. Αν κοιτάξουμε την χρηματοδότηση σαν χρηματικό ποσό και μάλιστα σε εκατομμύρια δραχμές θα δούμε ότι κάθε χρόνο αυξάνει. Αυξάνει φυσικά σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Αυτοί οι αριθμοί όμως μας οδηγούν σε πολλά αναξιόπιστα συμπεράσματα. Μια πιο καλή και χρήσιμη εικόνα μας δίνει η ετήσια ποσοστιαία αύξηση που έχουμε κάθε χρόνο. Αυτή μας δείχνει κατά πόσο έχουμε πραγματική αύξηση ή όχι, συγκρίνοντας την για πιο αποτελεσματικά συμπεράσματα, και με άλλα μεγέθη της οικονομίας (π.χ. πληθωρισμός, επενδύσεις, κ.λ.π.)

Πηγαίνοντας, τώρα, στις τρεις γραφικές παραστάσεις της πορείας μέσα στο χρόνο (1978-1987) των ποσοστών, βλέπουμε στο σύνολο της χρηματοδότησης του τουρισμού (5α) να υπάρχει μια ποσοστιαία αύξηση μεγαλύτερη, συγκριτικά με τα υπόλοιπα χρόνια, κατά την (ετήσια) τριετία 1979-1981. Μετά από αυτή την τριετία η ποσοστιαία αύξηση είναι μικρότερη, με αποκορύφωμα το έτος 1986 όπου παρατηρείται η μικρότερη αύξηση του 2,5%. Πάντως είναι δυσνόητη αυτή η μείωση της ποσοστιαίας αύξησης της χρηματοδότησης του τουρισμού, ενός κλάδου από τους βασικότερους της Ελληνικής οικονομίας, στον οποίο στηρίζει πολλά η χώρα μας για την ανάπτυξή της. Το παραπάνω θα μπορούσε να αποτελέσει ένα ιδιαίτερο προβληματισμό.

Παρακολουθώντας μαζί τα σχεδιαγράμματα 5β και 5γ τα οποία αντιστοιχούν στο χωρισμό του συνόλου της χρηματοδότησης του τουρισμού σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες χορηγήσεις, βλέπουμε να έχουν μια γραφική ανομοιογένεια. Τα παραπάνω μας δείχνουν μια διαφορετική πολιτική των τραπεζικών ιδρυμάτων όσο αναφορά τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πιστώσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι η πορεία του σχεδιαγράμματος 5β ακολουθεί σχεδόν πιστά την πορεία του 5α με τα αυτά περίπου συμπεράσματα. Το σχεδιάγραμμα, όμως, 5γ για τις βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις ακολουθεί μια πορεία κάμψεων και ανκάμψεων παρουσιάζοντας μια σοβαρή ασθθεια. Είναι χαρακτηριστικό ακόμη και το πέσιμο του ποσοστού το 1984 και κάτω από το μηδέν, πράγμα που σημαίνει λιγότερα (χρόνια: 1984-1983) χρήματα το 1984 από το 1983.

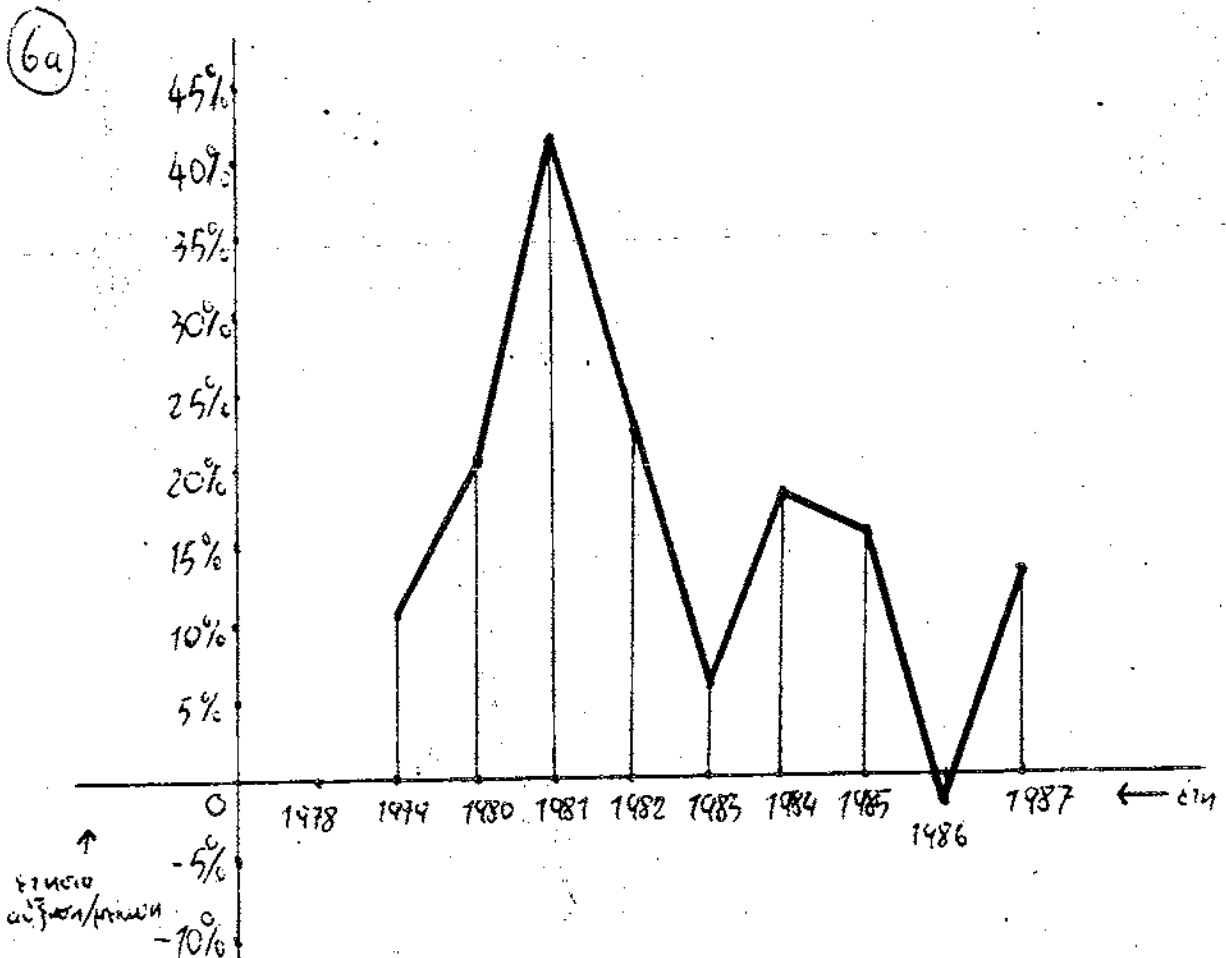
Αφήνοντας τα σχεδιαγράμματα μπορούμε να κάνουμε και μια

γενική παρατήρηση όσο αναφορά τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες χορηγήσεις του τουρισμού σε σχέση με τις αυτές χορηγήσεις των κλάδων που έχουν προαναφερθεί (βιομηχανία-βιοτεχνία). Παρατηρούμε ότι στο τουρισμό σε μακροπρόθεσμες χορηγήσεις έχουμε μεγαλύτερα ποσά σε αντίθεση με τη βιομηχανία και τη βιοτεχνία που προαναφέρθηκαν. Αυτό σημαίνει, ίσως, ότι ο κλάδος του τουρισμού είναι ένας κλάδος μακροχρόνιας αποτελεσματικότητας, μια και βασίζεται επι το πλείστον στις πάγιες εγκαταστάσεις. Έτσι οι πιο πολλές χορηγήσεις πάνε για ανέγερση διαφόρων τουριστικών εγκαταστάσεων και δεν μπορεί παρά να είναι μακροπρόθεσμες. Αντίθετα στις βιομηχανίες και στις βιοτεχνίες οι ανάγκες για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις είναι μεγαλύτερες από τις μακροπρόθεσμες, λόγω πολλών μικροπροβλημάτων που προκύπτουν και έχουν ανάγκη χρηματοδότησης.

Εκατομμύρια δραχμή

ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΝΑΥΤΙΛΙΑ SHIPPING	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %
1978	7.135	0
1979	7.901	10,7
1980	9.539	20,7
1981	13.506	41,5
1982	16.520	22,5
1983	17.645	6,8
1984	20.900	18,4
1985	24.312	16,3
1986	24.033	-1,2
1987	27.242	13,3

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδος
 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

Στον πίνακα έξι (6) και στο σχεδιάγραμμα (6α) έχουμε την χρηματοδότηση της ναυτιλίας χρηματιέ και ποσοστιαία, χρόνο με το χρόνο, καθώς επίσης και γραφικά. Ξεκινώντας απο το 1978 βλέπουμε μια άνοδο κάθε έτος μέχρι το 1981. Τα δύο έτη που ακολουθούν (1982-1983) είναι έτη κάμψης, για να ακολουθήσουν δύο έτη ανάκαμψης (1984-1985). Ακολουθεί το 1986, κατά το οποίο έχουμε μια μείωση του συνόλου της χρηματοδότησης της ναυτιλίας σε σχέση με το 1985. Για να ακολουθήσει η ανάκαμψη το 1987. Για το 1986, μπορούμε να πούμε, αν ανατρέξουμε σε άλλους πίνακες και σχεδιαγράμματα (π.χ. τουρισμού) ότι είναι ένα έτος όπου πολλοί κλάδοι της οικονομίας έχουν πρόβλημα στη χρηματοδότηση τους, η οποία, πέφτει σε πολύ επικύνδινα ποσοστά. Αυτό, ίσως, είναι ένα δείγμα αδυναμίας του τραπεζικού συστήματος και κατά επέκταση του κράτους, για χρηματοδότηση της Ελληνικής οικονομίας, δείγμα μιας όχι καλής οικονομικής κατάστασης της χώρας.

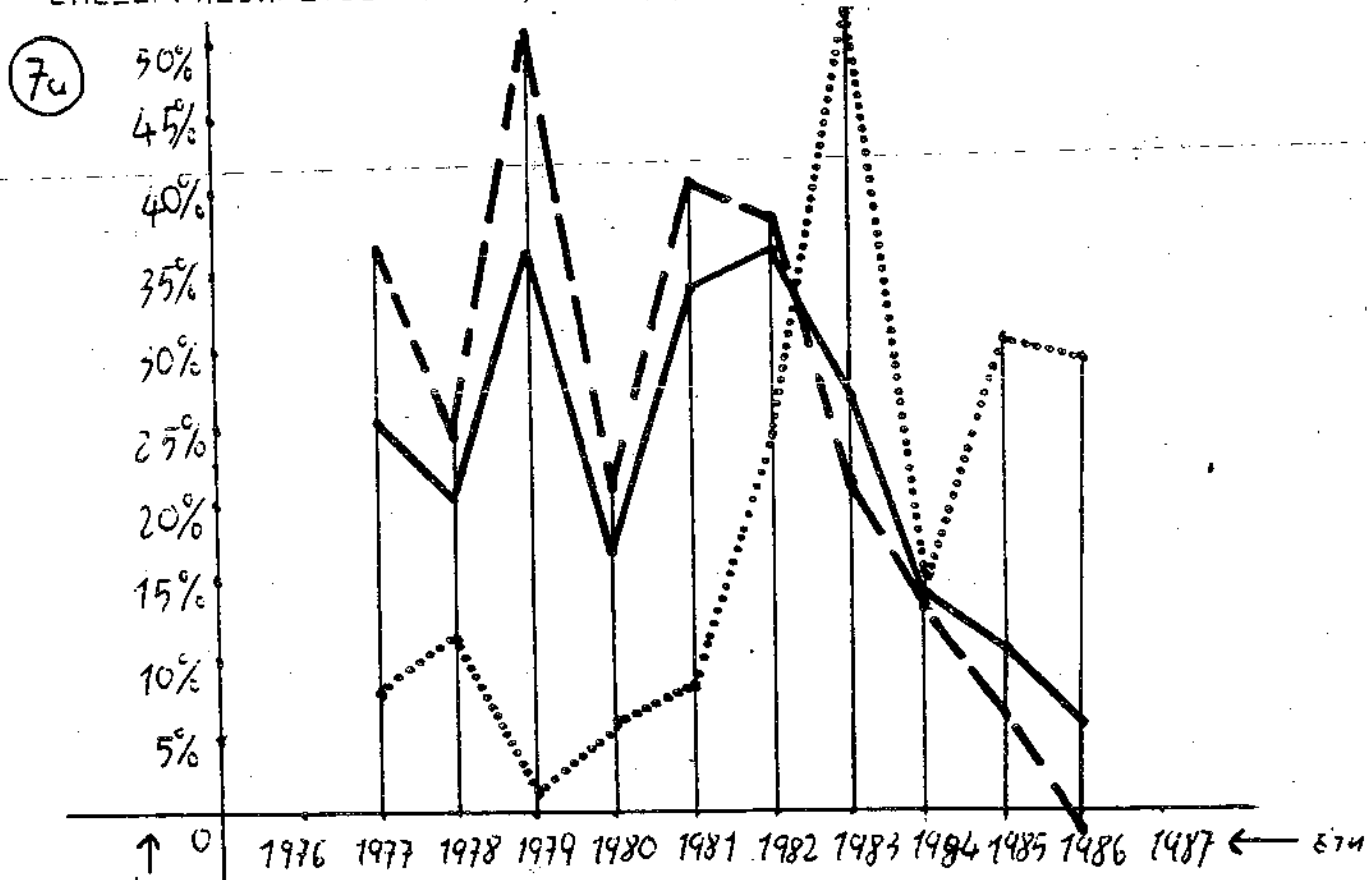
Ε7. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ	Επιχειρήσεις (δραχμή)	Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου				
		ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜ. ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %
1976	4.550	0	2.691	0	1.859	0
1977	5.709	25,4	3.705	37,6	2.004	7,7
1978	6.870	20,3	4.621	24,7	2.249	11,8
1979	9.277	36,8	6.985	51,1	2.292	1,9
1980	10.873	17,2	8.445	20,9	2.428	5,9
1981	14.577	34	11.950	41,5	2.627	8,1
1982	19.795	37	16.523	38,2	3.272	24,5
1983	25.452	27,4	20.312	22,9	5.140	57
1984	29.149	14,5	23.227	14,3	5.922	15,2
1985	32.529	11,5	24.811	6,8	7.718	30,3
1986	34.448	5,8	24.465	-1,4	9.983	29,3

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδος

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

ΣΥΝΟΛΟ: _____

ΒΡΑΧΥΠΡ. ΠΙΣΤ.: - - - - -

ΜΑΚΡΟΠΡ. ΠΙΣΤ.:

Κοιτώντας τον παραπάνω πίνακα και συγκρίνοντας τον με τους προηγούμενους, γίνεται φανερό ότι η χρηματοδότηση των μεταλλευτικών επιχειρήσεων απολαμβάνει ένα πολύ μικρό κομμάτι από τη συνολική χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από τις τράπεζες. Κυμαίνεται στα ίδια σχεδόν επίπεδα χρηματοδότησης με αυτά των ναυτιλιακών επιχειρήσεων από άποψη συνόλου χρημάτων.

Αν μέσα στην εντεκαετία, που εξετάζουμε στον πίνακα, πάρουμε το σύνολο των πιστώσεων το 1976 (4550) και το 1986 (34448) και τα δούμε σαν νούμερα, είναι πολύ πιθανό να οδηγηθούμε σε λανθασμένα συμπεράσματα, ανσταθούμε στην εντυπωσιακή, κατά πρώτη ματιά, αύξηση των πιστώσεων αλλά από την άλλη την απόλυτα λογική ματιά που μας παρέχουν τα ετήσια ποσοστά αύξησης των πιστώσεων.

Ετσι κοιτάζοντας το σύνολο των πιστώσεων κατά τα έτη 1976-1986 παρατηρούμε ότι το 1976 και μέχρι το 1982 έχουμε ένα σκαμπανεύασμα των ποσοστών των πιστώσεων χρόνο με το χρόνο. Από το 1982 όμως και μέχρι το 1986 είναι φανερό ότι έχουμε μια κατακόρυφη μείωση του ποσοστού αύξησης των πιστώσεων προς τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις. Στην παραπάνω πορεία δύο παράγοντες, κατά την άποψή μας, παίζουν σημαντικό ρόλο. Ο πρώτος παράγοντας είναι αυτός της ζήτησης τραπεζικών κεφαλαίων από τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις που ίσως να επηρεάζει την προσφορά των τραπεζικών πιστώσεων και του προγραμματισμού αυτών. Ο άλλος παράγοντας, είναι αυτός της παροχής των τραπεζικών πιστώσεων, που διαμορφώνεται μην παύοντας υπόψη του τη ζήτηση πιστώσεων, παρά μόνο τη δυνατότητα προσφοράς. Ένας συνδυασμός και των δύο παραγόντων θα ήταν πάρα πολύ καλός.

Γυρίζοντας, τώρα, στο σπάσιμο του συνόλου των πιστώσεων, προς τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις, στις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πιστώσεις, βλέπουμε ότι οι βραχυπρόθεσμες ακολουθούν γραφικά την πορεία του συνόλου των πιστώσεων, φυσικά σε ότι αναφορά τις ποσοστιαίες ετήσιες αυξήσεις στις πιστώσεις,

άρα τις ακολουθούν και τα αντίστοιχα συμπεράσματα. Παρακολουθώντας τις μακροπρόθεσμες πιστώσεις, χρηματικά, βλέπουμε να αυξάνουν κάθε έτος. Ποσοστιαία, όμως, παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές με αυτές των βραχυπροθέσμων πιστώσεων. Αναλυτικά βλέπουμε τις ποσοστιαίες αυξήσεις στις μακροπρόθεσμες πιστώσεις να κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα την χρονική περίοδο 1976-1981, και μια έκρηξη να ακολουθεί τα χρόνια 1982-1983. Τα επόμενα χρόνια 1984-1985-1986 έχουμε μια διατήρηση σε επίπεδα, της ποσοστιαίας αύξησης, μεγαλύτερα από αυτά της περιόδου 1976-1981. Τα παραπάνω μας δείχνουν μια διαφορετική πολιτική για τις μακροπρόθεσμες πιστώσεις από μεριά των τραπεζικών ιδρυμάτων προς τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις, πράγμα που μας δείχνει τη θέληση του κράτους για μια ενδεχόμενη μακροχρόνια ανάπτυξη των παραπάνω επιχειρήσεων.

ΕΒ. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ Β

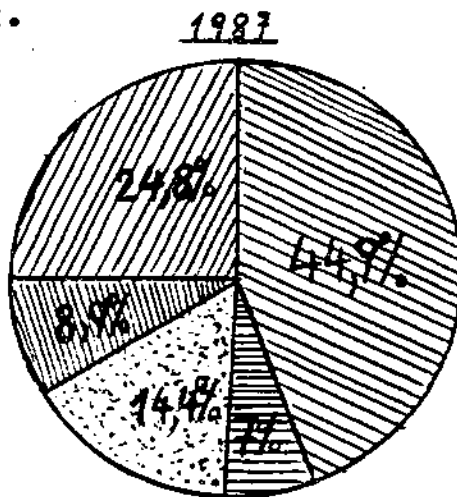
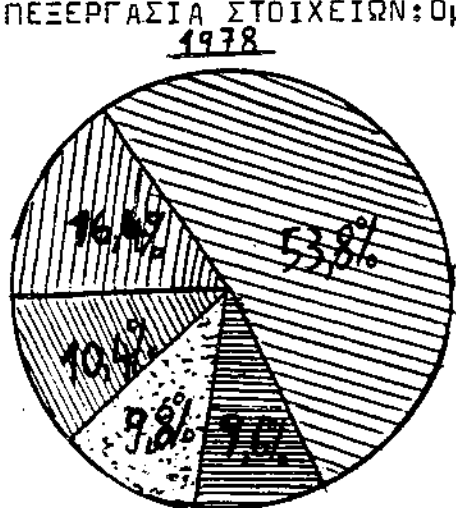
Επισημάνσεις: *Στοιχεία* Υπόλοιπα στα τέλη και ημερών

ΧΡΟΝΟΣ ΕΤΟΥΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ							ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ.	ΔΗΜΟΣΙΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜ.	ΛΟΓΑΡ. ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡ. ΔΗΜΟΣΙΑΣ
			ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ %	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΙΜΟΡΦΑ			
1978	664.940	0	688.075	0	113.223	369.276	66.093	67.855	71.648	53.192	174.28	6.245
1979	796.631	19,8	697.440	1,6	131.462	325.912	72.484	84.224	83.358	68.763	194.73	10.995
1980	982.223	23,2	837.382	20,1	148.006	410.260	78.973	101.201	99.342	107.206	196.27	17.608
1981	1.277.873	30,1	1.084.065	29,3	199.806	541.391	92.426	126.793	120.688	136.070	299.08	27.826
1982	1.625.645	27,2	1.528.02	24,7	256.975	667.937	114.952	174.660	138.283	175.535	679.40	29.363
1983	1.921.981	18,2	1.541.302	17,6	325.732	774.667	122.215	213.443	145.195	205.226	955.67	29.886
1984	2.357.825	22,6	1.914.644	20,3	412.712	927.030	143.944	258.707	172.251	294.173	140.89	59.19
1985	2.852.419	20,9	2.274.499	18,7	495.577	1.108.545	170.080	306.797	193.540	363.940	214.843	186.3
1986	3.403.638	19,3	2.580.151	13,4	587.104	1.227.447	142.263	352.582	220.755	464.088	333.612	57.87
1987	3.862.720	13,4	2.749.67	6,5	682.097	1.232.545	194.974	393.687	246.405	586.621	492.067	303.7

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδος

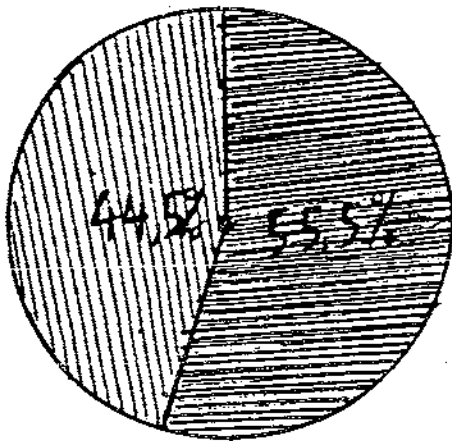
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: Ομάδα εργασίας.

8α

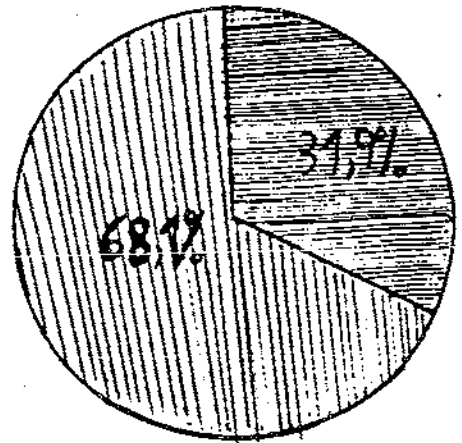

80

1978

1987

Στο πίνακα της τραπεζικής χρηματοδότησης κατά τομέα και κλάδο δραστηριότητας βλέπουμε ότι η ετήσια ποσοστιαία αύξηση του γενικού συνόλου των τραπεζικών πιστώσεων έχει διάφορες διακυμάνσεις. Παρατηρούμε μια κορύφωση της ποσοστιαίας αύξησης τη διετία 1981-1982 με 30,1% και 27,2% αντίστοιχα, μετά από μια περίοδο σταθερότητας που διαρκεί τέσσερα χρόνια (1984-1986) και αμέσως μετά μια πτώση του ποσοστού (1987) που δεν ξέρουμε αν θα διατηρηθεί. Πανομοιότυπα έχουμε την ίδια πορεία στο σύνολο της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα, κατά την ίδια δεκαετία (1978-1987).

Πάντως είναι μια δυσάρεστη πραγματικότητα η μείωση του ποσοστού της ετήσιας αύξησης των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων προς το σύνολο της Ελληνικής οικονομίας, πράγμα που προκαλεί μια τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας μέσα από γρήγορους δρόμους ανάπτυξης.

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι στο σύνολο της χρηματοδότησης ο ιδιωτικός τομέας απορροφά το σημαντικότερο μέρος. Από τον ιδιωτικό τομέα, βλέπουμε, ότι ο κλάδος της μεταποίησης έχει το μεγαλύτερο μερίδιο στη χρηματοδότηση και από αυτό μπορούμε να συμπαράνουμε, ότι ο σημαντικότερος κλάδος μέσα στην Ελληνική οικονομία, που έχει ανάγκη από μια πλούσια οικονομική ενίσχυση (μέσω της χρηματοδότησης). Ενδεικτικά παίρνουμε το πρώτο (1978) και το τελευταίο έτος (1987) του πίνακα και κάνοντας τα παραπάνω κυκλικά διαγράμματα (8α), βλέπουμε πιο φανερά τον όγκο του χρήματος που απορροφά ο κλάδος της μεταποίησης σε σχέση με τους άλλους κλάδους, και την όποια μεταβολή των ποσοστών που καταλαμβάνει κάθε κλάδος στον ιδιωτικό τομέα. Αναλυτικά έχουμε :

	<u>1978</u>	<u>1987</u>
ΓΕΩΡΓΙΑ:	16,4%	24,8%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ:	53,8%	44,9%
ΕΜΠΟΡΙΟ:	9,6%	7%
ΟΙΚΙΣΜΟΣ:	9,8%	14,4%
ΔΙΑΦΟΡΑ:	10,4%	8,9%

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι το 1978 η μεταποίηση έπρεπε να παίρνει πάνω από το 50% της που προοριζόνταν για τον ιδιωτικό τομέα, ενώ το 1987 έπεσε κάτω από αυτό. Ακόμη η γεωργία έχει το 1987 μεγαλύτερο μερίδιο στη πίττα της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα από ότι το 1978, όπως και ο κλάδος του οικισμού. Αντίθετα το εμπόριο και τα διάφορα έπαιρναν μεγαλύτερο

μερίδιο πιστώσεων από τις τράπεζες το 1978. Αυτά τα ποσοστά μας δείχνουν μια κάποια στροφή της τραπεζικής χρηματοδότησης προς ορισμένους κλάδους και κάποια κατανομή που διακατέχεται από τη σημερινή κατάσταση της χώρας.

Επίσης υπάρχουν (παραπάνω) δύο ακόμη κυκλικά διαγράμματα που δείχνουν το ποσοστό της τραπεζικής χρηματοδότησης που απορροφά ο κλάδος της μεταποίησης σε σχέση με τη συνολική τραπεζική χρηματοδότηση, τόσο το 1978 όσο και το 1987. Αναλυτικά έχουμε το 1978 το 55,5% να αντιπροσωπεύει το ποσοστό που έχει η χρηματοδότηση του μεταποιητικού κλάδου, ενώ το 1987 το ποσοστό είναι στο 31,9%. Από τα παραπάνω ποσοστά της χρηματοδότησης

του μεταποιητικού κλάδου σε σχέση με το σύνολο της χρηματοδότησης κατά τομέα και κλάδο της οικονομίας μας, βλέπουμε το σημαίνοντα ρόλο της μεταποίησης στην οικονομική ανάπτυξη. Επίσης είναι φανερή η μείωση της παραπάνω σπουδαιότητας το 1987 σε σχέση με το 1978.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Σε ποσοστό % το έτος

ΕΙΔΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1986	ΙΟΥΝΙΟΣ 1986	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1986	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1987	ΙΟΥΝΙΟΣ 1987	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1987	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1988
ΑΝΑΠΡΟΕΞΟΦΛΗΤΙΚΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	19
ΑΝΩΓΜΑΤΑ ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΩΝ ΛΟΧΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	19,5-27	19,5-27	21,5-27	22,5-27	22,5-27	22,5-27	22,5-27
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΙΝΗΤΗΣ							
α) ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ	20,5	20,5	20,5	20,5	21 (2)	21 (2)	22 (3)
β) ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	17	17	17	17	17	17	17
ΜΑΚΡΟΠΡ. ΔΑΝΕΙΑ (6)							
α) ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ	18	18	18	18	18	18,5 (3)	18,5 (3)
β) ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	13,5	15	15	15	16	16	16
ΓΕΩΡΓΙΑ (5)							
α) ΒΡΑΧΥΠΡ. ΔΑΝΕΙΑ	16-18	16-18	16-18	16-18	17-19	17-19	17-19
β) ΜΑΚΡΟΠΡ. ΔΑΝΕΙΑ	13,5-14	15	15	15	16	16	16
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	17 (4)	(7)	(7)	(7)	21 (2)	21 (2)	22 (3)

ΠΗΓΗ: Μηνιαίο στατιστικό δελτίο της τράπεζας της Ελλάδος.

- (1): ανώτατα επιτρεπόμενα επιτόκια
 (2): ελεύθερα διαπραγματεύσιμο επιτόκιο με ελάχιστο όριο 21,5%
 (3): μέσα βασικά επιτόκια
 (4): βασικό επιτόκιο που μειώνεται ανάλογα με τη περιοχή και την ιδιότητα του δανειζομένου
 (5): χωρισμός σε δύο κατηγορίες: α) βραχυπρόθεσμα δάνεια και β) μακροπρόθεσμα δάνεια
 (6): χωρισμός σε δύο κατηγορίες: α) γενικό επιτόκιο και β) βιοτεχνία από το ειδικό κεφάλαιο
 (7): ελεύθερα διαπραγματεύσιμο επιτόκιο με ελάχιστο όριο 21%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

W.DIAMOND : DEVELOPMENT BANKS (1957)

H.GROSSE : MANAGEMENT POLICIES

J.HOPKINS : DEVELOPMENT FINANCE COMPANIES

D.H.PYLE : FINANCIAL INSTITUTIONS

Σ.ΚΑΛΙΑ και Π.ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ : ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

(ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)

ΜΗΝΙΑΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

